

2007

VUOSIKERTOMUS

LASSILA & TIKANOJA

Sisältö

Lassila & Tikanoja lyhyesti	2
Toimitusjohtajan puheenvuoro	4
Vuosi 2007 lyhyesti	6
Strategia	7
Tavoitteet	8
Lähemmäksi asiakasta	9
Henkilöstö	10
Toimialakatsaukset	
Ympäristöpalvelut	13
Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut	16
Teollisuuspalvelut	19
Hallinnointi	
Hallinnointiperiaatteet	22
Hallintoelimet	25
Johto	26
Hallituksen toimintakertomus	
Liikevaihto ja tulos	27
Tuotekehitys	31
Riskienhallinta	32
Ympäristötekijät	33
Näkymät vuodelle 2008	36
Osakkeet ja osakkeenomistajat	37
Tunnusluvut	41
Tilinpäätös	
Tilinpäätöksen sisältö	44
Konsernitilinpäätös	45
Emoyhtiön tilinpäätös	83
Voitonjakoehdotus	87
Tilintarkastuskertomus	88
Tietoja sijoittajille	
Vuosikooste	89
Sijoittajasuhteet	90
Yhtiökokous, osingonmaksu	91
Taloudellinen tiedottaminen vuonna 2008	91

Lassila & Tikanoja lyhyesti

Lassila & Tikanoja on erikoistunut ympäristönhuoltoon sekä kiinteistöjen ja laitosten tukipalveluihin. L&T toimii Suomessa, Ruotsissa, Latviassa, Venäjällä ja Norjassa. L&T:n palvelut on jaettu kolmeen toimialaan: Ympäristöpalvelut, Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut ja Teollisuuspalvelut. L&T:n liikevaihto vuonna 2007 oli 554,6 miljoonaa euroa. Vuoden lopussa L&T:llä työskenteli 9 387 henkilöä. Yhtiö on listattu OMX Pohjoismaisessa Pörssissä.

Ympäristöpalvelut

Palvelut

Ympäristöpalvelut kattaa kierrätysmateriaalien ja jätteiden keräyksen, kuljetuksen ja jalostamisen uusioraaka-aineiksi ja kierrätyspolttoaineeksi (SRF) sekä jalostettujen materiaalien toimittamisen hyötykäyttöön.

L&T Biowatti on erikoistunut puupolttolaitteiden hankintaan, prosessointiin ja toimittamiseen asiakkaille. Sen päätuotteita ovat metsä- ja puuteollisuuden puusivutuotteet sekä metsähakkeet.

Bajamaja-palvelu tarjoaa palvelukokonaisuuksia tapahtumien järjestäjille.

Ympäristötuotteet harjoittaa ympäristönhuoltoalan tuotteiden tukkukauppaa ja vientiä.

Tuotelinjat

Jätehuolto
Kierrätyspalvelut
L&T Biowatti

Liikevaihto 2007

279,8 miljoonaa euroa

Liikevoitto 2007

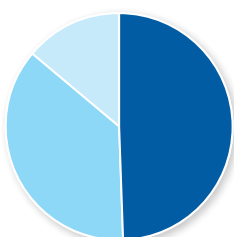
35,0 miljoonaa euroa

EVA 2007

16,8 miljoonaa euroa

Liikevaihto toimialoittain

Yhteensä 554,6 milj. €

■ Ympäristöpalvelut
■ Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut
■ Teollisuuspalvelut

Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut

Palvelut

Kiinteistöpalvelut ovat rakennuksiin, laitteisiin ja huonetiloihin kohdistuvia ylläpito-, huolto- ja käyttöpalveluja. Käyttäjäpalvelut auttavat tilojen käyttäjiä keskittymään ydinliiketoimintaansa. Käyttäjäpalveluja ovat mm. aula-, vastaanotto-, puhelinvaihte-, postitus-, kopiointi-, turva- ja ruokapalvelut sekä toimitilojen hallinnointi. Nämä laajat palvelukokonaisuudet L&T toteuttaa joko itse tai verkottamalla kunkin alan eturivin yrityksen kanssa.

Kiinteistöhuolto käsittää kiinteistöjen yleisvalvonnan, talotekniikan käytön ja ylläpidon, ulkoalueiden hoidon, yleisten tilojen siivouksen, tila- ja asukaspalvelut sekä monipuoliset kertaluonteiset erikoispalvelut. Kiinteistötekniikka tekee LVI-, sähkö-, kylmälaite- sekä paloteknisten ja kiinteistöautomaatiojärjestelmien asennuksia, huoltoja ja korjauksia.

Siivouspalvelut tarjoaa ylläpitosiivouksen lisäksi monipuolisia perussiivouksia kuten ikkunanpesuja ja lattioiden peruspesuja.

Huomenta Toimitilapalvelut -franchisingketju tarjoaa pk-asiakaskunnalle siivous- ja käyttäjäpalveluja.

Tuotelinjat

Siivouspalvelut, joka käsittää myös käyttäjäpalvelut
Kiinteistönhoito, joka jakautuu kiinteistöhuoltoon ja kiinteistötekniikkaan

Liikevaihto 2007

204,1 miljoonaa euroa

Liikevoitto 2007

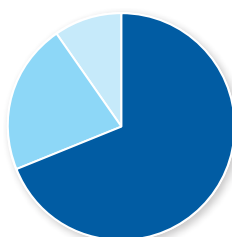
11,0 miljoonaa euroa

EVA 2007

7,2 miljoonaa euroa

Liikevoitto toimialoittain

Yhteensä 48,8 milj. €

■ Ympäristöpalvelut
■ Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut
■ Teollisuuspalvelut

Teollisuuspalvelut

Palvelut

Teollisuuspalvelut on erikoistunut raskaisiin ja erikoisosamista vaativiin ympäristöhuolto- ja ylläpitopalveluihin.

Ongelmajätepalvelut tarjoaa asiakkailleen räätälöityjä keräys-, lajittelu- ja käsittelypalveluja. Keräämistään jätteistä L&T jalostaa omista tuotantolaitoksissaan tuotteita, puolivalmisteita ja kierrätyspoltoaineita teollisuudelle.

Teollisuusratkaisut tuottaa teollisuuden puhtaanapito- ja ympäristöhuoltoratkaisuja, kuten prosessilaitteiden ja -laitosten puhdistus- ja operointipalveluita, teollisuuden sivutuotteiden käsittely- ja hyödyntämISRatkaisuja sekä materiaalihokkuusratkaisuja.

Vahinkosaneeraus minimoi omaisuusvahinkoja erilaisissa vahinkotilanteissa, kuten tulipaloissa, onnettomuuksissa, vesivahingoissa ja kosteusvaurioissa.

Jätevesipalvelut huoltaa kaivoja, kuvaa ja puhdistaa viemäriverkostoa sekä huoltaa, ylläpitää ja operoi erilaisia jätevesijärjestelmiä.

Tuotelinjat

Ongelmajätepalvelut
Teollisuusratkaisut
Vahinkosaneeraus
Jätevesipalvelut

Liikevaihto 2007

75,5 miljoonaa euroa

Liikevoitto 2007

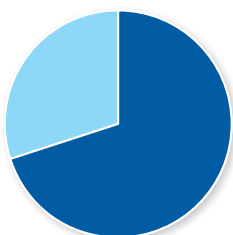
4,8 miljoonaa euroa

EVA 2007

-0,4 miljoonaa euroa

EVA toimialoittain

Yhteensä 23,0 milj. €

■ Ympäristöpalvelut
■ Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut

L&T:n toiminta-alue

Suomi

Kaikki L&T:n palvelut

Ruotsi

Siivous- ja käyttäjäpalvelut

Latvia

Jätehuolto- ja kierrätyspalvelut
Siivous- ja käyttäjäpalvelut, ulkoalueiden hoito

Venäjä

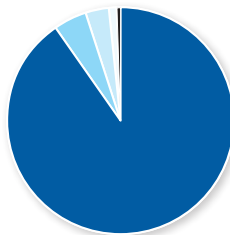
Jätehuolto- ja kierrätyspalvelut
Siivous- ja käyttäjäpalvelut, ulkoalueiden hoito

Norja

Elintarviketeollisuuden hygieniapalvelut

Liikevaihto maittain

Yhteensä 554,6 milj. €

■ Suomi
■ Ruotsi
■ Latvia
■ Venäjä
■ Norja

Toimitusjohtajan puheenvuoro

”Lähdemme vuoteen 2008 vahvistuneista asemista. Rakennamme uutta kierrätyskapasiteettia ja pelletti-tehtaita sekä panostamme orgaaniseen kasvuun kaikissa liiketoiminnoissa. Tavoitteena on kasvattaa alkaneenakin vuonna liikevaihtoa kannattavasti vähintään pitkän aikavälin tavoitteen mukaisesti eli yli 10 prosenttia ja luoda samalla edellytyksiä tulevaisuuden kasvulle.”

Vuosi 2007

Lassila & Tikanojan liikevaihto kasvoi vuonna 2007 yli 27 prosenttia 555 miljoonaan euroon. Eniten sitä kasvattivat yritysostot, mutta myös orgaaninen kasvu jatkui vahvana. L&T paransi edelleen markkina-asemiaan. Uutena liiketoiminta-alueena tuli mukaan uusiutuvien puupohjaisten polttoaineiden ja raaka-aineiden markkinoilla toimiva L&T Biowatti, jonka osake-enemmistön L&T osti helmikuussa.

L&T toimii kasvavilla markkinoilla. Tavoitteemme on kasvaa markkinakasvua nopeammin ja yli 10 prosenttia vuodessa. Onnistuimme siinä jälleen. Orgaaninen kasvu oli viime vuonna 7,5 prosenttia ja sekin ylitti markkinoiden kasvun. Pitkäjänteinen ja onnistunut tuotekehitys, markkinointi ja myynti sekä asiakastyytyväisyyden jatkuva parantuminen ovat mahdollistaneet hyvän orgaanisen kasvun.

L&T:n palvelujen kysyntä jatkui vahvana koko vuoden. Kilpailutilanne pysyi tiukkana eikä kilpailijakentässä tapahtunut vuoden aikana merkittäviä muutoksia.

Tilikauden voitto heikkeni edellisvuotisesta kertaluonteisten erien takia, mutta operatiivisen toiminnan liikevoitto kasvoi selvästi. Erityisesti Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelujen tulos parani, vaikka Suomen ulkopuolisen toiminnan tulos pysyi tappiollisena.

Vuoden 2007 aikana Ympäristöpalveluissa jatkettiin kierrätyslaitoskapasiteetin kasvattamista, vahvistettiin L&T Biowatin toimituskykyä ja purettiin tappiollisen Salvorin yhteisomistus. Kiinteistö- ja käyttäjäpalveluissa onnistuttiin parantamaan Suomen toiminnan tuottavuutta. Ruotsissa toimintaa laajennettiin yritysostolla, Venäjällä ja Latviassa

orgaanisen kasvun kautta. Teollisuuspalveluiden markkinat vetivät hyvin, ja L&T:n markkina-asema vahvistui suurten asiakkaiden kanssa solmittavien kumppanuussopimusten yleistyessä.

L&T:n markkinat kasvavat pitkälle tulevaisuuteen

L&T:n tavoitteena on olla kannattava ja kilpailukykyinen sijoituskohde. Tämän tavoitteen saavuttamiseen vaikuttavat markkinat, joilla yhtiö toimii. Kaikki markkinat, joilla L&T toimii niin Suomessa kuin muissa maissa, kasvavat kansantuotteiden kasvua nopeammin. L&T:n markkinoita voidaan pitää myös ei-syklisinä, joskaan emme tietenkään ole täysin immuuneja suuremmille talouden heilahduksille. Näiden markkinoiden kasvutekijät ovat myös helposti ymmärrettäviä ja kohtuullisen helppoja ennustaa. Mielestäni nämä kasvutekijät ovat vahvistuneet päättyneenä vuonna ja myös jatkavat vahvistumistaan.

Ympäristöliiketoimintojen merkittävimmät kasvattajat ovat olleet lakisääteisyteen perustuva ympäristönsuojelu ja ympäristöasenteiden muuttuminen. Ilmaston lämpeneminen ja raaka-aineiden kallistuminen on tuonut näiden perinteisten kasvutekijöiden rinnalle energia- ja materiaalihokkuuden vaatimukset, jotka näkyvät muun muassa uusiutuvan energian käytön lisääntymisenä ja kierrätyksen kasvuna.

L&T teetti VTT:llä laskelmat omasta "hiilitaseestaan". VTT:n raportin mukaan L&T:n toiminta vähensi vuonna 2006 kasvihuonekaasupäästöjä noin 2,1 miljoonalla tonnilla, joka vastaa noin kolmea prosenttia koko Suomen kasvihuonekaasupäästöistä.

On selvää, että L&T on niiden yritysten joukossa, joille ilmaston lämpeneminen luo liiketoimintamahdollisuuksia. Käytännössä tämä tarkoittaa juuri niiden asioiden tekemistä, joita olemme tehneet tähänkin asti eli jättemateriaalien ja erilaisten sivutuotteiden jalostamista uusioraaka-aineiksi ja biopoltoaineiksi.

Kiinteistö- ja käyttäjäpalveluiden sekä osan Teollisuuspalvelujen palveluista voidaan katsoa kuuluvan tukipalveluiden markkinoihin. Näille markkinoille on tyypillistä asiakkaiden keskittyminen omiin ydinliiketoimintoihinsa ja tukipalvelujen ulkoistaminen niihin erikoistuneille yrityksille. Ulkoistamisen aste teollisuudessa on kasvamassa, varsinkin metsäteollisuudessa on päättyneenä vuonna tehty useita ulkoistamissopimuksia. Suuret asiakkaat edellyttävät monipuolista palvelutarjontaa ja pitkälle menevää kumppanuutta, jossa toimintaa kehitetään jatkuvasti. Laaja-alaisena palveluntarjoajana L&T on tässä suhteessa hyvässä asemassa.

Kuntasektorilla ulkoistamiskehitys oli sen sijaan vaatimatonta suhteessa sen potentiaaliin. Esimerkiksi siivouspalvelujen ulkoistamisaste on Suomessa alle 20 prosenttia, kun se vanhoissa EU-maissa on selkeästi yli 60 prosenttia. Kuntasektorin ulkoistamisvauhdin kiihtyminen myös Suomessa on kuitenkin odotettavissa suurten ikäluokkien jäädessä lähivuosina eläkkeelle ja kuntien keskittyessä ydin toimintoihinsa.

Yhteiskuntavastuu osana toimintaa

Sijoittamisen eettisyys on viime aikoina noussut merkittäväksi keskusteluteemaksi ja sijoittamisen kriteeriksi. L&T:n tavoitteena on olla hyvä yritys kansalainen. Käytännössä painopisteemme on ympäristöasioissa ja henkilöstömme työkyvyssä.

L&T pystyy liiketoiminnallaan aidosti ja erittäin laajassa mitassa vähentämään ja korjaamaan niitä vaurioita, joita ihminen ympäristölleen aiheuttaa. Tämän osoittaa selvästi myös "hiilitaseemme". Omissa ympäristötoimissamme pyrimme olemaan erityisen ympäristömyötäisiä ja asetamme itsellemme jatkuvasti uusia tavoitteita ympäristökuormituksen vähentämiseksi.

L&T toimii erittäin työvoimavaltaisilla aloilla. Yhtiön työnantajakuva on hyvä, ja tähän asti henkilöstöä on ollut saatavilla hyvin. Varmistaaksemme ammattitaitoisen henkilökunnan saatavuuden ja riittävyyden myös tulevaisuudessa olemme käynnistäneet useita hankkeita rekrytoinnin tehostamiseksi ja työkyvyn ylläpitämiseksi. Työkykyä ylläpitävän toiminnan avulla lisätään L&T:llä työskentelevien jaksamista ja parannetaan yhtiön kilpailu- ja palvelukykyä. Keskeisenä tavoitteena on myös sairauspoissaolojen ja työkyvyttömyyseläkkeiden vähentäminen.

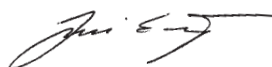
Työkyvyn hallintaa tukee Siriukseksi nimetty ohjelma, jonka yksi osa on yhtiön ja henkilöstön yhteinen sairauskassa. Poikkeukselliseksi Sirius-ohjelman tekee se, että ohjelman toimenpiteet ja tulokset pystytään mittaamaan myös euroissa sairauspoissaolo- ja eläkekustannusten pienenemisenä. Siriuksen toiminta pääsi vauhtiin vuonna 2007, ja tulokset ovat jo nähtävissä. Myös työtapaturmien vähentämisessä olemme päässeet selvästi eteenpäin, vaikka tällä alueella on vielä tehtävää.

Vahvoista asemista vuoteen 2008

Tätä kirjoittaessa maailman rahoitusmarkkinat ovat poikkeuksellisen levottomat, osakekurssit heiluvat voimakkaasti ja EU jakaa maakohtaisia päästövähennystavoitteita. Ilmassa on paljon epävarmuutta. L&T:n näkökulmasta markkinatilanne ei näytä erityisen epävarmalta, vaan yhtiössä lähdetään vuoteen 2008 vahvistuneista asemista. Rakennamme uutta kierrätyskapasiteettia ja pellettitehtaita sekä panostamme orgaaniseen kasvuun kaikissa liiketoiminnoissa. Tavoitteena on kasvattaa alkaneenakin vuonna liikevaihtoa kannattavasti vähintään pitkän aikavälin tavoitteen mukaisesti eli yli 10 prosenttia ja luoda samalla edellytyksiä tulevaisuuden kasvulle.

Haluan lausua kiitokseni koko henkilökunnalle viime vuoden työpanoksesta sekä osakkeenomistajillemme ja asiakkaillemme siitä, että olemme saaneet palvella Teitä ja olla luottamuksenne arvoisia.

Tammikuussa 2008

Jari Sarjo

Vuosi 2007 lyhyesti

Vuonna 2007 Lassila & Tikanojan liikevaihto kasvoi 27,2 prosenttia 554,6 miljoonaan euroon. Kasvu ylittää selvästi pitkän aikavälin tavoitteen, joka on yli 10 prosenttia. Suuri osa liikevaihdon kasvusta tuli yritysostoista, mutta myös orgaaninen kasvu oli vahvaa. Sen mahdollistivat pitkäjänteinen tuotekehitys, onnistunut markkinointi ja myynti sekä entistä parempi asiakastytyväisyys.

Ympäristöpalveluiden liikevaihto kasvoi merkittävästi. Uutena liiketoiminta-alueena tuli mukaan uusiutuvien puu-pohjaisten polttoaineiden ja raaka-aineiden markkinoilla toimiva L&T Biowatti. Kiinteistö- ja käyttäjäpalveluiden kasvu jatkui ja kannattavuus parani. Teollisuuspalvelut vahvisti asemiaan markkinoilla. Suomen ulkopuolella toimintaa laajennettiin sekä Ruotsissa, Venäjällä että Latviassa.

Kertaluonteiset kustannukset rasittivat tulosta, kun ne edellisenä vuonna paransivat tulosta.

Vuonna 2007 panostettiin henkilöstön työkyvyn ylläpitämistä tukevaan toimintaan ja rekrytoinnin tehostamiseen.

Avainluvut 2007 ja 2006	2007	2006	Muutos %
Liikevaihto, milj. €	554,6	436,0	27,2
Liikevoitto, milj. €	48,8	50,2	-2,8
Voitto ennen veroja, milj. €	44,5	48,5	-8,3
Oman pääoman tuotto, % (ROE)	17,0	21,2	
Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI)	17,6	21,0	
Gearing, %	42,7	29,7	
Omavaraisuusaste, %	46,6	50,4	
Bruttoinvestoinnit, milj. €	93,2	47,2	97,6
Henkilöstö vuoden lopussa koko- ja osa-aikaiset yhteensä	9 387	8 328	12,7
EVA, milj. €	23,0	28,6	-19,6
Osakekohtainen tulos, € (EPS)	0,83	0,90	-7,8
Liiketoiminnan rahavirta/osake, €	1,43	1,82	-21,4
Osinko/osake, €	0,55*	0,55	

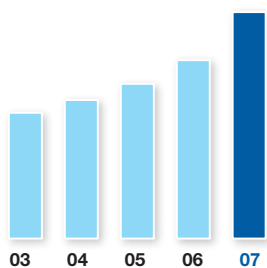
* Hallituksen ehdotus

Tunnuslukujen laskentaperusteet ovat sivuilla 41 ja 42.

Liikevaihto, milj. €

2003 FAS

306,3 337,2 377,4 436,0 554,6

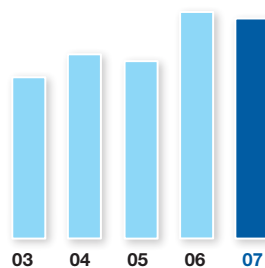

Liikevoitto, milj. €

2004 ilman eläkevastuun tuloutusta

2003 FAS

35,7 40,8 39,3 50,2 48,8

Strategia

Lassila & Tikanojan strategian ydinkohdat:

- markkina-aseman edelleen vahvistaminen Suomessa
- investoiminen kierrätyslaitoksiin ja panostaminen tuotekehitykseen
- hallittu laajentuminen Itämeren alueen maissa
- kasvu orgaanisesti ja yritysostoin

L&T:n tavoitteena on, että sen osake on yhtiön kasvun ja hyvän kannattavuuden kautta pitkällä aikavälillä hyvä ja kilpailukykyinen sijoitus.

L&T pitää nykyisillä toimialoillaan ja laajentaa toimintaansa hallitusti. Kasvua tavoitellaan pääasiassa orgaanisesti, minkä lisäksi tehdään yritysostoja. Suomessa tavoitteena on kasvaa markkinoiden kasvua nopeammin. Pitkän aikavälin liikevaihdon kasvutavoite on yli kymmenen prosenttia vuodessa. Muualla kuin Suomessa kasvutavoite on korkeampi, ja kasvu perustuu orgaaniseen kasvuun, uusien yksiköiden perustamiseen ja yritysostoihin. Kasvua haetaan erityisesti Ruotsista ja Baltian maista sekä valituilta alueilta Venäjällä.

Lähivuosien aikana L&T investoi merkittävästi sekä Suomessa että muissa maissa, mikä osaltaan kiihdyttää liikevaihdon kasvua. Panostamista tuotekehitykseen lisätään.

L&T pidetään kilpailukykyisenä parantamalla tehokkuutta ja erilaistamalla. Tehokkuutta parannetaan tarkastelemalla liiketoimintaa prosesseina ja muuttamalla toimintatapoja. Prosessien arvioinnissa käytetään mittareina aikaa ja suorituksen kustannusta. Erilaistuminen asiakkaan silmissä toteutetaan hinnan ja tuotekehityksen avulla.

L&T:n menestyksellisuuden mittarina pidetään ensi sijassa kannattavuutta. Tärkein kannattavuuden mittari on EVA-tulos (Economic Value Added eli taloudellinen lisäarvo), jota pyritään parantamaan vuosittain. Nykyisen kaltaisilla kasvavilla markkinoilla tästä tavoitteesta voidaan joustaa vain tilapäisesti esimerkiksi korkotason noustessa voimakkaasti, poikkeuksellisen suurten investointien rasittaessa toimintaa käynnistysvaiheessaan tai kansainvälisen toiminnan laajentamisen rasittaessa tulosta tilapäisesti.

Toimialastrategiat

Ympäristöpalvelut on alansa markkinajohtaja Suomessa. Tavoitteena on olla merkittävä toimija myös Suomen ulkopuolella valituissa ympäristöhuollon liiketoiminnoissa.

Ympäristöpalveluiden tavoitteena on toimia logistisen ketjun kaikissa osissa mahdollisimman kattavasti ja pyrkiä saavuttamaan Suomessa valtakunnallinen markkinajohtajuus yhä useammassa materiaaleissa. Toiminta perustuu pääosin omaan keräykseen, millä pyritään varmistamaan riittävän suuret volyymit omiin tuotantolaitoksiin. Tämän lisäksi L&T:llä on strategisia yhteistyökumppaneita, joiden kanssa toimintaa voidaan laajentaa yhtiön omia liiketoimintoja sivuaville markkinoille.

Kierrätysliiketoiminnassa on viime vuosina toteutettu merkittäviä laitosinvestointeja, joilla pyritään nostamaan kerätyn jättemateriaalin hyödyntämistä ja vahvistamaan entisestään L&T:n asemaa logistisen ketjun loppupäässä. Näitä investointeja jatketaan. Kattava laitosverkosto tuo yhtiölle kilpailuetua.

Ympäristöpalvelut pyrkii hyödyntämään osaamistaan erityisesti Baltian maissa ja valituilla alueilla Venäjällä, joissa markkinoiden kehitys on huomattavasti Suomea jäljessä. Liiketoiminta pyritään ulottamaan koko logistiseen ketjuun, vaikkakin investointien pääpaino tulee olemaan jättemateriaalien jalostuslaitoksissa.

Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut on alallaan toiseksi suurin toimija Suomessa. Tulevaisuudessa Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut tavoittelee merkittävää asemaa Ruotsissa, Baltian maissa sekä valituilla alueilla Venäjällä. L&T pyrkii erottumaan kilpailijoista laadukkaalla työllä ja korkeatasoisilla tuotannonohjausjärjestelmillä. Tärkeänä keinona saavuttaa tämä tavoite on palvelujen tuotteistaminen valituille asiakasryhmille. L&T tarjoaa käyttäjäpalveluita, kuten postitus-, vahtimestari- ja ruokapalveluita, joko itse tai yhteistyössä muiden alan yritysten kanssa.

Teollisuuspalvelut: L&T on Suomen monipuolisin teollisuuspalveluiden tarjoaja ja tuotelinjoittain tarkasteltuna suurin tai toiseksi suurin toimija Suomessa. Teollisuuspalveluissa L&T on asiakaslähtöinen kokonaisratkaisujen toimittaja. Painopiste on sellaisten toimintamallien rakentamisessa, joilla pystytään mitoittamaan kapasiteetti oikein vastaamaan kysynnän vaihteluja.

Tavoitteet

Lassila & Tikanojan tavoitteena on olla

- kannattava ja kilpailukykyinen sijoituskohde
- haastava ja turvallinen työpaikka
- luotettava yhteistyökumppani
- hyvä yrityskansalainen.

Saavutamme tavoitteemme

- tuottamalla lisäarvoa asiakkaillemme
- jakamalla valtaa ja vastuuta organisaatiossa
- huolehtimalla kannattavan kasvun jatkumisesta.

Kannattava ja kilpailukykyinen sijoituskohde

Lassila & Tikanojan tavoitteena on, että yhtiön osake on pitkällä aikavälillä hyvä ja kilpailukykyinen sijoitus. Edellytykset sille luodaan kasvamalla kannattavasti.

Henkilöstömme

L&T:n johtaminen perustuu luottamukseen organisaation kaikilla tasoilla. Käytännössä tämä tarkoittaa vastuun aitoa jakamista laajalle organisaatioon, mikä lisää työn mielekkyyttä ja haastavuutta. Vastuuseen liittyvät aina riittävät valtuudet. L&T haluaa olla turvallinen työpaikka, joka kannustaa itsensä kehittämiseen ja rohkeuteen toiminnassa.

Kiinnitämme henkilöstövalinnoissamme huomiota pätevyyteen, vastuunottokykyyn ja haluun kehittyä itse sekä haluun kehittää toimintaamme. Tuemme palveluksessamme jo olevien siirtymistä uusiin työtehtäviin yhtiössämme. Edellytämme sovittujen toimintatapojen noudattamista. Esimiestyön keskeisenä tavoitteena on taata henkilöstölle parhaat mahdolliset edellytykset menestyä omassa työssään.

Asiakkaidemme tarpeet

Tavoitteenamme on yhteistyökumppanuus. Haluamme olla kiinteä osa asiakkaidemme liiketoimintaprosessia, mikä edellyttää kykyä oivaltaa asiakkaidemme todelliset tarpeet sekä taitoa integroida palvelumme heidän toimintaansa ja tavoitteisiinsa. Pyrimme kehittämään toimintaamme siten, että palvelumme ovat sekä laadultaan että hinnaltaan kilpailukykyisiä.

Hyvä yrityskansalaisuus

L&T on Suomen suurin ympäristöhuoltoalan yritys, ja siksi sen vastuu ympäristöasioissa on erityisen suuri. Ympäristönäkökohdat kytkeytyvät kiinteästi jokapäiväiseen toimintaamme, jossa lähtökohdana on pitkälle viety ympäristömyötisyys. L&T antaa oman ympäristöosaamisensa asiakkaidensa käyttöön ja kehittää toimintaansa siten,

että sen asiakkailta on mahdollisimman hyvät edellytykset täyttää omat ympäristötavoitteensa. Pyrimme myös ennakkoimaan ympäristönormien ja arvojen muutokset sekä vaikuttamaan niiden muodostumiseen kehittämällä menetelmiämme ja teknologiaamme.

Noudatamme meitä sitovia säädöksiä ja määräyksiä sekä toimimme hyvien liiketapojen mukaisesti. Olemme myös sitoutuneet toimintamme jatkuvaan parantamiseen.

Toimintaperiaatteet

- Parannan jatkuvasti.
- Varmistan, että alainen ja työkaveri onnistuu.
- Teen kerralla oikein.
- Arvostan ja kuuntelen asiakasta.
- Olen esimerkkinä ympäristöasioissa.
- Oivallan yhteisen edun.

L&T:n toimintaperiaatteet muodostavat yhteiset pelisäännöt, joiden avulla toimintapolitiikan määrittelemiini tavoitteisiin pyritään. Toimintaperiaatteet toteutuvat L&T:läisten toiminnan kautta. Niiden toteutumista arvioidaan muun muassa kehityskeskusteluissa sekä työtyytyväisyystutkimusten, sisäisten arviointien ja asiakastytyväisyystutkimusten avulla.

L&T on asiantunteva yhteistyökumppani, joka kehittää palvelujaan tiiviissä yhteistyössä asiakkaidensa kanssa.

Lähemmäksi asiakasta

Segmentoinnilla huomio asiakkaan erityispiirteisiin

L&T:llä on toimialansa monipuolisimmat palvelut, jotka yhdistetään L&T® Kokonaisratkaisussa laajaksi palvelukokonaisuudeksi. Kartoittamalla asiakkaan todelliset tarpeet rakennetaan kokonaisuus, joka tukee asiakkaan kilpailukyvyyn parantamista. Vuoden 2007 aikana lanseerattiin onnistuneesti laajoja, eri asiakasryhmille räätälöityjä palvelukokonaisuuksia, kuten suurille toimistokiinteistöille suunniteltu L&T® Toimitila sekä L&T® Kauppakeskus. Näiden konseptien suunnittelussa on otettu entistä paremmin huomioon toimiala- ja kiinteistötyyppiikohtaiset erityispiirteet.

Kattavaa asiakaspalvelua 24/7

Vuonna 2007 jatkettiin monikanavaisen asiakaspalvelun, Yhteyskeskuksen, laajentamista ja kehittämistä. Vuoden lopussa L&T:n Yhteyskeskus koostui neljästä puhelintekniikan ja puhelunohjausjärjestelmän avulla virtuaalisesti yhteen kytketystä palvelupisteestä sekä muutamasta satelliittipisteestä. Yhteyskeskukseen liitettiin Keskusvalvomo, joka vastaa muun muassa vahinkopäivystyksestä ja kiinteistöhuollon vikailmoituksista. Toimintojen yhdistämisellä saavutettiin synergiaetuja ja mahdollistettiin koko Suomen kattava ympärivuorokautinen asiakaspalvelu.

Uutena palveluna käynnistettiin puhelinpalvelu L&T Info, jonka kautta asiakkaat ja muut sidosryhmät tavoittavat helposti oikeat tahot L&T:n laajassa organisaatiossa. Yhteyskeskus koordinoi myös L&T:n verkkopalveluita. Pari vuotta sitten avatun Internet-pohjaisen palvelukanavan käyttö kaksinkertaistui vuonna 2007 edelliseen vuoteen verrattuna.

Myyntin suunta, määrä ja laatu paranivat

Vuoden 2007 aikana myyntiprosessia kehitettiin ja resursseja lisättiin harkiten. Lisäksi jatkettiin yritysmyyntiorganisaatioiden kehittämistä pitkäjänteisellä valmennusohjelmalla. Laadukas myyntityö, oikein suunnatut panokset ja onnistuminen suurasiakasmyynissä varmistivat uuden myyntin tavoitteiden ylittymisen.

Teleoperaatiot-yksikön tehtävänä on kartoittaa potentiaalisten asiakkaiden tarpeita, hoitaa jälkimarkkinointia, toimia muun myyntin tukena ja myöhemmin viedä läpi myyntiprosesseja entistä itsenäisemmin. Vuonna 2007 toimintaa laajennettiin koskemaan lähes kaikkia L&T:n palveluita ja asiakassegmenttejä. Erilaisia projekteja vietiin läpi satakunta, niiden joukossa ensimmäiset kansainväliset myyntiprojektit. Yksikön resurssit kaksinkertaistettiin loppuvuoden aikana.

Uusilla toiminta-alueilla Suomen ulkopuolella jatkettiin paikallisten myyntiorganisaatioiden rakentamista ja myyntihenkilöstön perehdyttämistä L&T:n myyntin toimintatapoihin. L&T-tuotemerkin tunnettuuden rakentamista jatkettiin kaikissa maissa kohderyhmäkohtaisen kampanjoinnin ja mediaviestinnän keinoin.

Kaiken voi tehdä paremmin kuin aiemmin

L&T uudistaa toimintaansa asiakkaidensa tarpeiden ja strategisten tavoitteidensa mukaisesti. Prosessien ja toimintatapojen järjestelmällisellä ja tavoitteellisella parantamisella L&T varmistaa, että asiakkaat saavat korkealaatuisia palveluita, jotka on tuotettu mahdollisimman turvallisesti ja tehokkaasti. Asiakkuus- ja palveluiden tuotantoprosessien lisäksi uudistetaan myös tukiprosesseja.

Strategia, toimintapolitiikka, toimintaperiaatteet ja johtamisjärjestelmä luovat perustan uudistamiselle. Kehitystyön tuloksena tehdään muutoksia, jotka voivat olla kokonaan uudenlaisten toimintamallien käyttöönottoa tai lukuisia pieniä parannuksia. Osa kehitystyöstä on keskitettyä, osa on hajautettu liiketoimintayksiköiden ja työryhmien tasolle. Vuonna 2007 uudistushankkeita vietiin läpi Suomessa teemana ”Nopeammin ja Edullisemmin” sekä Latviassa teemana ”Pannaan toimeksi”.

Toiminnan parantamiskohteita ja parhaita käytäntöjä kartoitetaan sisäisten ja ulkoisten arviointien avulla. Arviointeja tehdään säännöllisesti myös yhdessä asiakkaiden kanssa.

Sertifioitua toimintaa

L&T noudattaa toiminnassaan laadunhallinnan ISO 9001, ympäristöjärjestelmän ISO 14001 sekä työterveys- ja työturvallisuusjohtamisen OHSAS 18001 standardien mukaisia periaatteita. L&T:n johtamisjärjestelmälle on myönnetty kyseisten standardien mukaiset sertifikaatit. L&T:n johtamisjärjestelmää uudistettiin vuonna 2007 koko yhtiötä koskevien käytäntöjen osalta.

Lisäksi L&T:n palveluntuotannolle on myönnetty 18 laatu-, 17 ympäristö- ja 15 työturvallisuussertifikaattia Suomessa, Ruotsissa ja Latviassa sekä ISO 22000:n mukainen elintarviketurvallisuusjärjestelmäsertifikaatti.

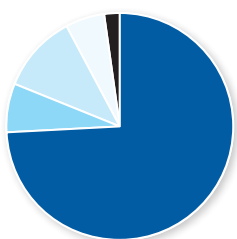
Henkilöstö

Henkilökunnan määrä lisääntyi vuoden 2007 aikana 12,7 prosenttia liiketoiminnan kasvaessa. Vuoden 2007 lopussa L&T:n palveluksessa oli koko- ja osa-aikaisia työntekijöitä yhteensä 9 387 henkilöä (2006: 8 328). Heistä 2 401 henkilöä (1 822) työskenteli muualla kuin Suomessa. Henkilöstön lukumäärä kokoaikaiseksi muutettuna oli keskimäärin 7 819 (6 775).

L&T:n asiakkaalle näkyvä palvelu syntyy osaavan henkilöstön työn tuloksena. L&T pitää huolta henkilöstönsä osaamisesta järjestelmällisellä perehdyttämisellä ja monipuolisella osaamisen kehittämisellä. Erityistä huomiota kiinnitetään ammattiosaamisen lisäksi asiakaspalvelu- ja esimiestaitoihin.

Henkilöstö maittain vuoden lopussa koko- ja osa-aikaiset yhteensä

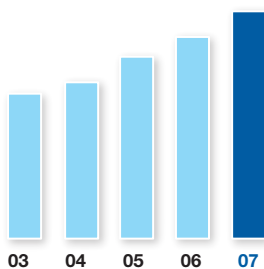

■ Suomi
■ Ruotsi
■ Latvia

□ Venäjä
■ Norja

Henkilöstö vuoden lopussa koko- ja osa-aikaiset yhteensä

5 987 6 456 7 512 8 328 9 387

L&T:n liiketoiminta ja kilpailuetu perustuvat osaavaan ja motivoituneeseen henkilöstöön. Henkilöstöjohtamisen keskeisiksi tavoitteiksi on asetettu henkilöstön saatu- vuuden turvaaminen (määrä, laatu, pysyvyys), yhtenäisten ja tehokkaiden henkilöstöprosessien luominen ja työky- vttömyydestä aiheutuvien kustannusten minimoiminen. Vuonna 2007 tehokkaiden ja toimivien henkilöstöproses- sien toteuttaminen siirrettiin aiempaa selkeämmin henkilös- tönkehitysyksikön vastuulle.

Rekrytointi ja perehdyttäminen

Vuoden 2007 aikana rekrytointiprosessin hallinta keskitet- tiin henkilöstönkehitysyksikköön. Rekrytointia hoidetaan nyt entistä ammattimaisemmin, ja sisäiseen käyttöön tuotetaan uusia palveluita osajien hankintaan, arviointiin ja perehdyttämiseen. Vuoden aikana otettiin käyttöön uusi sähköinen rekrytointitietojärjestelmä, joka helpottaa sopivan työntekijän löytymistä, nopeaa reagointia ja hakijan näkökulman entistä parempaa huomioimista.

Työntekijöiden rekrytointi keskitettiin Helsingin ja Tam- pereen alueilla Ura- ja rekrytointikeskuksiin, joissa L&T:n rekrytoijat vastaavat työntekijöiden hankinnasta, sopi- vuuden arvioinnista ja henkilövalinnoista sekä tukevat työn haltuunottoa. Uusi Ura- ja rekrytointikeskusmalli palvelee kaikkia toimialoja.

Toimihenkilöiden rekrytointiin luotiin uudet prosessit, ja toiminta keskitettiin henkilöstönkehitysyksikköön. Uudessa Arviointi- ja kehittämiskeskuksessa tuotetaan henkilöarviointipalveluita toimihenkilöiden valinnan ja kehittämisen tueksi. L&T:n henkilöarviointi keskittyy työsuoriutumisen arviointiin ja ennustamiseen, ja siitä vastaa laillistettu psykologi.

Vuonna 2007 käynnistettiin perehdyttämisen kehittäminen tavoitteena räätälöidä perehdyttämisohjelmat eri henkilöstöryhmille ja huomioida entistä paremmin muun muassa maahanmuuttajien tarpeet työhön perehtymisessä. Perehdyttämisohjelmien kautta uudet työntekijät pääsevät mukaan L&T:n osaamisen johtamisen järjestelmään.

Osaamisen johtaminen

Osaamisen johtamista käsiteltiin entistä strategialähtöisemmin tavoitteena turvata L&T:n kasvatavoitteiden toteutuminen osaavan henkilöstön avulla. Osaamisen johtamisen kokonaisuus määriteltiin ja prosessi kuvattiin vuoden 2007 aikana. Strategisten osaamisalueiden määrittely ja niistä johdettujen toimenpiteiden käynnistäminen aloitettiin loppuvuodesta 2007. Samalla aloitettiin osaamisen johtamista tukevien tietojärjestelmien ja kumppanuuksien kartoittaminen.

Koulutuksessa pääpaino oli asiakasrajapinnassa työskentelevän henkilöstön ja esimiesten ammattitaidon varmistamisessa ja kehittämisessä tutkintotavoitteisten koulutusohjelmien ja lyhytkurssien avulla. Osaamisen kehittämisen keinoja monipuolistettiin lisäämällä työyhteisövalmennuksia ja coaching-prosesseja. Tiimimäisen toiminnan käyttöönottoa jatkettiin.

Kansainvälisen ja yhtenäisen L&T:n kehittymistä tuettiin verkkokeskustelulla aidon kansainvälistymisen edellytyksistä ja asioiden priorisoinnista. Verkkokeskustelun pohjalta päätettiin yhtenäisistä toimintatavoista, joista viestittiin kansainvälisen liiketoiminnan avainhenkilöille maaliskuussa järjestetyillä integraatiopäivillä. Avainhenkilöiden englannin kielen taito ja viestintävalmiudet kartoitettiin ja tarvittavat toimenpiteet niiden kehittämiseksi käynnistettiin.

Työyhteisöjen toimivuus

Työyhteisön toimivuustutkimus (HUPO) toteutettiin keväällä 2007 koko Suomen henkilöstölle toisen kerran. Tutkimukseen osallistuivat ensimmäistä kertaa myös Ruotsin, Latvian ja Venäjän yksiköiden toimihenkilöt. Tutkimuksen avulla kartoitettiin henkilöstön osaamista, työskentelyedellytyksiä, motivaatiota ja L&T:n toimintaperiaatteiden toteutumista käytännön tasolla. Tutkimukseen vastattiin aktiivisemmin kuin edellisellä kerralla.

Vastausten mukaan työ L&T:llä koetaan pääsääntöisesti mielekkääksi ja työtovereiden seurassa viihdytään. Tulokset käsiteltiin eri organisaatiotasolla ja kehittämistoimenpiteet kytkettiin osaksi liiketoiminnan toimintasuunnitelmaa ja kehittämisprosessia. Yhtiötason kehitystoimenpiteenä jatketaan kehityskeskustelujen määrän lisäämistä ja niiden laadun parantamista, koska kehityskeskustelujen merkitys on todettu työyhteisön toimivuustutkimuksissa suureksi.

Suomessa päästiin tarkastelemaan syksyllä 2005 toteutetun HUPO-tutkimuksen tulosten perusteella aloitettujen kehittämistoimenpiteiden vaikutuksia. Tiedonkulkua on parantunut, tavoitteiden viestinnässä on onnistuttu paremmin ja vastuunjako on entistä selkeämpää. Perehdyttämisessä on myös tapahtunut kehitystä ja työpaikoille on kehittynyt kannustavampi työn tekemisen ilmapiiri.

Työkyvyn hallinta

L&T:n tavoitteena on, että mahdollisimman moni L&T:läinen pysyisi työkykyisenä vanhuuseläkkeeseen saakka. Tätä tavoitetta tukee vuonna 2006 käynnistetty työkyvynhallintaohjelma Sirius, jonka avulla pyritään sairauspoissaolojen ja työkyvyttömyyseläkkeiden vähentämiseen. Sirkuksen lähtökohdaksi on, että työkykyasiat ovat tärkeä osa päivittäisjohtamista. Työkykyongelmiin puuttumiseen on kehitetty yhtenäiset toimintatavat, ja esimiehiä on koulutettu tunnistamaan työkykyongelmat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Olennainen osa Sirius-ohjelmaa on aktiivinen vajaakuntoisten henkilöiden uudelleensijoitus-toiminta, jonka avulla on kyetty alentamaan merkittävästi eläkekustannuksia.

Tehokkaan työterveyshuollon turvaamiseksi sekä toimintatapojen ja seurannan yhtenäistämiseksi työterveyshuolto keskitettiin koko Suomessa yhdelle yhteistyökumppanille vuoden 2007 alussa. Yhteistyön olennaisena osana on yhteisten tavoitteiden ja mittareiden asettaminen, tuloksellisuuteen sitoutuminen ja tehokkaiden työterveyshuoltokäytäntöjen edistäminen. Ohjelman tulokset ovat lupaavia, sillä sairauspoissaoloprosentti on pienentynyt vuoden 2005 lähtötilanteen 7,5 prosentista 5,8 prosenttiin vuonna 2007.

Työterveyshuoltoa täydentämään perustettiin Sirius-sairauksassa, jonka toiminta alkoi vuoden 2008 alussa. Sirius-sairauksassa toimii työpaikkakassana eli korvaa jäsenistölleen kaikki sairausvakuutuslain mukaiset päivärahat ja korvaukset. Lisäksi kassa tarjoaa lisäetuuksia, esimerkiksi korvauksia työterveyshuollon ulkopuolelle jäävistä lääkärin määräämistä tutkimuksista, hoidoista ja lääkkeistä. Nykyiselle henkilöstölle liittyminen oli vapaaehtoista. Kassan aloitettua toimintansa kaikki uudet L&T:llä päätoimisesti työskentelevät henkilöt liitetään automaattisesti sairauskassan jäseniksi.

Ympäristöpalvelut

Palvelut

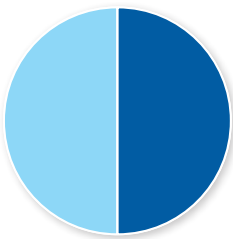
L&T:n Ympäristöpalvelut kattaa jätteen ja hyötymateriaalien keräyksen, kuljetuksen ja jalostamisen uusi-oraaka-aineiksi ja kierrätyspolttoaineeksi (SRF) sekä jalostettujen materiaalien toimittamisen hyötykäyttöön.

Kiinteistöille tarjottavat keräyspalvelut käsittävät noutopalvelun lisäksi keräysvälineiden suunnittelun, mitoituksen, merkinnän, ylläpidon ja vuokrauksen. Myös kiinteistön sisäiset jätesirrot, henkilökunnan koulutus ja raportointi sisältyvät usein palveluun. Erilliskerättäviä materiaaleja ovat paperi, pahvi, kartonki, metalli, muovi, lasi, biojäte, energijäte, puu, sähkö- ja elektroniikkaromu (SER), tietosuojamateriaali ja renkaat.

L&T on mukana uusiutuvien energialähteiden hyödyntämisessä ja edistää siten hiilidioksidipäästöjen vähentämistä. L&T Biowatti toimittaa voimalaitoksille sähkön ja lämmön tuotantoon biopolttoainetta, jolla korvataan fossiilisia polttoaineita. Raaka-aineen L&T Biowatti hankkii metsä- ja puuteollisuudelta sekä puunhankintaorganisaatioilta.

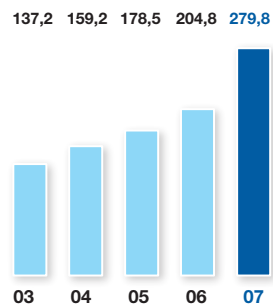
Osuus liikevaihdosta

■ Ympäristöpalvelut 50,0 %

Liikevaihto, milj. €

2003 FAS

Keräämänsä jätemateriaalit L&T vie jalostettaviksi omiin tai yhteistyökumppaniensa laitoksiin. Kasvattamalla jatkuvasti jalostuskapasiteettiaan L&T pyrkii nostamaan kerätyn jätemateriaalin hyödyntämisastetta ja siten pienentämään jätteen kaatopaikalle päätyvää osuutta. Vuoden lopussa yhtiöllä oli 23 kierrätyslaitosta Suomessa ja yksi Latviassa. Jalostetut uusi-oraaka-aineet ja kierrätyspoltt-aine myydään lopullisille hyödyntäjille yleensä pitkäaikaisilla sopimuksilla. L&T:llä on Keravalla EU-normit täyttävä kaatopaikka, jonne loppusijoitetaan vain L&T:n oman kierrätyslaitoksen hyödyntämiskelvottomia jäännösmateriaaleja.

L&T hoitaa muun muassa renkaiden, keräyspaperin, pakkausten sekä sähkö- ja elektroniikkaromun tuottajavastuuseen perustuvia palveluja.

L&T Biowatti on erikoistunut puupoltt-aineiden toimituksiin lämpö- ja voimalaitoksille sekä raaka-ainetoimituksiin levy- ja selluteollisuudelle, pelletteille ja ympäristörakentamiseen, kompostointiin ja kuivikkeeksi. Raaka-aineen L&T Biowatti hankkii metsä- ja puuteollisuudelta sekä puunhankintaorganisaatioilta.

Suomen Keräystuote (SKT) hoitaa keräyspaperin, pahvin ja kuitupakkausten talteenottoa, jalostusta ja tukkukauppaa. SKT:llä on Tampereella keräyspaperin käsittelylaitos. SKT toimii keräyspaperin tuottajayhteisönä painopaperin osalta.

Bajamaja-palvelu tarjoaa tapahtumien järjestäjille kattavan ja yksilöllisesti suunnitellun tapahtumien palvelukokonaisuuden WC-palveluista siivoukseen.

Latviassa L&T on jätteiden keräyksen ja kuljetuksen markkinajohtaja. Venäjällä Dubnassa L&T hoitaa jätteiden keräyksen ja kuljetuksen sekä kaatopaikkojen hoidon koko kaupungissa ja Sergiev Posadissa jätteiden keräyksen ja kuljetuksen.

L&T hoitaa yhteistyössä Suomen Joustopakkausten kanssa muovikassien talteenoton ruokakauppojen pullonpalautuspisteissä ja solmi vuonna 2007 Suomen Palautuspakkaus Oy:n kanssa kierrätysmuovipullojen ja tölkkien talteenoton tehostamista koskevan yhteistyösopimuksen.

Ympäristötuotteet harjoittaa ympäristöhuoltoalan tuotteiden tukku kauppaa ja vientiä sekä toimii näiden tuotteiden osto-organisaationa palvelutoimialoille. Ympäristötuotteet vastaa myös ympäristöhuollon keräysvälineiden tuotekehityksestä.

Ilmastonmuutoksesta keskeinen vaikuttaja jätehuoltoon ja kierrätykseen

Jättemateriaalien tehokas hyödyntäminen vähentää merkittävästi ilmakehää rasittavia hiilidioksidipäästöjä. L&T:n toimittamalla bio- ja kierrätyspolttoaineilla korvataan energiantuotannossa fossiilisia polttoaineita. Ympäristöpalveluiden tuottama kierrätyspolttoaine on 60–80-prosenttisesti uusiutuva energialähde, jota valmistetaan kaupan, teollisuuden ja kotitalouksien materiaalkierrätykseen sopimattomista jätteistä. Jättemateriaalien kierrätyksen ansiosta säästyy neitseellisiä raaka-aineita. Eniten päästöjä vähentää paperin, pahvin, muovin ja metallin kierrätys.

Jätteiden hyödyntämistä nostamista on edellytetty Suomen valtakunnallisessa jättesuunnitelmassa jo pitemmän aikaa. Se on keskeinen tavoite myös ehdotuksessa uudeksi suunnitelmaksi, joka tulee valtioneuvoston hyväksyttäväksi vuoden 2008 alkupuoliskolla. Tässä vuoteen 2016 ulottuvassa suunnitelmassa painotetaan erityisesti jätteen energiahyödyntämisen kasvattamista,

koska kokonaishyödyntämistä nostaminen nykyisestä noin 40 prosentista tavoitteena olevaan 80 prosenttiin riippuu paljon energiahyödyntämisen onnistumisesta. Jätteen energiahyödyntämisen kasvattaminen ja bioenergian käytön lisääminen ovat tärkeällä sijalla myös nykyisen hallituksen hallitusohjelmassa.

Valtakunnallisen jättesuunnitelman uudistuksen tarkoituksena on myös pohjustaa jätelain kokonaisuudistusta. Sekä jätelain että jäteverolain uudistushankkeet vaikuttavat merkittävästi L&T:n toimintaympäristöön. Kesäkuun alussa tuli voimaan jätehuollon osapuolten rooleja selventävä jätelain muutos, jonka seurauksena kaupan, teollisuuden ja muun elinkeinoelämän tuottama yhdyskuntajäte siirtyi niin sanotun sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen piiriin, ja kuntien vastuulle jäi asuinalueiden jätehuollon järjestäminen.

Kaatopaikat, jotka eivät täyttäneet EU:n vaatimuksia, jouduttiin sulkemaan lokakuun loppuun mennessä. Kaatopaikkojen määrä Suomessa on pudonnut 1990-luvun alkupuolelta noin kymmenesosaan, ja kuljetusmatkat ovat pidentyneet.

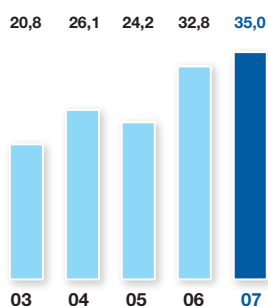
Kierrätyspolttoaineen tuotanto ja käyttö ovat kehittyneet myönteisesti. Ilmastonmuutos ja raaka-ainehintojen nousu lisäävät entisestään kierrätyksen ja kierrätysraaka-ainekaupan merkitystä. Kierrätystä on tähän asti kasvatettu kaupan ja teollisuuden jätehuollossa, mutta lähivuosina myös asumisessa syntyvien jätteiden laitostaminen käsitely yleisty, ja niiden loppusijoitus kaatopaikoille vähenee oleellisesti.

Venäjällä jätehuollon nykyaikaistamistarve ja -halu kasvavat jatkuvasti, kun maan talous vahvistuu ja venäläisten huoli ympäristöstä lisääntyy.

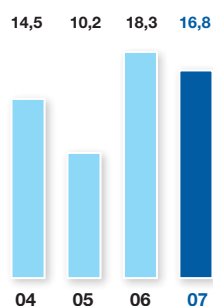
Suomessa L&T:n markkina-asema vahvistui erityisesti bioperäisten polttoaineiden toimituksissa, joissa L&T Biowatti on markkinajohtaja. L&T on markkinajohtaja myös jätehuollossa ja kierrätyspalveluissa, joissa sen markkinaosuus on lähes 30 prosenttia. L&T:llä on maan laajin toimipisteverkosto, jota L&T Biowatin uudet terminaalit kasvattivat. Latviassa L&T on suurin ympäristöpalveluita tuottava yritys.

Liikevoitto, milj. €

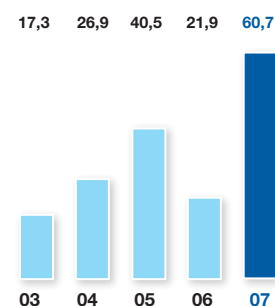
2004 ilman eläkevastuun tuloutusta
2003 FAS

EVA, milj. €

Investoinnit, milj. €

Vuosi 2007

Ympäristöpalveluiden liikevaihto oli 279,8 miljoonaa euroa (204,8 milj. e) ja se kasvoi 36,6 %. Liikevoitto oli 35,0 miljoonaa euroa (32,8 milj. e).

Orgaaninen kasvu oli vahvaa, ja asiakaspysyvyys oli hyvä. Jätehuollon kannattavuutta rasitti kuntaurakoiden määrän suhteellinen kasvu. Kierrätyspalveluiden volyymit kasvoivat uusmyynnin ja kasvaneen laitospesiteetin ansiosta. Bajamaja-vuokrauspalvelu kasvatti liikevaihtoaan selvästi ja paransi kannattavuuttaan.

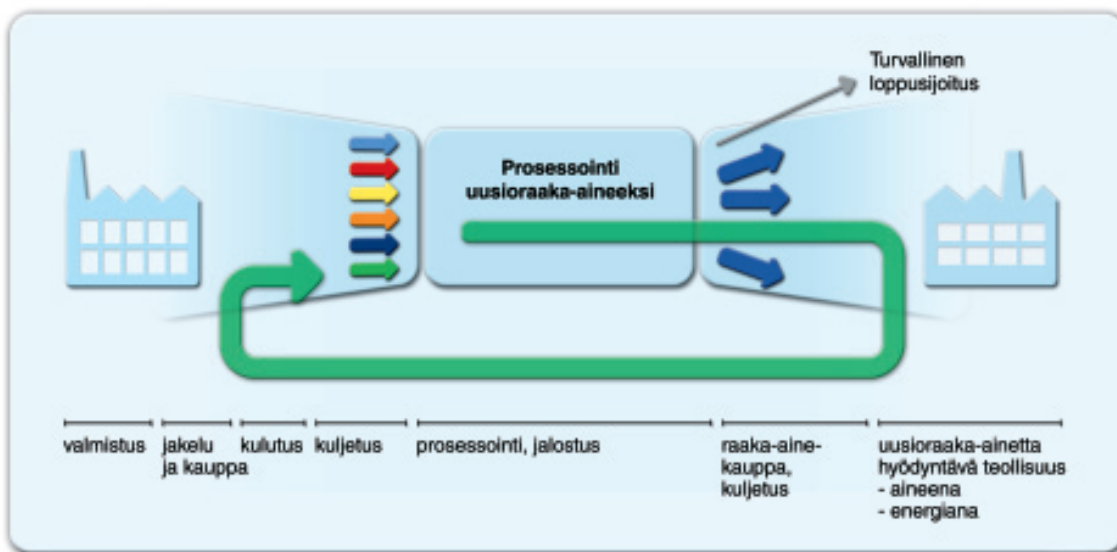
Salvorin kaatopaikkojen rakentamisliiketoiminnan tappiot heikensivät merkittävästi kierrätyspalveluiden tulosta. Osa Salvorin liiketoiminnasta myytiin yhteisyrityskumppanille, yhteisomistus purettiin ja Salvor siirtyi kokonaan L&T:n omistukseen syyskuun alussa. Salvorin jäljelle jääneet liiketoiminnat integroitiin Teollisuuspalveluihin.

Vuoden aikana rakennettiin ja otettiin käyttöön lisäkapasiteettia jätemateriaalien ja sivutuotteiden kierrätykseen Turussa, Tampereella ja Valkeakoskella, ja rakennettiin kokonaan uusi kierrätyslaitos Joensuuhun. Ympäristöluopatilan kehittyi myönteisesti, vaikka ympäristöluvista tehdyt valitukset hidastavat jossain määrin laitos- ja käsittelyaluehankkeita. Uusien laitosten ja käsittelyalueiden suunnittelua ja toteutusta jatketaan sekä Suomessa että Venäjällä. Suurin hanke liittyy Keravan laitospesiteetin laajentamiseen. Sen ensimmäisen vaiheen arvioidaan valmistuvan vuoden 2009 jälkipuoliskolla.

Biowatti Oy:n osake-enemmistö ostettiin 1.2.2007. L&T Biowatti on Suomen johtava uusiutuvia energialähteitä hyödyntävä bioenergia-alan yritys, joka hankkii, prosessoi, markkinoi ja toimittaa asiakkaille puupolttoaineita. L&T Biowatin liikevaihto ja tulos kehittivät lähes suunnitellusti. Se on parantanut hankinta- ja toimituskykyään rakentamalla uusia terminaaleja ja vahvistamalla hankintaorganisaatiotaan. Vuoden 2007 lopulla päätettiin laajentaa L&T Biowatin toimintaa puupellettien tuotantoon. Suonenjoelle rakennetaan pellettitehdas, jonka kapasiteetti on 30 000 tonnia vuodessa. Tehtaan arvioidaan valmistuvan vuoden 2008 lopulla.

Jätehuoltotoiminta laajeni Moskovan alueella uuteen kaupunkiin toukokuussa, kun Sergiev Posadin kaupungin jätehuollon siirtyminen asteittain L&T:n hoidettavaksi alkoi. L&T:llä on tällä hetkellä jätehuoltotoimintaa kahdella paikakunnalla Venäjällä: Dubnassa ja Sergiev Posadissa. Toimintaa ollaan kuitenkin laajentamassa hallitusti suurempiin kaupunkeihin.

Ympäristötuotteiden liikevaihto ja tulos paranivat selvästi. Liikevaihto kasvoi sekä Suomessa että muissa maissa. Ulkomailla panostettiin erityisesti Venäjän toiminnan kasvattamiseen.

L&T:n toiminta tukee kestävästä kehitystä. L&T käyttää tuotantolaitoksissaan raaka-aineena jätemateriaaleja ja sivutuotteita, joista valmistetaan uusioraaka-aineita ja kierrätyspolttoainetta. Jäännösmateriaalit loppusijoitetaan turvallisesti.

Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut

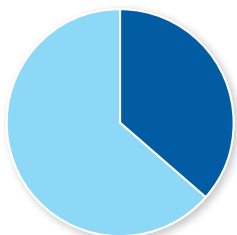
Palvelut

Kiinteistöpalvelut ovat rakennusten, laitteiden ja huonetilojen ylläpito-, huolto- ja käyttöpalveluja. Käyttäjäpalvelut auttavat tilojen käyttäjiä keskittymään ydinliiketoimintaansa. Käyttäjäpalveluja ovat muun muassa aula-, vastaanotto-, puhelinvaihte-, postitus-, kopiointi-, turva- ja ruokapalvelut sekä toimitilojen hallinnointi. Nämä laajat palvelukokonaisuudet L&T toteuttaa joko itse tai verkottamalla kunkin alan eturivin yrityksen kanssa.

L&T tarjoaa asiakkailleen kattavia kiinteistönhoidon palveluja. Ulkoalueiden hoidossa käytettävä nykyaikainen kalusto täyttää myös vuodenaikojen vaihtelun asettamat vaatimukset. Ulkoalueiden lisäksi L&T huolehtii muun muassa kiinteistöjen yleisvalvonnasta, talotekniikasta ja yleisten tilojen siivouksesta.

Osuus liikevaihdosta

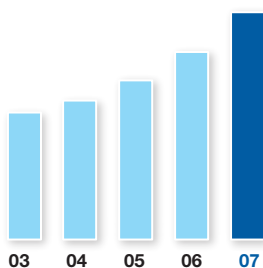

■ Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut 36,5 %

Liikevaihto, milj. €

2003 FAS

113,8 124,8 142,9 168,4 204,1

Siivouspalvelut tarjoaa ylläpitosiivouksen lisäksi monipuolisia perussiivoustöitä, kuten ikkunanpesuja ja lattioiden peruspesuja.

Kiinteistöhoito koostuu kiinteistöhuollosta ja kiinteistötekniikasta. Kiinteistöhuolto käsittää kiinteistöjen yleisvalvonnan, talotekniikan käytön ja ylläpidon, ulkoalueiden hoidon, yleisten tilojen siivouksen, tila- ja asukaspalvelut sekä monipuoliset kertaluonteiset erikoispalvelut. Kiinteistötekniikka tekee LVI-, sähkö-, kylmälaitejärjestelmien sekä paloteknisten ja kiinteistöautomaatiojärjestelmien asennuksia, huoltoja ja korjauksia.

L&T panostaa vahvasti palveluiden tuotekehitykseen. Konseptoituja palvelutuotteita on kehitetty muun muassa kauppakeskuksille, korkeaa hygieniatasoa vaativalle elintarviketeollisuudelle, huoltoasemaketjuille ja asuinkiinteistöille. L&T® Toimitila -konsepti sisältää laajan tukipalveluiden tarjooman, jota voidaan räätälöidä asiakaskohtaisesti. Se koostuu käyttäjä-, sisätila- ja ulkoaluepalveluista. Kokonaisratkaisuun kuuluvia jäte- ja kierrätyspalveluja täydennetään monipuolisilla ympäristöhuollon asiantuntijapalveluilla.

Tehokkaaseen tuotannon suunnitteluun ja ohjaukseen kiinnitetään erityistä huomiota, ja sähköisiä työkaluja hyödynnetään tehokkaasti. Selainpohjaisten tuotannon-ohjausjärjestelmien ansiosta yhteydenpito on reaaliaikaista, ja niiden avulla voidaan tuottaa monipuolisia asiakasraportteja.

Toimialan asiakkaita ovat toimisto- ja liikekiinteistöt, institutionaaliset kiinteistönomistajat, isännöitsijät, yritykset ja laitokset ja julkinen sektori. Kuntasektoria ja erityisesti niitä kunta-asiakkaita, jotka haluavat ostaa kiinteistöjen hoito- ja ylläpitopalvelut ja ruokahuollon yhtenä kokonaisuutena, palvellaan yhteistyökumppanin kanssa. Pienille ja keskisuurille asiakkaille tarjotaan siivous- ja käyttäjäpalveluja Huomenta Toimitilapalveluiden franchisingmallilla.

Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut toimii Suomen lisäksi Moskovassa, Latviassa, Ruotsissa ja Norjassa. Moskovassa ja Latviassa L&T tarjoaa siivous- ja käyttäjäpalveluja ja ulkoalueiden hoitoa, Ruotsissa siivous- ja käyttäjäpalveluja ja Norjassa elintarviketeollisuuden hygieniapalveluja.

Kasvat markkinat

Siivouspalveluiden suurimmat asiakasryhmät ovat toimisto- ja liikekiinteistöt sekä teollisuus. Kiinteistönhoidon suurimpia asiakkaita ovat institutionaaliset kiinteistönomistajat, kiinteistöjen isännöitsijät ja yritykset. Kumminkin markkinat ovat keskittyneet viime vuosina nopeasti, ja yli puolet kaupallisten markkinoiden liikevaihdosta on kolmen suurimman toimijan hallussa. Kaupallisten markkinoiden osuus Suomen siivouspalveluiden ja kiinteistönhoidon kokonaismarkkinoista on noin puolet.

Suomessa kaupalliset markkinat kasvavat kansantalouden kasvua nopeammin. Teollisuudessa vallitsee selvä kehityssuunta: Omista kiinteistöjen hoidon ja ylläpidon organisaatioista luovutaan ja haetaan tukipalveluja toimitavien yritysten kanssa kumppanuutta ja tehdaskohtaisia kokonaisratkaisuja. Metsäteollisuuden tukipalvelut avautuivat kilpailulle vuonna 2005. Niiden ulkoistaminen on edennyt hitaasti, kuten oli arvioitu.

Kiinteistöpalveluiden ulkoistaminen on ollut hidasta myös kuntasektorilla. Ulkoistamisaste on Suomessa alle 20 prosenttia, kun se Ruotsissa on yli 50 prosenttia, ja niin sanotuissa vanhoissa EU-maissa vielä korkeampi. Suomen kunnissa joudutaan kuitenkin lähivuosina vapauttamaan ydintehtävien ulkopuolella olevat tukipalvelut aidolle kilpailulle. Siihen pakottavat suurten ikäluokkien eläköitymisen aiheuttama työvoimapula ja kuntien taloudellinen tilanne, joka vaatii säästöjä ja toiminnan tehostamista.

Moskovan ja Latvian Riian siivousmarkkinat kasvavat nopeasti. Ruotsissakin siivousmarkkinat kasvavat ulkoistamisen johdosta kansantalouden kasvua nopeammin.

L&T:n kilpailuedut ovat asiakaslähtöisyys, laatu, kustannustehokkuus ja monipuolinen palveluvalikoima. Kilpailijoista erotutaan valituille asiakasryhmille kehitetyillä palvelukonsepteilla. L&T on Suomen toiseksi suurin toimija sekä siivouspalveluissa että kiinteistönhoidossa noin 14 prosentin markkinaosuudella. Ruotsissa L&T on siivous- ja käyttäjäpalveluissa kolmanneksi suurin kaupallinen toimija ja Latviassa johtava toimija siivousalalla.

Vuosi 2007

Kiinteistö- ja käyttäjäpalveluiden liikevaihto oli 204,1 miljoonaa euroa (168,4 milj. e), kasvua oli 21,2 %. Liikevoitto oli 11,0 miljoonaa euroa (8,8 milj. e).

Suomessa orgaaninen kasvu jatkui, ja erityisesti kiinteistönhoidon liikevaihto kasvoi. Lisämyyntiä nykyisille asiakkaille onnistuttiin kasvattamaan. Molemmat tuotelinjat paransivat kannattavuuttaan operatiivisen toiminnan hyvän johtamisen ansiosta.

Kesäkuun alussa ostettiin Kiinteistöhuolto Jauhiainen Oy ja Siivouspalvelu Ta-Bu Oy. Kiinteistöhuolto Jauhiainen Oy on pääkaupunkiseudulla toimiva kiinteistöhuoltoyritys, jonka liikevaihto vuonna 2006 oli 6,5 miljoonaa euroa. Siivouspalvelu Ta-Bu Oy toimii sekä pääkaupunkiseudulla että Varkauden ympäristössä. Sen liikevaihto vuonna 2006 oli 5,3 miljoonaa euroa. Ostettujen yritysten liiketoiminnot on integroitu L&T:n toimintaan. Ruotsissa ja Norjassa toimiva elintarvikehygieniapalveluihin erikoistunut Skånsk All Service AB ostettiin vuoden 2007 alussa. Sen liikevaihto vuonna 2006 oli 10,8 miljoonaa euroa.

Syksyllä aloitettiin asuinkiinteistöille kehitetyn palvelukonseptin myynti. L&T® Asuinkiinteistö käsittää monipuoliset palvelut asuinkiinteistöjen ulko- ja sisätöihin sekä palvelutasoihin perustuvan palvelukuvauksen, jonka avulla isännöitsijät ja taloyhtiöt voivat helpommin määritellä ja ostaa kiinteistöhuollon palveluja.

L&T:n asema elintarviketeollisuuden puhdistuspalvelujen ykköstoimittajana vahvistui Suomessa. L&T:n elintarvikehygieniayksikön palveluille myönnettiin ensimmäisenä suomalaisena palvelualan yrityksenä elintarviketurvallisuussertifikaatti ISO 22000.

Ulkomaantoiminnan liikevaihto kasvoi merkittävästi, Ruotsissa tammikuussa tehdyn yritysoston seurauksena ja Latviassa ja Venäjällä orgaanisesti. Latviassa ja Venäjällä toiminta organisoitiin uudelleen sekä tehtiin asiakaskohdeiden uudelleenlaskentaa ja hinnankorotuksia. Myynti on sujunut hyvin ja tuloksen odotetaan paranevan. Toimialan ulkomaantoiminta oli edelleen tappiollista.

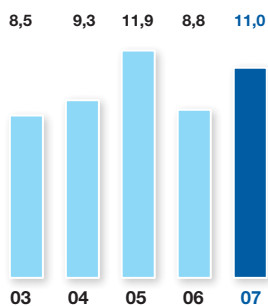
Ruotsin liiketoiminta muodostuu kolmesta ostetusta yrityksestä, joiden yhteenlaskettu liikevaihto oli 26,5 miljoonaa euroa. Ruotsissa keskitytään edelleen näiden yritysten integrointiin yhdeksi yritykseksi ja myyntiorganisaation rakentamiseen.

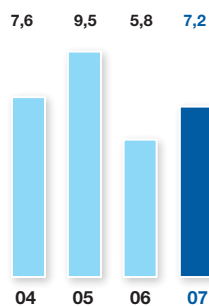
L&T tarjoaa tilojen käyttäjille monipuolisia käyttäjäpalveluja, jotka auttavat asiakasta keskittymään omaan liiketoimintaansa. Käyttäjätalveluita ovat muun muassa aula- ja vastaanottopalvelut.

Liikevoitto, milj. €

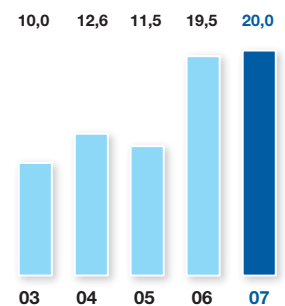
2004 ilman eläkevastuun tuloutusta
2003 FAS

EVA, milj. €

Investoinnit, milj. €

Teollisuuspalvelut

Palvelut

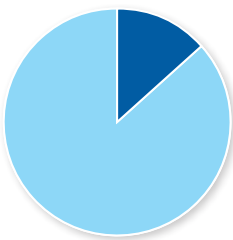
Teollisuuspalvelut on erikoistunut raskaisiin ja erikoisosaamista vaativiin ympäristöhuolto- ja ylläpitopalveluihin.

L&T:n ongelmajättepalvelut kattavat koko logistisen ketjun keräyksestä jätteiden prosessointiin ja jatkojalostamiseen. Yhtiöllä on Suomessa ja Latviassa 12 terminaalia, joihin ongelmajätteet kerätään esikäsittelyä ja välivarastointia varten.

Teollisuusratkaisut kehittää yhdessä asiakkaan kanssa kokonaisvaltaisia ratkaisuja teollisuuslaitosten puhtaanapitoon ja ympäristöhuoltoon. Puhtaanapitopalveluun voi kuulua prosessilaitteiden puhdistuksia tai kuivien ja märkien materiaalien, kuten hiekan ja lietteen siirtämistä tehokkaalla imukalustolla. Ympäristöhuollossa L&T kehittää ratkaisuja teollisuuden sivutuotteiden käsittelyyn ja hyödyntämiseen.

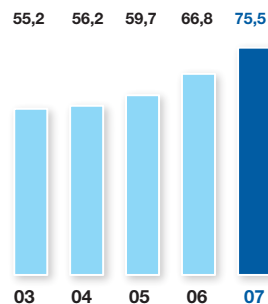
Osuus liikevaihdosta

■ Teollisuuspalvelut 13,5 %

Liikevaihto, milj. €

2003 FAS

Vain noin 10 prosenttia L&T:n keräämistä ongelmajätteistä päätyy ongelmajätelaitoksiin tuhottavaksi. Terminaaleista ongelmajätteet viedään L&T:n tuotantolaitoksille, joissa niistä prosessoidaan teollisuudelle uusioraaka-aineita tai kierrätyspoltoaineita. Toiminnan pääpaino on hyödyntämiskäytöksissä, joissa pyritään mahdollisimman korkeaan jalostusasteeseen. Uusi palvelusektori on ympäristöva-hinkopalvelut, joka tarjoaa monipuolisia pilaantuneiden maiden käsittely- ja hyödyntämispalveluja.

Teollisuusratkaisut tuottaa teollisuuden puhtaanapito- ja ympäristöhuoltoratkaisuja. Teollisuuden puhtaanapito tarjoaa raskaan sarjan siivousta ja huoltoa teollisuuslaitoksille, rakennustyömaille ja kiinteistöille. Korkeapainepesulla puhdistetaan erilaisia vaativia pintoja, kuten teollisuuden prosessilaitteita, säiliöitä ja julkisivuja, sekä poistetaan pinnoitteita. Imukalustolla siirretään kuivia ja märkiä materiaaleja ja huolehditaan muun muassa teollisuuslaitosten piha-alueiden ja liikenneväylien puhdistuksesta. Teollisuuden ympäristöhuolto kehittää ja tuottaa teollisuuslaitosten sisäisiä ympäristöhuolto- ja materiaalihokkuusratkaisuja esimerkiksi teollisuuden sivutuotteiden käsittelyyn ja hyödyntämiseen.

Tuottamiensa palveluiden lisäksi teollisuusratkaisut manageeraa kokonaisvaltaisia teollisuuden ympäristönhuolto- ja ylläpitoratkaisuja, joissa korostuu kehitysvastuu ja pitkäaikainen sitoutuminen kumppanuusperiaatteella.

Vahinkosaneeraus on erikoistunut omaisuusvahinkojen minimointiin vahinkotilanteissa, kuten tulipaloissa, kosteusvahingoissa ja muissa onnettomuuksissa. L&T:n palvelut kattavat jälkivahinkojen torjunnan eli omaisuuden ja rakenteiden suojauksen, puhdistuksen, kuivauksen sekä korjauksen vahinkoa edeltäneeseen tilaan. Tarvittaessa L&T ottaa vastuun koko vahinkotyömaan manageerauksesta.

L&T:n jätevesipalvelut keskittyy viemäriverkoston ylläpitoon liittyviin palveluihin. L&T huoltaa kaivoja, kuvaa ja puhdistaa viemäriverkostoa sekä huoltaa, ylläpitää ja operoi jätevesijärjestelmiä. Viemärikuvauksilla selvitetään viemäreiden ja putkistojen toiminnallisuutta ja rakenteellista kuntoa. L&T kasvattaa rooliaan jätevesihuollossa myös kehittämällä lietteiden hyötykäyttöratkaisuja.

Teollisuuspalveluiden markkinat ja niiden kehittyminen

Teollisuudessa kehitetään räätälöityjä palveluratkaisuja, joissa palveluntoimittaja integroituu asiakkaan prosesseihin. Ostokulttuurin muutos vaikuttaa palveluntoimittajan prosesseihin: Asiakkuuksien sisältö ja merkitys korostuvat, prosessien jatkuva kehittäminen ja tuottavuuden parantaminen ovat entistä kriittisempiä menestystekijöitä, ja palvelumaksut sidotaan yhä useammin niihin.

Ongelmajätepalveluiden markkinat ovat Suomessa varsin vakaat. Ongelmajätteen määrä ei juuri kasva, ja keräysaste on vakiintunut korkealle tasolle. Perinteisissä ongelmajätteissä L&T on siirtänyt toiminnan ja kehittämisen painopisteen keräyksestä ympäristöteknologiaan ja kehittyneisiin hyödyntämis- ja käsittelyratkaisuihin. Jalostusasteen kasvattamisen on tehnyt mahdolliseksi raaka-aineiden ja energian kallistuminen. Siirtyminen arvoketjussa eteenpäin merkitsee myös askelta kansallisilta palvelumarkkinoilta kansainvälisille markkinoille ja teolliseen toimintaan. Modernien laitosten raaka-aineeksi kelpaavaa jätettä haetaan maailmanlaajuisesti, ja prosessin lopputuote voidaan myydä markkinoille ilman jätestatusta.

Pilaantuneiden maiden käsittelyä koskevia ympäristönormeja lievennettiin Suomessa vuonna 2007, ja markkinahinnat romahtivat. Hintatason odotetaan normalisoituvan muutamassa vuodessa. Pilaantuneiden maiden puhdistuspalveluiden kysyntä Venäjällä näyttää lupaavalta ja tarjoaa kasvu- ja kehitysmahdollisuuksia.

Teollisuusratkaisujen palveluista teollisuuden puhtaana- pidon markkinat ovat vakaat, ja L&T on selvä markkinajohtaja. Ostokulttuurin muutos vahvistaa suurten toimijoiden asemaa entisestään. Teollisuuden ympäristönhuoltoratkaisujen markkinat kehittyvät sen sijaan nopeasti. Tällä hetkellä teollisuus hoitaa pääsääntöisesti itse sivutuotteidensa käsittelyn ja hyödyntämisen, mutta markkinat ovat avautumassa. Teollisuuslaitokset ja yhdyskunnat etsivät yhteisiä materiaalitehokkuusratkaisuja sivutuotteiden ja raaka-aineiden hallintaan, ja L&T haluaa olla kehittämässä ja toteuttamassa näitä ratkaisuja.

Vahinkosaneerausmarkkinoilla L&T:n markkinaosuus niin palosaneerauksessa kuin kuivauksessa on selvästi vahvistunut. L&T:n palveluverkosto kasvaa muutamalla toimipisteellä vuosittain. Kuivauspalveluiden markkinat kasvavat vielä vuosia, koska Suomen rakennuskannasta vain noin 30 prosenttia on rakennettu nykyisten kosteuskriteerien mukaan. Ilmaston lämpeneminen aiheuttaa säähäiriöitä, ja se lisää vahinkopalveluiden kysyntää. L&T on laajentanut toimintaansa ympäristövahinkoihin ja eläintautien saastuttaman omaisuuden puhdistamiseen, ja niihin liittyvien palveluiden kysynnän odotetaan kasvavan.

Jätevesipalveluilla on myös hyvät lähiajan kasvunäkymät. Suomessa ikääntyvän viemäriverkoston huollon tarve kasvaa koko ajan. Lisäksi teollisuuden ja kuntien jätevesien puhdistustoiminnan ja lietuhoollon ulkoistaminen lisääntyy merkittävästi lähivuosien aikana. Palveluiden kysyntä on kasvussa myös Baltian maissa ja Venäjällä. L&T kehittää lähivuosina palveluvalikoimaansa entisestään ja laajentaa palveluverkostoaan Suomessa ja lähialueilla.

Teollisuuspalvelut on edustamissaan palveluissa johtava toimija Suomessa.

Vuosi 2007

Teollisuuspalveluiden koko vuoden liikevaihto oli 75,5 miljoonaa euroa (66,8 milj. e). Se kasvoi 12,9 %. Liikevoitto oli 4,8 miljoonaa euroa (9,3 milj. e). Toimialan liikevoittoa rasittivat öljyjohdannaisten käypien arvojen laskennalliset muutokset (-2,8 milj. e), kun edellisenä vuonna muutokset paransivat tulosta 0,7 miljoonalla eurolla.

Kaikki tuotelinjat onnistuivat kasvattamaan liikevaihtoaan ja vahvistamaan markkinaosuuttaan, erityisen hyvin menestyi vahinkosaneeraus. Kierrätyspolttoainemyynti pieneni, kun regenerointikelpoista öljyä varastoitiin odottamaan vuonna 2008 valmistuvaa laitosta. Jäteöljyn jalostusarvo on regeneroinnissa huomattavasti parempi. Keväällä markkinoille tuotiin uusi nestemäinen kierrätyspoltoaine (ALF) korvaamaan regenerointiin ohjattava jäteöljy.

L&T jalostaa tuotantolaitoksissaan öljypitoista ongelmajätettä uusioraaka-aineiksi ja kierrätyspolttoaineeksi teollisuudelle.

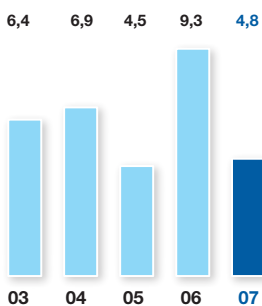
Toimialan kasvua ja tulosta rasitti jonkin verran niin henkilöstön kuin kaluston aliresursointi. Vajaamiehitys lisäsi ylityö- ja vuokratyökustannuksia eikä kysyntää sesongin aikana voitu tyydyttää kokonaan edes vuokraresursseilla. Toimialan operatiivinen tulos oli tavoitteiden mukainen. Tavoitteista jäätin ainoastaan jätevesipalveluissa, jossa etenkin vuoden alkupuolisko oli tuotannollisesti vaikea. Vahinkosaneerauksen kannattavuus parani.

Ongelmajätepalveluissa yhteisyritys L&T Recoilin laitoksen rakennushanke eteni. Rakennuskustannusten yleinen nousu ja turvallisuusvaatimusten kiristyminen ovat nostaneet rakennuskustannuksia. Rakennusaikataulu on osoittautunut jossain määrin liian kireäksi. Raaka-aineen hankinta ylitti odotukset, mikä kasvatti tulosvaikutteisia varastointikustannuksia. Tehtyjen toimitussopimusten myötä raaka-aineriski on käytännössä poistunut.

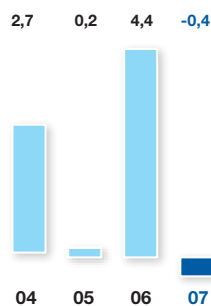
Myös Tuusulan tuotantolaitoksen tulipalosta aiheutunut yli kolmen kuukauden tuotantokatkos kasvatti logistisia kustannuksia ja jätteen hävittämiskustannuksia.

Liikevoitto, milj. €

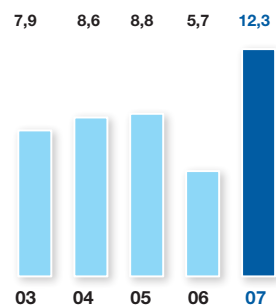
2004 ilman eläkevastuun tuloutusta
2003 FAS

EVA, milj. €

Investoinnit, milj. €

Hallinnointiperiaatteet

Lassila & Tikanoja Oyj noudattaa 1.7.2004 voimaan tullutta OMX Pohjoismaisen Pörssin, Keskuskauppakamarin ja Elinkeinoelämän Keskusliiton suositusta listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä (Corporate Governance -suositus).

Liiketoiminnan organisointi

Liiketoiminta on jaettu kolmeen palvelutoimialaan: Ympäristöpalvelut, Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut ja Teollisuuspalvelut. Toimialoja johtavat toimialajohtajat, jotka raportoivat toimitusjohtajalle. Lisäksi yhtiö harjoittaa ympäristönhuoltoalan tuotekauppaa.

Kenttätoiminta on organisoitu siten, että Ympäristö- ja Teollisuuspalveluiden tulosityksiköt raportoivat tuotelinjohtajille ja Kiinteistö- ja käyttäjäpalveluilla on Suomessa neljään alueeseen jaettu alueorganisaatio. Muissa maissa kuin Suomessa on maakohtaiset toimitusjohtajat. Hallinto, markkinointi, tuotekehitys sekä yhteisten prosessien johto on keskitetty.

Yhtiökokous

Yhtiökokous on Lassila & Tikanoja Oyj:n ylin päättävä elin. Yhtiökokous päättää sille osakeyhtiölain mukaan kuuluvista tehtävistä, kuten tilinpäätöksen vahvistamisesta ja osingonjaosta, vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle sekä hallituksen ja tilintarkastajan valinnasta ja heille maksettavista palkkioista. Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain huhtikuun loppuun mennessä. Ylimääräinen yhtiökokous kutsutaan tarvittaessa koolle käsittelemään tiettyä yhtiökokoukselle tehtyä ehdotusta. Yhtiökokouksen kutsuu koolle yhtiön hallitus.

Lassila & Tikanoja Oyj:n kullakin osakkeella on yksi ääni. Äänioikeutta on yhtiöjärjestyksellä rajoitettu niin, ettei kukaan osakkeenomistaja ole yhtiökokouksessa oikeutettu äänestämään enemmällä kuin yhdellä viidesosalla kokouksessa edustetusta äänimäärästä.

Etukäteistiedottaminen

Osakkeenomistajat kutsutaan yhtiökokoukseen yhdessä yhtiön kotipaikkakunnalla ilmestyvässä sanomalehdessä julkaistavalla yhtiökokouksella. Hallituksen ehdotukset yhtiökokoukselle sekä kokouskutsu julkistetaan myös pörssitiedotteena. Hallitukseen ehdolla olevat henkilöt ja ehdotus yhtiön tilintarkastajaksi julkistetaan yhtiökokouksutsun yhteydessä tai erillisenä pörssitiedotteena ennen yhtiökokousta.

Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan läsnäolo yhtiökokouksessa

Hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja hallituksen jäseneksi ehdolla olevat henkilöt ovat läsnä yhtiökokouksessa, ellei poissaoloon ole pätevää syytä.

Hallitus

Kokoonpano ja toimikausi

Yhtiöjärjestyksen mukaan Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitukseen kuuluu vähintään kolme ja enintään seitsemän jäsentä. Hallituksen jäsenet valitsee varsinainen yhtiökokous. Hallituksen jäsenten toimikausi päättyy vaalia seuraavan ensimmäisen varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Hallitukseen ei voida valita henkilöä, joka on täyttänyt 70 vuotta. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Hallituksen jäsenet ovat: puheenjohtaja Juhani Majjala, varapuheenjohtaja Juhani Lassila, Eero Hautaniemi, Lasse Kurkilahti ja Soili Suonoja. Hallituksen jäsenten henkilötiedot kerrotaan sivulla 25. Tiedot omistuksista ja niissä vuoden aikana tapahtuneista muutoksista ovat sivulla 24.

Toimitusjohtaja ei ole hallituksen jäsen, mutta on läsnä hallituksen kokouksissa.

Hallituksen tehtävät

Hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus päättää asioista, joilla yhtiön toiminnan laajuus huomioon ottaen on huomattava merkitys yhtiön toiminnalle.

Hallituksella on vuonna 2004 hyväksytty työjärjestys, jota noudatetaan yhtiöjärjestyksen, Suomen lainsäädännön ja muiden säännösten ohella.

Työjärjestyksen mukaan hallituksen tehtäviä ovat:

- päättää yhtiön strategiasta ja vahvistaa toimialastrategiat
- päättää konsernirakenteesta ja -organisaatiosta
- varmistaa johtamisjärjestelmän toiminta
- käsitellä ja hyväksyä osavuosisikatsaus, konsernitilinpäätös ja toimintakertomus
- vahvistaa konsernin toimintasuunnitelma, budjetti ja investointisuunnitelma
- päättää strategisesti tai taloudellisesti merkittävistä investoinneista, yritysostoista, -myynneistä tai -järjestelyistä sekä vastuusitoumuksista ja rahoitusjärjestelyistä
- vahvistaa riskienhallinta- ja raportointimenettely sekä vakuutus- ja rahoituspolitiikka
- nimittää ja erottaa toimitusjohtaja sekä valvoa ja arvioida hänen toimintaansa
- hyväksyä toimitusjohtajan välittömien alaisten nimitykset
- päättää toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan välittömien alaisten palkoista, palkkioista ja muista eduista sekä palvelusuhteiden ehdoista
- päättää johdon palkitsemis- ja kannustinjärjestelmästä
- laatia osinkopolitiikka ja vastata osakasarvon kehittämisestä
- vahvistaa yhtiön tavoitteet.

Kokouskäytäntö

Hallitus kokoontuu noin 12 kertaa vuodessa. Tarvittaessa hallitus pitää puhelinkokouksia. Hallituksen kokousten koollekutsumisesta ja kokoustyöskentelystä vastaa hallituksen puheenjohtaja. Kokouksen esittelijänä toimii toimitusjohtaja. Toimitusjohtaja vastaa siitä, että hallitus saa käyttöönsä riittävät tiedot yhtiön toiminnan ja taloudellisen tilanteen arvioimista varten. Toimitusjohtaja valvoo hallituksen päätösten täytäntöönpanoa ja raportoi hallitukselle niiden täytäntöönpanosta.

Hallituksella oli 11 kokousta vuonna 2007. Jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti oli 98,2.

Hallituksen toiminnan arviointi

Hallitus arvioi toimintaansa ja työskentelytapojaan tekeillä vuosittain itsearviointin.

Riippumattomuusarviointi

Hallitus on arvioinut jäsentensä riippumattomuuden Corporate Governance -suosituksen kohdan 18 mukaisesti. Kaikki hallituksen jäsenet ovat riippumattomia sekä yhtiöstä että merkittävistä osakkeenomistajista.

Valiokunnat

Hallitus ei ole perustanut valiokuntia. Koko hallitus käsittelee kaikki sille kuuluvat asiat.

Toimitusjohtaja

Lassila & Tikanoja Oyj:n toimitusjohtajan valitsee yhtiön hallitus. Toimitusjohtaja hoitaa juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti ja vastaa strategiaprozessista. Toimitusjohtaja on Jari Sarjo.

Muu johto

Toimitusjohtajaa avustaa yhtiön johtamisessa johtajisto. Johtajiston jäsenet on esitelty sivulla 27. Tiedot johtajiston Lassila & Tikanojan Oyj:n osakkeiden ja optio-oikeuksien omistuksista ja niissä vuoden aikana tapahtuneista muutoksista ovat sivulla 25.

Johtoryhmä kokoontuu vähintään kahdesti vuodessa käsittelemään L&T:n tulosta, strategiaa, merkittäviä kehityshankkeita ja seuraavan vuoden tavoitteita. Johtoryhmässä toimii yrityksen johdon lisäksi neljä henkilöstön edustajaa.

Palkitseminen

Hallitus

Hallituksen jäsenten palkkioista päättää yhtiökokous etukäteen vuodeksi kerrallaan. Vuonna 2007 hallituksen puheenjohtajalle maksettiin 44 000 euroa vuodessa, varapuheenjohtajalle 29 000 euroa vuodessa ja jäsenille 24 500 euroa vuodessa. Palkkiot maksettiin siten, että hallituksen jäsenet hankkivat palkkion netto-osuudella (40 % palkkiosta) yhtiön osakkeita OMX Pohjoismaisen Pörssin järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä.

Hallituksen jäsenet eivät kuulu yhtiön optio-ohjelman piiriin eikä heillä ole eläkesopimuksia yhtiön kanssa.

Toimitusjohtaja ja muu johto

Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan välittömien alaisten palkasta, palkkioista ja muista eduista päättää hallitus. Toimitusjohtaja ja johtajisto kuuluvat yhtiön avainhenkilöille suunnatun optio-ohjelman piiriin. Lisäksi käytössä on EVA-pohjainen tulospalkkiojärjestelmä, jonka perusteet hallitus hyväksyy vuosittain etukäteen. Toimitusjohtajalle ja johtajistolle ei makseta erillisiä palkkioita tytäryhtiöiden hallitusten jäsenyyksistä.

Vuonna 2007 toimitusjohtajan palkka oli yhteensä 887 550 euroa, joka sisältää palkan luontoisetuineen 291 540 euroa, tulospalkkion 129 360 euroa ja optio-oikeuksien käyttämisestä syntyneen optioedun 456 650 euroa.

Toimitusjohtajan kanssa on tehty kirjallinen toimitusjohtajasopimus. Sopimuksen mukaan toimitusjohtajan irtisanomisaika on yhtiön irtisanoessa 12 kuukautta ja toimitusjohtajan irtisanoutuessa kuusi kuukautta. Toimitusjohtajalla on oikeus siirtyä eläkkeelle 60-vuotiaana. Eläkkeen määrä on sovittu etukäteen, ja siihen tehdään vuosittain indeksikorotus. Määrä on alle täysimääräisen TyEL-eläkkeen. Eläke käsitellään tilinpäätöksessä etuuspohjaisena eläkevastuuna. Sopimuksesta kirjattiin tuloslaskelmaan 27 tuhatta euroa vuonna 2007.

Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus

Yhtiön taloudellista kehitystä seurataan kuukausittain koko konsernin kattavan operatiivisen raportointijärjestelmän avulla. Järjestelmä kattaa toteutumatietojen lisäksi budjetit, ennusteet ja investointien seurannan.

Yhtiöllä on hallituksen vahvistamat vakuutus-, rahoitus- ja riskienhallintapolitiikat.

Yhtiöllä ei ole omaa erillistä sisäisen tarkastuksen organisaatiota, mikä otetaan huomioon tilintarkastuksen laajuutta ja sisältöä määriteltäessä.

Johdon osakkeenomistus

Hallituksen jäsenten osakkeenomistus

	Osakkeet 31.12.2007	% osakkeista ja äänimäärästä	Osakkeet 1.1.2007
Eero Hautaniemi	410		
Lasse Kurkilahti	4 557	0,01	4 182
Juhani Lassila	17 628	0,05	17 178
Evald ja Hilda Nissin Säätiö	2 413 584	6,22	2 413 584
Juhani Majjala	1 526 494	3,94	1 525 794
Soili Suonoja	3 419	0,01	2 989
Yhteensä	3 966 092	10,23	3 963 727

Johtajiston omistamat osakkeet ja optio-oikeudet

	Osakkeet		2005A-optiot		2005B-optiot	2005C-optiot
	31.12.2007	1.1.2007	31.12.2007	1.1.2007	31.12.2007	31.12.2007
Anna-Majja Apajalahti	2 920	2 920	13 000	13 000	13 000	15 000
Kari Korpelainen	240	240	4 850	10 000	10 000	13 500
Jorma Mikkonen	720	720	10 000	10 000	10 000	15 000
Arto Nivalainen	4 800	4 800	13 000	13 000	13 000	15 000
Jari Sarjo	16 000	15 000	26 000	26 000	26 000	30 000
Sirkka Tuomola	40 000	38 400	10 000	10 000	10 000	

Sisäpiirihallinto

Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus on päättänyt, että konsernissa noudatetaan OMX Pohjoismaisen Pörssin sisäpiiri-ohjetta ja antanut lisäksi sitä täydentävän ohjeen, joka on eräiltä osiltaan pörssin ohjetta ankarampi.

Sisäpiirirekisteritietoja ylläpidetään Suomen Arvopaerikeskus Oy:n SIRE-järjestelmässä. Ilmoitusvelvollisia sisäpiiriläisiä ovat hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, päävastaavallinen tilintarkastaja ja johtajisto. Yrityskohtaiseen pysyvään sisäpiiriin kuuluvat tehtävänsä perusteella johtoryhmä, yhtiölakimiehet, johdon assistentit sekä konsernin tuloksen laskemiseen ja pörssitiedotteiden laatimiseen osallistuvat henkilöt. Laajoista tai muuten merkittävistä hankkeista pidetään hankekohtaisia sisäpiirirekistereitä. Sisäpiirivastaavana toimii talousjohtaja.

Sisäpiiriläiset eivät saa käydä kauppaa yhtiön osakkeilla kauden päättymisen ja kyseistä kautta koskevan osavuosikatsauksen tai tilinpäätöstiedotteen julkistamisen välisenä aikana. Sisäpiiriläisten on pyydettävä sisäpiirivastaavalta arvio suunnittelemansa osakekaupan lain- ja ohjeenmukaisuudesta.

Lassila & Tikanoja Oyj:n ilmoitusvelvollisten sisäpiiriläisten osakkeen- ja optionomistukset ovat nähtävillä yhtiön Internet-sivuilla.

Tilintarkastus

Lassila & Tikanojan lakisääteisestä tilintarkastuksesta vastaa yhtiökokouksen valitsema tilintarkastaja PricewaterhouseCoopers Oy. Päävastaavallinen tilintarkastaja on KHT Heikki Lassila.

Tilintarkastuksen laajuutta ja sisältöä määriteltäessä otetaan huomioon, että yhtiöllä ei ole omaa erillistä sisäisen tarkastuksen organisaatiota.

Tilintarkastaja sopii hallituksen kanssa vuosittain tilintarkastussuunnitelmasta ja käy hallituksen kanssa läpi tilintarkastushavainnot. Päävastaavallinen tilintarkastaja ja tarkastusvastaavallinen tilintarkastaja ovat vähintään kerran vuodessa läsnä hallituksen kokouksessa.

Vuonna 2007 PricewaterhouseCoopers-keijun palkkiot lakisääteisestä tilintarkastuksesta olivat 160 244 euroa. Tilintarkastukseen liittymättömistä vero-, IFRS-, ja due diligence -palveluista tilintarkastusyhteisölle ja sen kanssa samaan ketjuun kuuluville yhtiöille maksettiin 128 919 euroa.

Hallintoelimet

Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus

Juhani Majjala, s. 1939

ekonomi, oikeustieteen kandidaatti

Hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2001, päätoiminen puheenjohtaja 2001–2005, entisen Lassila & Tikanojan Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 1983 ja hallituksen puheenjohtaja 1998–2001

Entisen Lassila & Tikanojan Oyj:n toimitusjohtaja 1983–1998, Sähköväline-konsernin toimitusjohtaja 1993–1996, Tiklaksen toimitusjohtaja 1980–1983 ja Lassila & Tikanoja -yhtymän talousjohtaja 1977–1980, Palomex Oyj:n varatoimitusjohtaja 1975–1977

Omistaa 1 526 494 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta.

Juhani Lassila, s. 1962

kauppatieteiden maisteri, Agros Oyj:n toimitusjohtaja

Hallituksen varapuheenjohtaja vuodesta 2007, hallituksen jäsen vuodesta 2001, entisen Lassila & Tikanoja Oyj:n hallituksen jäsen 1998–2001

Instrumentarium Oyj:n rahoitusjohtaja 1998–2004

Evald ja Hilda Nissin Säätiön hallituksen puheenjohtaja, Comptel Oyj:n ja Suominen Yhtymä Oyj:n hallituksen jäsen

Omistaa 17 628 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta. Määräysvalta Evald ja Hilda Nissin Säätiössä, joka omistaa 2 413 584 osaketta.

Eero Hautaniemi, s. 1965

kauppatieteiden maisteri, Oriola-KD Oyj:n toimitusjohtaja

Hallituksen jäsen vuodesta 2007

GE Healthcare Finland Oyj:n toimitusjohtaja 2004–2005, GE Healthcare IT:n Oximetry, Supplies and Accessories -liiketoiminnan johtaja 2003–2004, asiantuntija- ja johtotehtävissä Instrumentarium Oyj:ssä 1990–2003

Omistaa 410 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta.

Lasse Kurkilahti, s. 1948

ekonomi, vuorineuvos, Kemira Oyj:n hallituksen neuvonantaja

Hallituksen jäsen vuodesta 2001

Kemira Oyj:n pääjohtaja 2004–2007, Elcoteq Network Oyj:n toimitusjohtaja 2001–2004, Raisio-Yhtymä Oyj:n toimitusjohtaja 2000–2001 ja Nokian Renkaat Oyj:n toimitusjohtaja 1988–2000

SRV Yhtiöt Oyj:n hallituksen varapuheenjohtaja ja Elisa Oyj:n hallituksen jäsen

Omistaa 4 557 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta.

Soili Suonoja, s. 1944

kotitalousopettaja, MBA, kauppaneuvos

Hallituksen jäsen vuodesta 2001

Amica Yhtiöiden toimitusjohtaja 1989–2000

Alko Oyj:n hallituksen puheenjohtaja, Lännen Tehtaat Oyj:n ja Itella Oyj:n hallitusten jäsen, Hallitusammattilaiset ry:n varapuheenjohtaja

Omistaa 3 419 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta.

Toimitusjohtaja

Jari Sarjo, s. 1957

oikeustieteen kandidaatti

Lassila & Tikanoja -konsernin toimitusjohtaja vuodesta 2001

Sähköväline-konsernin toimitusjohtaja 1997–2001, Sähköväline Oyj:n toimialajohtaja 1994–1997, hallintojohtaja 1987–1994 ja hallintopäällikkö 1984–1987

Omistaa 16 000 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta sekä 26 000 2005A-optiota, 26 000 2005B-optiota ja 30 000 2005C-optiota.

Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan omistuksissa tapahtuneet muutokset vuonna 2007 on kerrottu sivulla 24.

Tilintarkastaja

PricewaterhouseCoopers Oy, KHT-yhteisö

Päävastuullinen tilintarkastaja Heikki Lassila, KHT

Lassila & Tikanojan johto

Jari Sarjo

Arto Nivalainen

Anna-Maija Apajalahti

Jorma Mikkonen

Kari Korpelainen

Sirkka Tuomola

Jari Sarjo, s. 1957
oikeustieteen kandidaatti
Lassila & Tikanoja -konsernin toimitusjohtaja vuodesta 2001
Säkkiväline-konsernin toimitusjohtaja 1997–2001, Säkkiväline Oy:n toimialajohtaja 1994–1997, hallintojohtaja 1987–1994, hallintopäällikkö 1984–1987

Arto Nivalainen, s. 1950
filosofian maisteri
toimialajohtaja, Ympäristöpalvelut vuodesta 2000
WM Ympäristöpalvelut Oy:n tuotantojohtaja 1996–2000, aluejohtaja 1995–1996, myyntijohtaja 1993–1995, tietohallinto-tehtävissä ja myynti- ja piirijohtajana Oy Huber Ab -konsernissa vuosina 1982–1993

Johtajiston omistamat Lassila & Tikanojan osakkeet ja optio-oikeudet sekä omistuksessa tapahtuneet muutokset vuonna 2007 on kerrottu sivulla 24.

Anna-Maija Apajalahti, s. 1948
valtiotieteen maisteri
toimialajohtaja, Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut vuodesta 2000
Säkkiväline Oy:n siivouspalveluista ja konsernimarkkinoinnista vastaava johtaja 1997–2000, siivouspalveluiden toimialajohtaja 1983–1997 vastaten myös konsernimarkkinoinnista, tiedotus- ja markkinointitehtävissä 1971–1983

Jorma Mikkonen, s. 1963
varatuomari
toimialajohtaja, Teollisuuspalvelut vuodesta 2000
Säkkiväline Oy:n hallintojohtaja 1999–2000, lakimies 1992–1999, Helsingin Suomalaisen Säästöpankin lakimies 1991–1992

Säkkiväline oli osa Lassila & Tikanoja -yhtymää 1989–2001, ja se osti WM Ympäristöpalvelut Oy:n vuonna 2000. Emoyhtiö Lassila & Tikanoja Oyj jakautui vuonna 2001 kahdeksi uudeksi yhtiöksi Lassila & Tikanoja Oyj:ksi ja Suominen Yhtymä Oyj:ksi.

Kari Korpelainen, s. 1969
kauppatieteiden maisteri
myynti- ja markkinointijohtaja vuodesta 2001
Säkkiväline Oy:n konsernimarkkinoinnin markkinointipäällikkö 1997–2001, siivouspalveluiden markkinointipäällikkö 1996, tuotekaupan tuote- ja piiripäällikkö 1994–1996

Sirkka Tuomola, s. 1947
kauppatieteiden maisteri
talousjohtaja vuodesta 2001
Entisen Lassila & Tikanoja Oyj:n talousjohtaja 1992–2001, Metsä-Serla-konsernin kirjanpito-päällikkö 1989–1992, hallintojohtaja Lassila & Tikanoja -yhtymässä Tiklaksessa 1985–1989, talous-päällikkö 1983–1985 ja laskentapäällikkö 1981–1983, laskentaekonomi ja laskentapäällikkö Huhtamäki-yhtymässä 1974–1981

Hallituksen toimintakertomus

Konsernin liikevaihto ja tulos

Lassila & Tikanojan liikevaihto kasvoi 27,2 % 554,6 miljoonaa euroon (436,0 milj. e; 377,4 milj. e). Kasvusta 18,3 prosenttiyksikköä tuli yritysostoista. Liikevoitto oli 48,8 miljoonaa euroa (50,2 milj. e; 39,3 milj. e). Osakekohtainen tulos oli 0,83 euroa (0,90 e; 0,70 e).

Orgaaninen kasvu oli markkinoiden kasvua nopeampaa, ja yhtiön markkina-asema vahvistui. Tämä johtui ensi sijassa hyvin toimivasta tuotekehitys-, markkinointi- ja myyntitoiminnasta sekä parantuneesta asiakastyytyvyydestä. Markkinoille tuotiin useita uusia palvelutuotteita ja uusia ulkoistamissopimuksia solmittiin erityisesti metsäteollisuudessa.

Liikevoittoa rasittivat kertaluonteiset erät, ensi sijassa Salvorin tappiot (2,3 milj. e) sekä öljyjohdannaisten käypien arvojen laskennalliset muutokset (-2,8 milj. e). Edellisenä vuonna oli 2,9 miljoonaa euroa kertaluonteisia tuloja. Operatiivisen toiminnan liikevoitto ennen edellä mainittuja eriä oli 54,3 miljoonaa euroa (47,3 milj. e).

Liikevaihto toimialoittain

1 000 €	2007	Muutos		2005
		2006	%	
Ympäristöpalvelut	279 845	204 825	36,6	178 528
Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut	204 141	168 403	21,2	142 890
Teollisuuspalvelut	75 479	66 843	12,9	59 735
Konsernihallinto ja muut	10	118		366
Toimialojen välinen liikevaihto	-4 862	-4 185		-4 071
Yhteensä	554 613	436 004	27,2	377 448

Vuonna 2007 Salvor Oy siirtyi kokonaan L&T:n omistukseen. Salvorin toiminta organisoitiin uudelleen ja pääosa liiketoiminnasta siirrettiin Ympäristöpalveluista Teollisuuspalveluihin. Kaikki vertailutiedot on korjattu vastaavasti.

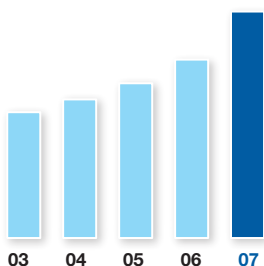
Ulkomaan toiminnan liikevaihto maittain

1 000 €	2007	2006	2005
Ruotsi	26 525	13 299	
Latvia	19 002	14 128	10 726
Venäjä	5 600	2 769	1 434
Norja	2 507		

Liikevaihto, milj. €

2003 FAS

306,3 337,2 377,4 436,0 554,6

Ympäristöpalvelut

Ympäristöpalveluiden liikevaihto oli 279,8 miljoonaa euroa (204,8 milj. e; 178,6 milj. e) ja se kasvoi 36,6 %. Liikevoitto oli 35,0 miljoonaa euroa (32,8 milj. e; 24,2 milj. e).

Orgaaninen kasvu oli vahvaa ja asiakaspysyvyys oli hyvä. Jätehuollon kannattavuutta rasitti kuntaurakoiden määrän suhteellinen kasvu. Kierrätyspalveluiden volyymit kasvoivat uusmyynnin ja kasvaneen laitospäivätyksen ansiosta. Bajamaja-vuokrauspalvelu kasvatti liikevaihtoaan selvästi ja paransi kannattavuuttaan. Salvorin kaatopaikkojen rakentamisluketoiminnan tappiot heikensivät merkittävästi kierrätyspalveluiden tulosta. Osa Salvorin liiketoiminnasta myytiin yhteisyrityskumppanille, yhteisomistus purettiin ja Salvor siirtyi kokonaan L&T:n omistukseen 1.9.2007. Salvorin jäljelle jääneet liiketoiminnat integroitiin Teollisuuspalveluihin.

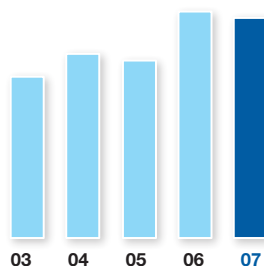
Vuoden aikana rakennettiin ja otettiin käyttöön lisäkapasiteettia jätemateriaalien ja sivutuotteiden kierrätykseen Turussa, Tampereella ja Valkeakoskella, ja rakennettiin kokonaan uusi kierrätyslaitos Joensuuun. Ympäristölupa-tilanne kehittyi myönteisesti, vaikka ympäristöluvista tehdyt valitukset hidastavat jossain määrin laitos- ja käsittelyaluehankkeita. Uusien laitosten ja käsittelyalueiden suunnittelua ja toteutusta jatketaan sekä Suomessa että Venäjällä. Suurin hanke liittyy Keravan laitospäivätyksen kapasiteetin laajentamiseen. Sen ensimmäisen vaiheen arvioidaan valmistuvan vuoden 2009 jälkipuoliskolla.

Biowatti Oy:n osake-enemmistö ostettiin 1.2.2007. L&T Biowatti on Suomen johtava uusiutuvia energialähteitä hyödyntävä bioenergia-alan yritys, joka hankkii, prosessoi, markkinoi ja toimittaa asiakkaille puupolttoaineita. L&T Biowatin liikevaihto ja tulos kehittivät lähes suunnitellusti. Se on parantanut hankinta- ja toimituskykyään rakentamalla uusia terminaaleja ja vahvistamalla hankintaorganisaatiotaan. Vuoden 2007 lopulla päätettiin laajentaa L&T Biowatin toimintaa puupellettien tuotantoon.

Liikevoitto, milj. €

2004 ilman eläkevastuun tuloutusta
2003 FAS

35,7 40,8 39,3 50,2 48,8

Liikevoitto toimialoittain

1 000 €	2007	%	2006	%	Muutos %	2005	%
Ympäristöpalvelut	34 977	12,5	32 762	16,0	6,8	24 201	13,6
Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut	11 005	5,4	8 758	5,2	25,7	11 947	8,4
Teollisuuspalvelut	4 769	6,3	9 337	14,0	-48,9	4 531	7,6
Konsernihallinto ja muut	-1 976		-672			-1 425	
Yhteensä	48 775	8,8	50 185	11,5	-2,8	39 254	10,4

Jätehuoltotoiminta laajeni Moskovan alueella uuteen kaupunkiin toukokuussa, kun Sergiev Posadin kaupungin jätehuollon siirtyminen asteittain L&T:n hoidettavaksi alkoi. L&T:llä on tällä hetkellä jätehuoltotoimintaa kahdella paikkakunnalla Venäjällä: Dubnassa ja Sergiev Posadissa. Toimintaa ollaan kuitenkin laajentamassa hallitusti suurempiin kaupunkeihin.

Ympäristötuotteiden liikevaihto ja tulos paranas selvästi. Liikevaihto kasvoi sekä Suomessa että muissa maissa. Ulkomailla panostettiin erityisesti Venäjän toiminnan kasvattamiseen.

Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut

Kiinteistö- ja käyttäjäpalveluiden liikevaihto oli 204,1 miljoonaa euroa (168,4 milj. e; 142,9 milj. e), kasvua oli 21,2 %. Liikevoitto oli 11,0 miljoonaa euroa (8,8 milj. e; 11,9 milj. e).

Suomessa orgaaninen kasvu jatkui, ja erityisesti kiinteistönhoidon liikevaihto kasvoi. Lisämyyntiä nykyisille asiakkaille onnistuttiin kasvattamaan. Molemmat tuotelinjat paransivat kannattavuuttaan operatiivisen toiminnan hyvän johtamisen ansiosta.

Kesäkuun alussa ostettiin Kiinteistöhuolto Jauhiainen Oy ja Siivouspalvelu Ta-Bu Oy. Kiinteistöhuolto Jauhiainen Oy on pääkaupunkiseudulla toimiva kiinteistöhuoltoyritys, jonka liikevaihto vuonna 2006 oli 6,5 miljoonaa euroa. Siivouspalvelu Ta-Bu Oy toimii sekä pääkaupunkiseudulla että Varkauden ympäristössä. Sen liikevaihto vuonna 2006 oli 5,3 miljoonaa euroa. Ostettujen yritysten liiketoiminnot

on integroitu L&T:n toimintaan. Vuoden alussa ostettiin Ruotsissa ja Norjassa toimiva elintarvikehygieniapalveluihin erikoistunut Skånsk All Service AB. Sen liikevaihto vuonna 2006 oli 10,8 miljoonaa euroa.

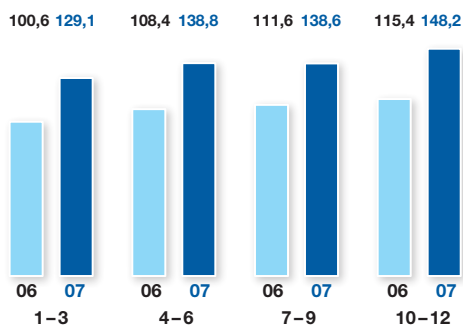
Ulkomaantoiminnan liikevaihto kasvoi merkittävästi, Ruotsissa tammikuussa tehdyn yritysoston seurauksena ja Latviassa ja Venäjällä orgaanisesti. Latviassa ja Venäjällä toiminta organisoitiin uudelleen sekä tehtiin asiakas-kohteiden uudelleenlaskentaa ja hinnankorotuksia. Myynti on sujunut hyvin ja tuloksen odotetaan paranevan. Ruotsissa keskitytään edelleen ostettujen yritysten integrointiin yhdeksi yritykseksi ja myyntiorganisaation rakentamiseen. Toimialan ulkomaantoiminta oli edelleen tappiollista.

Teollisuuspalvelut

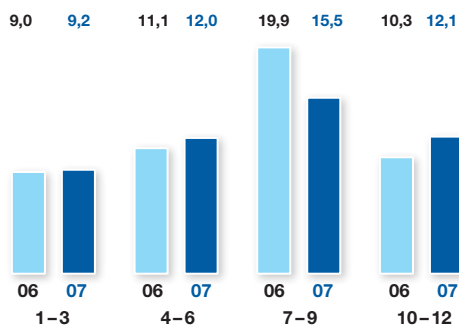
Teollisuuspalveluiden liikevaihto oli 75,5 miljoonaa euroa (66,8 milj. e; 59,7 milj. e). Se kasvoi 12,9 %. Liikevoitto oli 4,8 miljoonaa euroa (9,3 milj. e; 4,5 milj. e). Toimialan liikevoittoa rasittivat öljyjohdannaisten käypien arvojen laskennalliset muutokset (-2,8 milj. e), kun edellisellä vuonna muutokset paransivat tulosta 0,7 miljoonalla eurolla.

Kaikki tuotelinjat onnistuivat kasvattamaan liikevaihtoaan ja vahvistamaan markkinaosuuttaan, erityisen hyvin menestyi vahinkosaneeraus. Kierrätyspolttainemyynti pieneni, kun regenerointikelpoista öljyä varastoitettiin odottamaan vuonna 2008 valmistuvaa laitosta. Jäteöljyn jalostusarvo on regeneroinnissa huomattavasti parempi. Keväällä markkinoille tuotiin uusi nestemäinen kierrätyspolttain (ALF) korvaamaan regenerointiin ohjattava jäteöljy.

Liikevaihto vuosineljänneksittäin, milj. €

Liikevoitto vuosineljänneksittäin, milj. €

Toimialan kasvua ja tulosta rasitti jonkin verran niin henkilöstön kuin kaluston aliresursointi. Vajaamiehitys lisäsi ylityö- ja vuokratyökustannuksia eikä kysyntää sesongin aikana voitu tyydyttää kokonaan edes vuokraresursseilla. Toimialan operatiivinen tulos oli tavoitteiden mukainen. Tavoitteista jäätin ainoastaan jätevesipalveluissa, jossa etenkin vuoden alkupuolisko oli tuotannollisesti vaikea. Vahinkosaneerauksen kannattavuus parani.

Ongelmajätepalveluissa yhteisyritys L&T Recoilin laitoksen rakennushanke eteni. Rakennuskustannusten yleinen nousu ja turvallisuusvaatimusten kiristyminen ovat nostaneet rakennuskustannuksia. Rakennusaikataulu on osoittautunut jossain määrin liian kireäksi. Raaka-aineen hankinta ylitti odotukset, mikä kasvatti tulosvaikutteisia varastointikustannuksia. Tehtyjen toimitussopimusten myötä raaka-aineriski on käytännössä poistunut. Myös Tuusulan tuotantolaitoksen tulipalosta aiheutunut yli kolmen kuukauden tuotantokatkos kasvatti logistisia kustannuksia ja jätteen hävittämiskustannuksia.

Rahoitus

Korollista vierasta pääomaa oli 39,9 miljoonaa euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Korolliset nettovelat, jotka olivat 86,4 miljoonaa euroa, kasvoivat 33,9 miljoonaa euroa. Nettovelkojen kasvua pienensi tammikuussa 2008 myytyjen Ekokem Oy Ab:n osakkeiden siirtäminen myytävissä olevista pitkäaikaista sijoituksista lyhytaikaisiin sijoituksiin ja niiden kirjaaminen käypään arvoon.

Nettorahoituskulut olivat 2,6 miljoonaa euroa suuremmat kuin edellisellä vuonna. Nettorahoituskulujen kasvu johtui korollisen vieraan pääoman kasvusta ja korkotason noususta. Vieraan pääoman kasvu aiheutui investoinneista, joiden nettorahavirta oli 49,6 miljoonaa edellisvuotista suurempi.

Koronvaihtosopimusten käypien arvojen muutoksista kirjattiin tuloslaskelmaan rahoituskuluihin 0,3 miljoonaa euroa, kun niistä edellisellä vuonna kirjattiin 0,5 miljoonaa euroa rahoitustuottoihin. Nettorahoituskulut olivat 0,8 % liikevaihdosta ja 8,9 % liikevoitosta.

Koronvaihtosopimuksista, joihin yhtiö soveltaa IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa, kirjattiin oman pääoman lisäykseksi 0,1 miljoonaa euroa.

Omavaraisuusaste oli 46,6 %. Gearing-prosentti oli 42,7. Liiketoiminnan rahavirta oli 55,4 miljoonaa euroa. Käyttöpääomaan sitoutui 13,2 miljoonaa euroa. Merkittävä osa käyttöpääoman kasvusta aiheutui L&T Biowatin ja L&T Recoilin varastojen kasvattamisesta.

Maksuvalmius pysyi hyvänä koko vuoden.

Rahoituksen avainlukuja

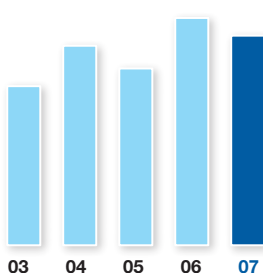
	2007	2006	2005
Korollinen vieras pääoma, milj. €	117,2	77,3	83,7
Korolliset nettovelat, milj. €	86,4	52,5	76,5
Korkokulut, milj. €	5,3	3,0	3,0
Nettorahoituskulut, milj. €	4,3	1,7	1,8
Nettorahoituskulut, % liikevaihdosta	0,8	0,4	0,5
Nettorahoituskulut, % liikevoitosta	8,9	3,4	4,6
Omavaraisuusaste, %	46,6	50,4	49,5
Gearing, %	42,7	29,7	49,3
Liiketoiminnan rahavirta, milj. €	55,4	69,9	48,9
Käyttöpääoman muutos rahavirtalaskelmassa, milj. €	-13,2	2,5	-3,2

Rahoitusriskit ja niiden hallinta esitetään konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 37. Rahoitusriskien hallinta.

Osakekohtainen tulos

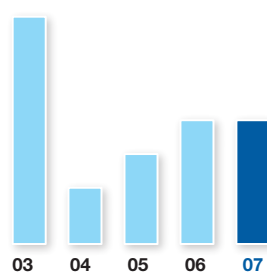
2004 ilman eläkevastuun tuloutusta
2003 FAS

0,63 0,79 0,70 0,90 0,83

Osinko/osake, €

1,01 0,25 0,40 0,55 0,55*

* Hallituksen ehdotus

Sijoitettu pääoma

1 000 €	31.12.2007	31.12.2006	31.12.2005
Pitkäaikaiset varat	319 380	265 230	256 952
Vaihto-omaisuus ja saamiset	88 137	62 564	50 642
Myytavissä olevat osakesijoitukset	16 800		
Likvidit varat	14 008	24 790	7 252
Laskennalliset verovelat	-29 842	-22 350	-15 768
Ostovelat ja muut velat	-85 977	-74 112	-58 956
Varaukset	-1 055	-1 208	-984
Muut korottomat velat	-1 940	-783	-400
Sijoitettu pääoma	319 511	254 131	238 738

Sijoitettu pääoma kasvoi 65,4 miljoonaa euroa. Kasvusta 53,5 miljoonaa euroa johtui yritysostoista. Sijoitettu pääoma kasvoi 14,2 miljoonaa euroa, kun Ekokem Oy Ab:n osakkeet siirrettiin pitkäaikaisista myytävissä olevista sijoituksista lyhytaikaisiin ja kirjattiin käypään arvoon. Vaihto-omaisuuteen sitoutui kaudella pääomaa poikkeuksellisen paljon, sillä L&T Biowatti kasvatti varastoja varautuessaan kysynnän kasvamiseen vuonna 2008, ja L&T Recoil keräsi raaka-ainetta tulevan regenerointilaitoksen tarpeisiin. Likvidejä varoja oli 10,7 miljoonaa edellisvuotista vähemmän. Vuoden 2006 päättyessä likvidit varat olivat poikkeuksellisen suuret, sillä juuri ennen vuoden 2006 päättymistä L&T myi suuren osan käytössään olleesta kevyiden ajoneuvojen kalustosta leasingyhtiölle.

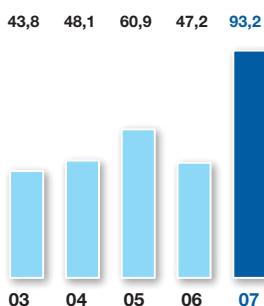
Sijoitetun pääoman kiertonopeus oli 1,7 (1,7; 1,6).

Investoinnit

Vuoden 2007 bruttoinvestoinnit olivat 93,2 miljoonaa euroa (47,2 milj. e; 60,9 milj. e). Investoinneista käytettiin 46,6 miljoonaa euroa yritysostoihin. Ostettujen yritysten yhteenlaskettu vuosiliiketoivo oli 90,6 miljoonaa euroa. Lisäksi rakennettiin tuotantolaitoksia, uusittiin koneita ja kalustoa sekä uusittiin tietojärjestelmiä.

Joulukuussa 2006 allekirjoitettiin sopimus Biowatti Oy:n osake-enemmistön (70 %) ostamisesta Ympäristöpalveluihin, ja kauppa astui voimaan 1.2.2007 kilpailuviran-

Investoinnit, milj. €

Investoinnit taseryhmittäin

Milj. €	2007	2006	2005
Kiinteistöt	9,1	5,3	5,8
Koneet, kalusto ja muut aineelliset hyödykkeet	36,6	28,7	38,6
Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet yrityskaupoista	41,4	10,1	14,1
Muut aineettomat hyödykkeet	5,9	3,1	2,4
Muut pitkäaikaiset varat	0,2		
Yhteensä	93,2	47,2	60,9

Investoinnit toimialoittain

Milj. €	2007	2006	2005
Ympäristöpalvelut	60,7	22,0	40,5
Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut	20,0	19,5	11,5
Teollisuuspalvelut	12,3	5,7	8,8
Konsernihallinto ja muut	0,2		0,1
Yhteensä	93,2	47,2	60,9

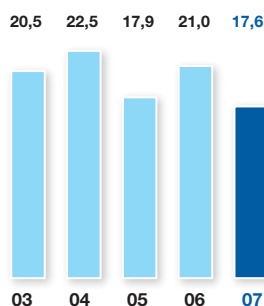
omaisten hyväksymisen jälkeen. L&T Biowatti on Suomen johtava uusiutuvia energialähteitä hyödyntävä bioenergia-alan yritys, jonka vuoden 2006 liikevaihto oli 64,2 miljoonaa euroa. Ympäristöpalveluiden kierrätyspalveluihin ostettiin loput Suomen Keräystuote Oy:n osakkeista. Lassila & Tikanoja omisti ennestään Suomen Keräystuotteesta 94,5 %. Heinäkuun alussa L&T osti L&T Muoviportin vähemmistöosuudesta puolet (16,5 %). Jätehuoltoon ostettiin 1.7. Kuljetus Kummunmäki Oy:n liiketoiminta.

Syyskuun alussa Salvor Oy siirtyi kokonaan L&T:n omistukseen, kun L&T hankki osakkeista loput 50 prosenttia.

Kiinteistö- ja käyttäjäpalveluihin ostettiin tammikuussa ruotsalainen Skånsk All Service AB ja sen tytäryhtiöt Hygienutveckling AB ja Norjassa toimiva Hygieneutvikling A/S. Konsernin yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2006 oli 10,8 miljoonaa euroa, josta suurin osa muodostuu elintarviketeollisuudelle tuotettavista hygieniapalveluista. Kiinteistöhoitoon ostettiin Kiinteistöhuolto Pentti Nissinen Oy. Kesäkuun alussa ostettiin Kiinteistöhuolto Jauhiainen Oy ja

Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI)

2003 FAS

Siivouspalvelu Ta-Bu Oy. Kiinteistöhuolto Jauhiainen Oy on pääkaupunkiseudulla toimiva kiinteistöhuoltoyritys, jonka liikevaihto vuonna 2006 oli 6,5 miljoonaa euroa. Sen palveluksessa oli 65 henkilöä. Siivouspalvelu Ta-Bu Oy toimii sekä pääkaupunkiseudulla että Varkauden ympäristössä. Sen liikevaihto vuonna 2006 oli 5,3 miljoonaa euroa, ja sen palveluksessa oli noin 200 henkilöä.

Henkilöstö

Henkilöstömäärä oli vuonna 2007 kokoaikaiseksi muutettuna keskimäärin 7 819 (6 775; 5 918). Vuoden lopussa Lassila & Tikanojan palveluksessa oli kokoaikaisia ja osa-aikaisia yhteensä 9 387 (8 328; 7 512) henkilöä. Heistä työskenteli muualla kuin Suomessa 2 401 (1 822; 1 222) henkilöä.

Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma vuonna 2007 oli 170,2 miljoonaa euroa (144,8 milj. e; 126,9 milj. e).

Henkilöstö maittain vuoden lopussa

Koko- ja osa-aikaiset yhteensä

	2007	2006	2005
Suomi	6 986	6 506	6 290
Ruotsi	649	542	
Latvia	1 028	894	754
Venäjä	528	386	468
Norja	196		
Yhteensä	9 387	8 328	7 512

Tuotekehitys

Tuotekehitys vastaa L&T:n palvelutuotevalikoiman kilpailukyvystä ja edesauttaa näin yhtiön kasvutavoitteiden saavuttamista. Keskitetyn tuotekehityksen tehtävänä on suunnitella tuotekehitystoimintaa, ohjata tuotekehitysprosessia ja viedä läpi nimettyjä kehityshankkeita.

Keskitetysti ohjattujen tuotekehitysprojektien kustannukset olivat 2,4 miljoonaa euroa (2,0 milj. e; 1,4 milj. e), joka oli 0,4 % liikevaihdosta (0,5 %; 0,4 %).

Edellisenä vuonna tehty tuotekehitysstrategian päivitys ja siihen liittyneet toimintamallien muutokset näkyivät vuoden 2007 aikana selvästi tuotekehitystoiminnassa. Se nivoutui tiiviiksi osaksi asiakkuusprosessia, ja uusia palvelutuotteita lanseerattiin lähes kuukausittain. Uutuuksia kampanjoitiin aktiivisesti. Saadut myönteiset kokemukset osoittavat asiakkaiden arvostavan innovatiivisuutta tukipalveluntoimittajaa valitessaan.

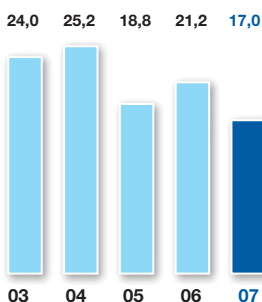
Vuoden aikana lanseerattiin palvelukonsepteja muun muassa kauppakeskuksille, toimistohotelleille ja huoltoasemasegmentille. Erityisesti toimistokohteiden tukipalvelutarpeisiin kehitettiin palvelu, jossa L&T:n laajaa kiinteistöpalvelujen ja ympäristöhuollon palvelutarjoomaa täydennettiin kiinteistön käyttäjien toimintaa tukevilla käyttäjäpalveluilla, joita ovat esimerkiksi aula-, postitus- ja toimistoemäntäpalvelut. Yhteisenä pohjana kaikille lanseeratuille palveluille on L&T® Kokonaisratkaisu -malli ja siihen sisältyvät asiakas-kohtaisen palvelukokonaisuuden suunnittelu-, seuranta- ja johtamiskäytännöt.

Asiakaskeskeiseen toimintatapaan pohjautuu myös taloyhtiöille kehitetty L&T® Asuinkiinteistö -konsepti. Sen sisältämä palvelutasomalli parantaa kiinteistönhoidon palvelujen vertailtavuutta ja läpinäkyvyyttä sekä mahdollistaa asiakkaan yksilöllisten tarpeiden mukaisen palvelun. L&T:n vahvan ympäristöhuollon osaamisen pohjalta toteutettiin L&T® Ympäristöhuollon asiantuntijapalvelut, joka tukee asiakasyrityksiä heidän ympäristötavoitteidensa kannalta parhaiden ratkaisujen suunnittelussa. Erikoisosaamista edustavat myös L&T® Ympäristövahinko- ja L&T® Suurvahinkopalvelut, joiden suunnittelussa on palvelun nopeuden ja laadun lisäksi kiinnitetty erityistä huomiota prosessien helppouteen vahingonkäräjän näkökulmasta.

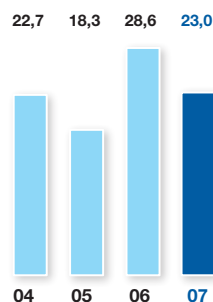
Vuonna 2006 alkanut kokeilu yksityishenkilöille tarjottavasta arkaluonteisten asiakirjojen tuhoamispalvelusta tuotiin markkinoille L&T® Tietosuoja -palveluna. Kuluttajille

Oman pääoman tuotto, % (ROE)

2003 FAS

EVA, milj. €

näkyvä uudistus oli myös yhteistyössä Suominen Joustopakkausten kanssa toteutettu muovikassien kierrätyspistemalli ruokakauppojen pullonpalautuspisteiden yhteyteen.

Vuoden 2008 aikana jatketaan suunnitelmallista ja pitkäjänteistä tuotekehitystä L&T:n kasvu- ja erottautumistavoitteiden mukaisesti. Asiakkaat tarkastelevat tukipalveluita entistä enemmän niiden tuottaman lisähyödyn ja kilpailuedun näkökulmasta. Tarkastelutapa on yhdenmukainen L&T:n tuotekehitysstrategian kanssa, jonka tavoitteena on asiakasyritysten kilpailukyvyen edistäminen ja erilaistuminen asiakkaan silmissä. Tavoitteen pohjalta vuoden 2008 painopistealueiksi määriteltiin palvelulanseerausten ohella asiakastuntemuksen syventäminen, tuotekehitysyhteistyö asiakkaiden kanssa ja lisäpanostus tuotekehitysprosessin innovointivaiheen toimintamalleihin.

Riskienhallinta

Tavoitteet

L&T:n riskienhallinnan tavoitteena on merkittävien riskitekijöiden tunnistaminen, niihin varautuminen ja niiden optimaalinen hallinta siten, että yhtiön tavoitteet saavutetaan. Kokonaisvaltaisella riskienhallinnalla pyritään hallitsemaan konsernin kokonaisriskiä, ei ainoastaan yksittäisiä riskitekijöitä.

Organisointi ja raportointi

Riskienhallinta on integroitu osaksi L&T:n johtamis-, seuranta- ja raportointijärjestelmää. Riskien säännöllinen seuranta ja raportointi tapahtuvat konserni-, toimiala- ja tuotelinjasolla, ulkomaisissa yksiköissä sekä kriittisiksi määritellyissä keskitetyissä toiminnoissa osana vuosittaista strategiaprozessia.

L&T:llä noudatetaan yhtiön hallituksen vahvistamaa riskienhallintapolitiikkaa, jossa on määritelty riskienhallinnan tavoitteet, vastuualueet ja raportointimenettely. Hallitus on vahvistanut myös rahoitus- ja vakuutuspolitiikan. Hallitus valvoo riskienhallinnan toteutusta ja arvioi käytettyjen menetelmien tehokkuuden. Toimitusjohtaja vastaa riskienhallinnan organisoinnista ja toteuttamisesta.

Riskienhallintaprosessista käytännön tasolla vastaa johtaja, joka ohjaa kokonaisvaltaisen riskienhallinnan prosessia, kehittää riskienhallintatyökaluja, varmistaa raportoinnin kattavuuden ja täsmällisyyden sekä lisää yleistä riskitietoisuutta konsernissa. Riskienhallintaa kehitetään yhteistyössä vakuutusmeklarin ja vakuutusyhtiöiden kanssa.

Toimialojen ja keskitettyjen toimintojen johto tunnistaa ja arvioi kukin oman vastuualueensa merkittävimmät riskit, laatii varautumissuunnitelmat ja vastuuttaa riskienhallintatoimenpiteet organisaatiossaan. Riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen tapahtuu siis ensi sijassa liiketoiminnasta vastaavilla toimialoilla, tuotelinjoilla ja yksiköissä. Havaituista riskeistä ja niihin varautumisesta raportoidaan säännöllisesti toimitusjohtajalle.

Vuoden 2007 aikana toteutettiin kaikilla toimialoilla, tuotelinjoilla, ulkomaisissa yksiköissä ja kriittiseksi määritellyissä keskitetyissä toiminnoissa riskikartoitus, jossa arvioitiin strategisia ja taloudellisia riskitekijöitä sekä vahinko- ja operatiivisia riskitekijöitä. Riskien merkittävyyttä arvioidaan riskimatriisin avulla ja tämän perusteella merkittävälle riskille laaditaan varautumissuunnitelmat.

Riskianalyysi

Seuraavassa kuvataan L&T:n liiketoiminnan merkittävimpiä strategisia, operatiivisia ja vahinkoriskejä, jotka toteutuessaan voivat vaarantaa tai estää liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamisen.

Strategiset ja operatiiviset riskit

Tietoturvallisuuteen liittyvät riskit: Tietojärjestelmien käyttöön liittyvät riskit, kuten palvelinten tuhoutuminen, tietomurrot ja häiritsevät ohjelmat, voivat toteutuessaan aiheuttaa katkoja L&T:n toimintaan. Vanhentuuksaan tietojärjestelmät saattavat heikentää yhtiön toiminnallista tehokkuutta. Vuonna 2007 palvelimia ja palvelintiloja kahdennettiin sekä testattiin palautusprosessien toimivuutta. Järjestelmien uusimiseksi ja tietoturvallisuusriskien pienentämiseksi yhtiössä on meneillään useita tietojärjestelmien uudistamisprojekteja.

Markkinoihin liittyvät riskit: Uusien kilpailijoiden tulo markkinoille, lainsäädännön muutokset tai jätehuollon kunnallistaminen voivat muuttaa markkinatilannetta. Liiketoiminnan kannalta merkittävät markkinatilanteen muutokset voisivat johtaa L&T:n markkina-aseman tai kannattavuuden heikkenemiseen. Riskiä vähentää riippumattomuus yksittäisistä suurista asiakkaista ja L&T:n palvelutarjonnan monipuolisuus. Lisäksi L&T kehittää ja tuo jatkuvasti markkinoille uusia asiakassegmenttikohtaisia palvelutuotteita, joilla pyritään erottautumaan kilpailijoista ja luomaan muita lisäarvotekijöitä hinnan lisäksi. Päästöoikeuksien, uusio- raaka-aineiden tai öljytuotteiden markkinahintojen kehitys voi vaikuttaa yhtiön liiketoimintojen tuloksellisuuteen.

Yritysosot: L&T tavoittelee kasvua sekä organisesti että yritysostojen kautta. Yritysostojen onnistuminen vaikuttaa yhtiön kasvu- ja kannattavuustavoitteiden toteutumiseen. Jos yritysostoissa epäonnistutaan, yhtiön kilpailukyky ja kannattavuus voivat kärsiä ja yhtiön riskiprofiili voi muuttua. Yrityskauppoihin liittyvää riskiä hallitaan ostokohteiden liiketoiminnan strategisella ja taloudellisella analysoinnilla, tekemällä kattavat due diligence -tutkimukset ostokohteista sekä erityisesti kaupan toteutumisen jälkeisellä tehokkaasti läpiviedyllä yhdistymishohjelmalla.

Toiminta kehittyvillä markkinoilla: L&T:llä on liiketoimintaa muun muassa Latviassa ja Venäjällä, ja se suunnittelee liiketoimintansa laajentamista muihinkin kehittyvien markkinoiden maihin. Liiketoiminta näissä maissa asettaa yhtiön alttiiksi poliittisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten olosuhteiden muutoksiin liittyville riskeille. Esimerkiksi palveluiden vapaata hinnoittelua saatetaan niissä rajoittaa. Riskiä minimoidaan panostamalla kansainvälisen markkinatilanteen ja liiketoimintakulttuurin tuntemiseen muun muassa teettämällä tutkimuksia kehittyviin markkinoihin liittyvistä maakohtaisista riskeistä.

Osaavan henkilöstön saatavuus: L&T:n liiketoiminta on henkilötöyvätaista. Kilpailu osaavasta työvoimasta kovenee palvelualalla jatkuvasti palveluiden kysynnän kasvamisen ja väestön ikääntymisen seurauksena. L&T:llä on meneillään henkilöstöressurssien hallintaan useita ohjelmia, joiden tavoitteena on tehokas rekrytointi ja henkilöstön työviihtyvyyden parantaminen muun muassa jatkuvaan koulutukseen, tehtäväkiertoon ja työturvallisuuteen panostamalla. L&T pyrkii ylläpitämään hyvää työnantajamielikuvaa ja olemaan alansa houkuttelevin yritys työntekijöille.

Vahinkoriskit

Mahdollisten ennalta arvaamattomien vahinkoriskien varalta L&T:llä on jatkuva, kaikki toimintamaat kattava vakuutusurva, joka sisältää muun muassa henkilöstö-, omaisuus-, keskeytys-, vastuu-, ympäristö- ja kuljetusvahingot.

Tulipalon vaara: Ympäristöpalvelujen liiketoimintaan kuuluva kierrätyspoltoaineiden valmistus on palonarkaa toimintaa. Kierrätyslaitoksessa tapahtuvan tulipalon seurauksena laitoksen toiminta voi keskeytyä lyhyeksi tai pitkäksi aikaa. Riskin merkittävyttä pienentää kuitenkin se, että yksittäisillä laitoksilla tai tuotantolinjoilla ei ole olennaisen suurta merkitystä L&T:n kokonaiskannattavuudelle. Vakuuttamisen lisäksi L&T pyrkii minimoimaan palovahinkoriskejä systemaattisella jatkuvuussuunnittelulla, raken-

tamalla automatisoituja sammutusjärjestelmiä ja kouluttamalla henkilökuntaa vaaratilanteiden varalta.

Ympäristövahinkojen vaara: Teollisuuspalveluiden liiketoimintaan kuuluu ongelmajätteiden keräystä ja kuljetusta sekä prosessointia yhtiön omissa laitoksissa. Ongelmajätteiden virheellisen käsittelyn tai laitevaurioiden seurauksena on mahdollista, että haitallisia aineita pääsee ympäristöön tai ne aiheuttavat henkilövahinkoja räjähdyksen tai myrkytyksen seurauksena. Tällaisten vahinkojen johdosta L&T:lle voi syntyä korvausvaateita. Ympäristövahinkoihin liittyviä riskejä hallitaan vakuuttamisen lisäksi laitosten järjestelmällisillä ympäristökartoituksilla, laitteistojen ennakkohuoltosuunnitelmissa, auditoinneilla, henkilöstön pitkäjänteisellä kouluttamisella ja hätätilanneharjoittelulla.

Henkilöstön ennenaikaiset eläkkeet: Henkilöstön työkyvyttömyyseläkekustannusten kohoamisella voisi olla olennainen merkitys L&T:n kilpailukykyyn ja kannattavuuden kannalta erityisesti Kiinteistö- ja käyttäjäpalveluiden toimialalla. Suurtyönantajana L&T vastaa täysimääräisesti henkilöstönsä työkyvyttömyystapauksista aiheutuvista eläkekustannuksista. L&T panostaa henkilöstön terveyden edistämiseen ja työterveyshuollon ohjaamiseen Sirius-ohjelmalla, jonka tavoitteena on sairauspoissaolojen ja työkyvyttömyyseläkkeiden vähentäminen. Osana Sirius-ohjelmaa L&T:lle perustettiin vuonna 2007 oma sairauskassa tukemaan työkyvyn hallintaa ja ylläpitoa.

Rahoitusriskejä ja niiden hallintaa on selostettu konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 37. Rahoitusriskien hallinta.

Ympäristötekijät

L&T:n toiminnan ympäristönäkökohdat

L&T:n toiminnan merkittävimmät ympäristönäkökohdat kytkeytyvät kiinteästi yhtiön liiketoimintaan. L&T ohjaa jätemateriaaleja uusiokäyttöön, edistää kierrätystä sekä kerää ja käsittelee asianmukaisesti ongelmajätteitä. L&T Biowatti on merkittävä CO₂-neutraalin biopolttoaineen toimittaja.

L&T:n toiminnan merkittävimpiä kielteisiä ympäristövaikutuksia ovat keräys- ja kuljetuspalveluista aiheutuvat ajoneuvojen päästöt ja meluhaitat sekä ongelmajätteiden käsittelyyn liittyvä ympäristöriski.

VTT:n tekemän selvityksen mukaan L&T:n toimittamat bio- ja kierrätyspoltoaineet sekä jättemateriaalien kierrätys vähensivät hiilidioksidipäästöjä laskennallisesti noin 2,1 miljoonalla tonnilla vuonna 2006. Määrä vastaa lähes kolmea prosenttia Suomen vuotuisista hiilidioksidipäästöistä.

L&T:n toimittamilla bio- ja kierrätyspolttoaineilla korvataan energiantuotannossa fossiilisia polttoaineita. L&T Biowatin toimittamia puupohjaisia biopolttoaineita valmistetaan pääasiassa metsäteollisuuden ja -talouden sivutuotteista. Ympäristöpalveluiden tuottama kierrätyspolttoaine on 60–80-prosenttisesti uusiutuva energialähde, jota valmistetaan kaupan, teollisuuden ja kotitalouksien materiaalkierrätykseen sopimattomista jätteistä. Jättemateriaalien kierrätyksen ansiosta säästyy neitseellisiä raaka-aineita. Eniten päästöjä vähentää paperien, pahvien, muovien ja metallien kierrätys.

Selvityksen mukaan L&T:n toiminnasta aiheutuu hiilidioksidipäästöjä vajaat 80 000 tonnia. Suurimmat päästöt syntyvät kuljetuksista ja työkoneista.

Konsernitilinpäätöksessä on tehty ympäristövelvoitteita koskevat varaukset, jotka kattavat Keravan kaatopaikan jälkihoitokustannukset ja Varkauden pilaantuneen maan aineksen käsittely- ja loppusijoituspaikan jälkihoitokustannukset (liitetieto 27. Varaukset).

Ympäristöasioiden hallinta

Ympäristöasioiden hallinta sisältyy L&T:n johtamisjärjestelmään yhdistettynä terveys- ja työturvallisuusasioiden hallintaan. L&T:n kolmivuotinen ympäristö-, terveys- ja työturvallisuusohjelma (YTT) perustuu YTT-näkökohtiin, yhtiön strategiaan sekä riskien ja vaarojen arviointeihin. Vuonna 2007 ohjelmaa uudistettiin ja YTT-päämääräksi vuosille 2007–2009 määriteltiin työkyvyn ylläpito ja parantaminen, hyvän työturvallisuuskulttuurin rakentaminen sekä energiankulutuksen ja päästöjen vähentäminen. YTT-päämääristä johdetaan YTT-tavoitteet, ja jokainen yksikkö sisällyttää omat YTT-tavoitteensa toimintasuunnitelmiinsa. Yksiköissä YTT-ryhmät tekevät päätöksiä ja konkreettisia toimenpiteitä työyhteisön kehittämiseksi.

L&T:n johtamisjärjestelmä ja keskitetyt toiminnot on sertifioitu ISO 14001 ympäristöstandardin mukaisesti. Lisäksi L&T:n palveluille on myönnetty 12 ympäristösertifiointia Suomessa, Ruotsissa ja Latviassa.

L&T:llä on 90 ympäristölupaa, jotka koskevat jätteiden käsittelyä ja varastointia. Vuoden 2007 aikana saatiin 13 ympäristölupaa ja haettiin 14 uutta ympäristölupaa.

Vuoden 2007 toimenpiteitä

Vantaan, Turun ja Hämeenlinnan ympäristöpalveluiden yksiköille, Turun ongelmajätepalveluiden yksikölle ja Elintarvikehygieniayksikölle myönnettiin ISO 14001:n mukainen sertifiointi.

L&T Recoil Oy:n Haminan jäteöljyn regenerointilaitoksen ja Joutsenon jätekeskuksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyt (YVA) saatiin päätökseen.

Jätepakkaaja-autoissa kokeiltiin ajotapaa opastavaa järjestelmää, jonka avulla voidaan seurata myös kuljettajakohtaista polttoaineen kulutusta. Järjestelmä otetaan käyttöön vuonna 2008. Kuorma-autonkuljettajille laadittiin koulutusohjelma, jossa huomioidaan EU:n maanteiden tavara- ja henkilöliikenteen kuljettajien ammattikoulutusta koskevan direktiivin mukaiset ammattipätevyysvaatimukset. Koulutusohjelmaan sisältyy myös taloudellisen ajotavan kurssi, jonka kaikki L&T:n kuljettajat suorittavat.

L&T:n kuorma-autojen moottoreista 83 prosenttia on vähemmän ympäristöä kuormittavia Euro2–Euro5-luokan moottoreita. Ensimmäiset viisi maakaasulla toimivaa jäteautoa otettiin käyttöön vuoden aikana.

Vuoden aikana tehtiin yhteensä 23 ympäristö- ja työturvallisuuteen liittyvää sisäistä arviointia ja vakuutusyhtiön tekemää turvallisuustarkastusta.

Muutokset konsernirakenteessa

Konserniin ostettiin seuraavien yhtiöiden koko osakekannat: Kiinteistö- ja käyttäjäpalveluihin ruotsalainen Skånsk All Service AB ja sen tytäryhtiöt Hygienutveckling AB ja Norjassa toimiva Hygieneutvikling AS, Kiinteistöhuolto Pentti Nissinen Oy, Kiinteistöhuolto Jauhinainen Oy ja Siivouspalvelu Ta-Bu Oy.

Joulukuussa 2006 allekirjoitettiin sopimus Biowatti Oy:n osake-enemmistön (70 %) ostamisesta Ympäristöpalveluihin. Kauppa astui voimaan 1.2.2007 kilpailu-viranomaisten hyväksymisen jälkeen.

Myyttiin Kiinteistö Oy Meritonnttu.

Ostettiin loput 50 prosenttia Salvor Oy:n osakkeista, loput 5,5 % Suomen Keräystuote Oy:n osakkeista ja puolet L&T Muoviportti Oy:n vähemmistöosuudesta (16,5 %). Ostettiin Kuljetus Kummunmäki Ky:n liiketoiminta.

EM-Business Oy, Hämeenlinnan Puhtaanapito Oy, L&T Deili Oy, L&T Development Oy, L&T Palvelu Oy, L&T Ympäristöhuolto Oy ja Pahvipojat Oy fuusioitiin Lassila & Tikanoja Oyj:öön, L&T Servis Oy L&T Development Oy:öön, A/S L&T Hoetika ja SIA Evus SIA L&T Servissiin (nykyinen SIA L&T) sekä All Clean & Consulting Entrepreneur i Sverige AB ja Skånsk All Service AB Lassila & Tikanoja Service AB:hen.

Perustettiin L&T Inno LLC Pietariin ja L&T ReCycle LLC (nykyinen L&T Podmoskovie LLC) Dubnaan Venäjälle. Purettiin Kiinteistöhuolto Roperty Oy.

Rahallinat, vastuut ja vastuusitoumukset lähipiiriin kuuluville

Lähipiiritapahtumat selvitetään konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 35. Lähipiiritapahtumat.

Hallintoelimet

Lassila & Tikanoja Oy:n yhtiöjärjestyksen mukaisesti yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtii hallitus, johon kuuluu vähintään kolme (3) ja enintään seitsemän (7) yhtiökokouksen valitsemaa jäsentä. Hallituksen jäsenten toimikausi päättyy vaalia seuraavan ensimmäisen varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Yhtiöllä on toimitusjohtaja, jonka valitsee hallitus. Yhtiöjärjestyksen muuttamisesta päättää osakeyhtiölain mukaisesti yhtiökokous.

Toimitusjohtajan kanssa tehdyn kirjallisen toimitusjohtajasopimuksen mukaan toimitusjohtajan irtisanomisaika on yhtiön irtisanoessa 12 kuukautta.

26.3.2007 pidetty varsinainen yhtiökokous vahvisti yhtiön hallituksen jäsenten lukumääräksi viisi. Hallitukseen valittiin uudelleen seuraavan yhtiökokouksen loppuun saakka Lasse Kurkilahti, Juhani Lassila, Juhani Majjala ja Soili Suonoja sekä uutena jäsenenä Eero Hautaniemi. Hallituksen pitkäaikainen jäsen ja varapuheenjohtaja Heikki Hakala oli ilmoittanut, ettei ole käytettävissä hallituksen jäseniä valittaessa.

Yhtiökokouksen jälkeen pitämässään järjestäytymiskokouksessa hallitus valitsi uudelleen puheenjohtajaksi Juhani Majjalan ja varapuheenjohtajaksi Juhani Lassilan. Yhtiön tilintarkastajaksi valittiin PricewaterhouseCoopers Oy, KHT-yhteisö. Päävastuullinen tilintarkastaja on KHT Heikki Lassila.

Toimitusjohtajana on vuodesta 2001 lähtien toiminut Jari Sarjo.

Voitonjako

Yhtiön osakekohtainen tulos oli 0,83 euroa (0,90 e; 0,70 e) ja liiketoiminnan rahavirta/osake 1,43 euroa (1,82 e; 1,28 e). Yhtiön hallitus esittää 1.4.2008 pidettävälle yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 0,55 euroa osakkeelta (0,55 e; 0,40 e). Jaettavan osingon määrä on 21 338 280,70 euroa. Ehdotettu osinko on 66,7 prosenttia osakekohtaisesta tuloksesta (61,1 %; 57,0 %)

Tilikauden päättymisen jälkeiset olennaiset tapahtumat

Lassila & Tikanoja myi 22.1.2008 omistamansa Ekokem Oy Ab:n osakkeet Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmariselle. Myydyt osakkeet olivat tulleet Lassila & Tikanojan haltuun useiden vuosien aikana eivätkä ne enää liittyneet yhtiön operatiiviseen toimintaan eivätkä siten olleet välttämättömiä yhtiön liiketoiminnalle. Kaupasta syntyvä verovapaa myyntivoitto kirjataan vuoden 2008 ensimmäiselle neljännekselle. Kaupan positiivinen vaikutus tilikauden liikevoittoon ja tulokseen on 14,2 miljoonaa euroa.

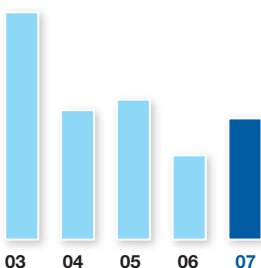
Lähiaikojen epävarmuustekijöitä

L&T Recoilin toimintaan liittyvien öljyjohdannaisien käypien arvojen muutokset riippuvat öljyn maailmanmarkkinahintojen kehityksestä, ja niillä saattaa olla merkittävä vaikutus Teollisuuspalveluiden liikevoittoon. L&T Biowatin valmistamien uusiutuvien polttoaineiden raaka-aineiden hankintakustannukset ovat nousseet muun muassa huonojen metsänkorjuuolosuhteiden takia. Leudon talven jatkuminen vaikeuttaa edelleen metsähakkeen saantia. L&T Biowatti pyrkii vähentämään sen vaikutusta vahvistamalla metsähakkeen hankintaresurssiaan. Latvian jätelainsäädännön suunnitellulla muutoksella saattaa olla haitallisia vaikutuksia Riian jätehuollon kilpailutilanteeseen vuoden 2008 lopulla.

Gearing, %

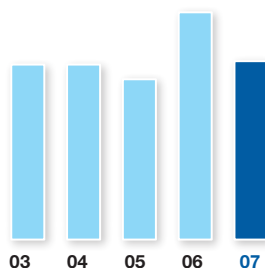
2003 FAS

80,1 45,6 49,3 29,7 42,7

Liiketoiminnan rahavirta/osake, €

1,40 1,40 1,28 1,82 1,43

Näkymät vuodelle 2008

Näkymät Lassila & Tikanojan markkinoilla ovat edelleen pääosin hyvät. Orgaanisen kasvun arvioidaan pysyvän vahvana. Koko vuoden liikevaihdon arvioidaan kasvavan pitkän aikavälin tavoitteen mukaisesti eli yli 10 prosenttia ja tuloksen paranevan selvästi. Myös operatiivisen toiminnan liikevoiton arvioidaan paranevan.

Ympäristöpalveluiden kysyntä jatkuu vahvana. Kasvanut laitospasiteetti ja monipuolinen palvelutarjonta vahvistanevat L&T:n asemaa markkinoilla. Kierrätyslaitosten ja uuden kaatopaikkakapasiteetin kasvattamista sekä toiminnan maantieteellistä laajentamista Venäjällä jatketaan.

EU:n ilmastopoliittisten toimenpiteiden vaikutukset L&T:n uusiutuvien polttoaineiden kysyntään ovat positiiviset, joskin ne ajoittuvat usealle vuodelle. L&T Biowatin tarvitsemien raaka-aineiden ja alihankintapalvelujen hinnat ovat nousseet voimakkaasti. Jo toinen peräkkäinen leuto talvi vaikeuttaa metsänkorjuutöitä ja nostaa kustannuksia. L&T Biowatti panostaa metsähakkeen hankintaorganisaation vahvistamiseen ja rakentaa yhden tai kaksi pellettitehdasta, jotka valmistuvat vuoden lopussa. Ympäristöpalveluiden liikevoiton arvioidaan kasvavan.

Kiinteistö- ja käyttäjäpalveluiden markkinanäkymät ovat Suomessa ennallaan ja L&T:n kilpailukyky on varsin hyvä. Tukipalveluiden ulkoistamiset metsäteollisuudessa jatkuvat, ja kuntamarkkinan aukeaminen on edelleen hidasta. Ulkomaan toimintojen tuloksen arvioidaan paranevan, mutta koko vuoden tulos jäänee vielä jonkin verran tappiolliseksi. Keskeistä ulkomaan toiminnan kannattavuuden parantamisessa on liikevaihdon kasvattaminen. Toimialan liikevoiton arvioidaan kasvavan.

Teollisuuspalveluiden markkinanäkymät ovat toistaiseksi hyvät. Kysyntä näyttää jatkuvan vahvana ja L&T:n on onnistunut nostaa markkinaosuuksiaan. Jätevesipalvelut ja vahinkosaneeraus lisäävät kapasiteettiaan ja parantavat palvelukykyään Suomessa. L&T Recoilin regenerointilaitoksen valmistuminen lykkääntyy loppuvuoteen kriittisten komponenttien saantivaikeuksien vuoksi. Laitoksen rakentamiskustannukset ovat nousseet budjetoitua korkeammiksi, mutta samanaikaisesti laitoksen hyödyntämisastetta on pystytty nostamaan alkuperäisestä suunnittelutasosta.

Teollisuuspalveluiden liikevoiton arvioidaan kasvavan selvästi edellyttäen, ettei öljyn maailmanmarkkinahinta nouse merkittävästi nykyisestä. Myös vertailukelpoisen liikevoiton ilman öljyjohdannaisten arvonmuutoksen vaikutusta arvioidaan kasvavan. Vuonna 2007 öljyjohdannaisten laskennalliset käyvän arvon muutokset heikensivät tulosta 2,8 miljoonaa euroa.

Vuonna 2008 investoidaan kierrätyslaitoksiin, kaatopaikkoihin, pellettitehtaisiin sekä työkone- ja kuljetuskapasiteetin kasvattamiseen. Investointien arvioidaan jäävän alhaisemmiksi kuin vuonna 2007. Painopiste on orgaanisessa kasvussa.

Osakkeet ja osakkeenomistajat

Osakepääoma ja osakkeiden lukumäärä

Lassila & Tikanoja Oy:n rekisteröity osakepääoma on 19 392 187 euroa. Osakkeita on 38 784 374 kappaletta. Kulakin osakkeella on yksi ääni. Yhtiöjärjestyksessä ei ole määritelty osakkeiden enimmäismäärää eikä enimmäisosakepääomaa. Osakkeella ei ole nimellisarvoa eikä kirjanpöytäarvoa.

Yhtiön osakkeet on liitetty Suomen Arvopaperikeskus Oy:n (APK) ylläpitämään arvo-osuusjärjestelmään. APK ylläpitää yhtiön virallista osakasluetteloa.

4.2.2008 hallitus hyväksyi 12 500 uuden osakkeen merkinnän 2005A-optio-oikeuksilla. Näiden merkintöjen seurauksena yhtiön rekisteröity osakepääoma nousee 6 250 eurolla 19 398 437 euroon ja yhtiön osakkeiden lukumäärä nousee 38 796 874 osakkeeseen osakepääoman korotuksen tultua merkityksi kaupparekisteriin.

Kaupankäynti osakkeilla ja optio-oikeuksilla vuonna 2007

Yhtiön osakkeet noteerataan OMX Pohjoismaisessa Pörssissä keskisuurten yhtiöiden listalla toimialaluokassa Teollisuustuotteet ja -palvelut kaupankäyntitunnuksella LAT1V. ISIN-koodi on FI0009010854.

Yhtiön osakkeen vaihto OMX Pohjoismaisessa Pörssissä vuoden 2007 aikana oli 19 802 194 kappaletta, mikä on 51,2 % (33,3 %; 40,0 %) osakkeiden keskimääräisestä lukumäärästä. Vaihdon arvo oli 467,2 miljoonaa euroa (217,6 milj. e; 224,1 milj. e). Korkein hinta oli 27,96 euroa ja alin 20,03 euroa. Kauden päätöskurssi oli 22,70 euroa. Yhtiön osakekannan markkina-arvo oli kauden lopussa 880,4 miljoonaa euroa (834,5 milj. e; 571,8 milj. e).

Kaupankäynti 2005A-optio-oikeuksilla OMX Pohjoismaisessa Pörssissä alkoi 2.11.2007. Kaupankäyntitunnus on LAT1VEW105. Kaupankäynti 2002C-optio-oikeuksilla päättyi 30.10.2007.

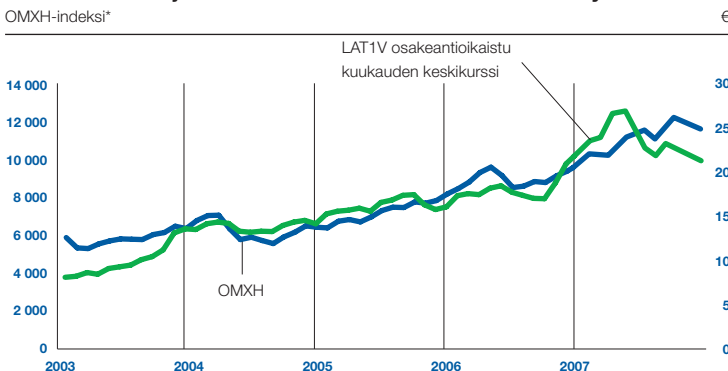
Osakepääoman ja osakemäärän muutokset 30.9.2001–31.12.2007

Muutos	Osakepääoman muutos €	Osakemäärän muutos kpl	Osakepääoma €	Osakkeiden määrä kpl
30.9.2001–31.12.2003			7 913 154	15 826 308
Merkinnät optio-oikeuksilla vuoden 2004 aikana	35 390	106 170	7 948 544	15 897 088
Rahastoanti 1:1	7 948 544	15 897 088	15 897 088	31 794 176
Uusmerkintä 5:2 à 7,50 € *	3 171 029	6 342 058	19 068 117	38 136 234
31.12.2004			19 068 117	38 136 234
Merkinnät optio-oikeuksilla vuoden 2005 aikana	120 770	241 540	19 188 887	38 377 774
31.12.2005			19 188 887	38 377 774
Merkinnät optio-oikeuksilla vuoden 2006 aikana	75 200	150 400	19 264 087	38 528 174
31.12.2006			19 264 087	38 528 174
Merkinnät optio-oikeuksilla vuoden 2007 aikana	128 100	256 200	19 392 187	38 784 374
31.12.2007			19 392 187	38 784 374

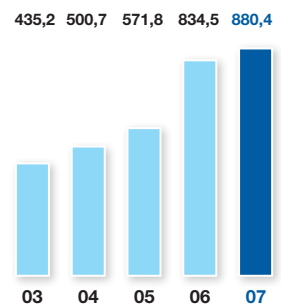
* Merkintäsuhte ennen rahastoantia

Osakepääoman ja osakemäärän muutokset vuosina 2006 ja 2007 on esitetty tarkemmin konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 24. Oma pääoma.

Lassila & Tikanojan osakekurssin osakeantioikaistu kehitys

Osakekannan markkina-arvo vuoden lopussa, milj. €

Osingonjakopolitiikka

Lassila & Tikanoja Oyj:n osingon määrä on sidottu tilikauden tulokseen. Se osa tuloksesta, jota ei katsota tarvittavan yhtiön terveen kehityksen varmistamiseen, jaetaan osakkaille.

Hallituksen valtuudet

Yhtiön hallituksella ei ole valtuuksia osakeantoihin eikä vaihtovelkakirjan tai optiolainan liikkeelle laskemiseen. Hallituksella ei myöskään ole valtuuksia omien osakkeiden hankkimiseen eikä luovuttamiseen.

Lunastusvelvollisuus

Yhtiöjärjestyksen 14 §:n mukaan osakkeenomistaja, jonka osuus yhtiön kaikista osakkeista joko yksin tai lauskeessa määritetyn mukaan yhdessä toisten osakkeenomistajien kanssa saavuttaa tai ylittää 33 1/3 tai 50 prosenttia, on velvollinen lunastamaan muiden osakkeenomistajien vaatimuksesta näiden osakkeet ja osakkeisiin oikeuttavat arvopaperit.

Äänioikeuden rajoitukset

Yhtiöjärjestyksen mukaan osakkeenomistajan äänioikeus yhtiökokouksessa on rajoitettu viidesosaan yhtiökokouksessa edustetuista osakkeista.

Määräysvallan muutos

Yhteisyritys L&T Recoil Oy:n osakassopimuksen mukaan yhteisyrityksen osakkeiden luovutusoikeus on rajoitettu, ja sopimuksessa määritelty määräysvallan muutos emoyhtiöissä voi johtaa yhteisyrityksen osakkeisiin kohdistuvaan toisen osapuolen lunastusoikeuteen.

Optio-ohjelmaan perustuvan osakemerkinnän ehdot

Merkintähinta 2005A-optio-oikeuksilla on 14,22 euroa, 2005B-optioilla 16,98 euroa ja 2005C-optioilla 26,87 euroa. Merkintähintoja alennetaan merkintähinnan määräytymisen jälkeen ja ennen osakemerkintää jaettavien osakekohtaisten osinkojen määrällä, joka ylittää yhteensä 70 % sen tilikauden osakekohtaisesta voitosta, jolta osinkoja jaetaan. Osakkeiden merkintäaika 2005A-optioilla on 2.11.2007–29.5.2009, 2005B-optioilla 3.11.2008–31.5.2010 ja 2005C-optioilla 2.11.2009–31.5.2011.

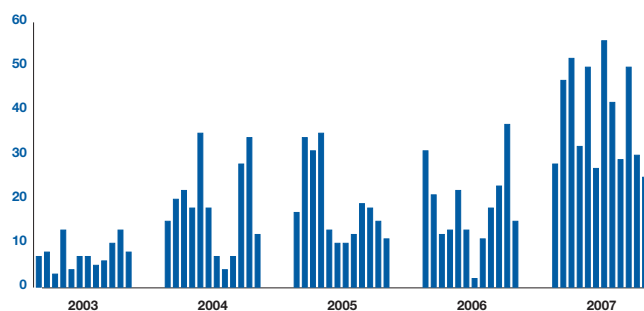
Ulkona olevien vuoden 2005 optio-oikeuksien perusteella voidaan 4.2.2008 jälkeen merkitä yhteensä 556 000 osaketta, mikä on 1,4 % yhtiön tämänhetkisestä osakemäärästä.

Tiivistelmä optio-ohjelmasta 2005 31.12.2007

	2005A	2005B	2005C
Optioiden enimmäismäärä	170 000	200 000	230 000
Merkitsijät	25 avainhenkilöä	33 avainhenkilöä	43 avainhenkilöä
L&T Advance Oy:n hallussa	8 000	22 000	1 500
Ulkona olevat optiot	162 000	178 000	228 500
Pörssilistalla alkaen	2.11.2007		
Osakkeiden merkintäaika	2.11.2007-29.5.2009	3.11.2008-31.5.2010	2.11.2009-31.5.2011
Osakkeen merkintähinta	14,22	16,98	26,87
Yksi optio-oikeus oikeuttaa merkitsemään osakkeita	1	1	1

Lassila & Tikanojan osakkeiden osakeantioikaistu vaihto

milj. €

Optio-oikeuksilla merkittyjen osakkeiden osinko-oikeus ja muut osakasoikeudet alkavat osakepääoman korotuksen tultua rekisteröidyksi kaupparekisteriin.

Optio-ohjelmaa 2005 selostetaan konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 25. Osakeperusteiset maksut. Optio-ohjelman ehdot kokonaisuudessaan ovat luettavissa yhtiön Internet-sivuilla.

Osakkeenomistajat

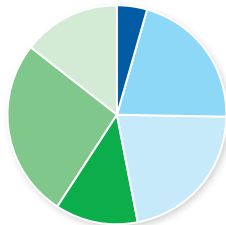
Lassila & Tikanoja Oyj:llä oli vuoden 2007 lopussa 4 985 osakkeenomistajaa (4 535; 4 935). Hallintarekisteröityjen ja suorassa ulkomaisessa omistuksessa olevien osakkeiden osuus oli 14,3 % osakekannasta (10,9 %; 8,9 %).

Hallituksen ja toimitusjohtajan omistukset

Yhtiön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja sekä heidän määräysvallassaan olevat yhteisöt omistivat 31.12.2007 yhteensä 3 982 092 yhtiön osaketta. Niiden osuus osake- ja äänimäärästä on 10,3 %.

Toimitusjohtajan hallussa 31.12.2007 olleet optio-oikeudet oikeuttivat 82 000 osakkeen merkitsemiseen.

Osakkeenomistuksen jakautuminen % osakkeista ja äänistä

■ Yritykset
■ Rahoitus- ja vakuutuslaitokset
■ Julkisyhteisöt
■ Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt
■ Kotitaloudet
■ Ulkomaiset ja hallintarekisteröidyt

Osakkeenomistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.12.2007

Osakkeita kpl	Omistajien lukumäärä	%-osuus	Osakemäärä kpl	% osakkeista ja äänimäärästä
1-1 000	3 857	77,4	1 177 422	3,0
1 001-5 000	752	15,1	1 672 827	4,3
5 001-10 000	153	3,1	1 131 147	2,9
10 001-100 000	184	3,7	5 218 631	13,5
100 001-500 000	27	0,5	5 354 602	13,8
yli 500 000	12	0,2	18 803 621	48,5
	4 985	100,0	33 358 250	86,0
Hallintarekisteröidyt osakkeet			5 385 588	13,9
Yhteistilillä			40 536	0,1
Yhteensä			38 784 374	100,0

Osakkeenomistuksen jakautuminen sektoreittain 31.12.2007

	Omistajien lukumäärä	%-osuus	Osakemäärä kpl	% osakkeista ja äänimäärästä
Yritykset	329	6,6	1 730 081	4,5
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	38	0,8	8 091 037	20,9
Julkisyhteisöt	35	0,7	8 430 101	21,7
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	169	3,4	4 690 938	12,1
Kotitaloudet	4 383	87,9	10 246 844	26,4
Ulkomaiset osakkeenomistajat	31	0,6	169 249	0,4
	4 985	100,0	33 358 250	86,0
Hallintarekisteröidyt osakkeet			5 385 588	13,9
Yhteistilillä			40 536	0,1
Yhteensä			38 784 374	100,0

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2007

Osakas	Osakemäärä kpl	% osakkeista ja äänimäärästä
1. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	2 994 020	7,7
2. Evald ja Hilda Nissin Säätiö	2 413 584	6,2
3. Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo	2 171 238	5,6
4. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiola	1 974 240	5,1
5. Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Varma	1 778 560	4,6
6. Juhani Majjala	1 526 494	3,9
7. OP-Rahastoyhtiö Oy:n hallinnoimat sijoitusrahastot	1 521 543	3,9
8. Tapiola-ryhmä	1 282 161	3,3
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	674 534	1,7
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola	310 161	0,8
Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiola	150 106	0,4
Sijoitusrahasto Tapiola Hyvinvointi	105 360	0,3
Sijoitusrahasto Tapiola Suomi	42 000	0,1
9. Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy:n hallinnoimat sijoitusrahastot	1 103 378	2,8
10. Heikki Bergholm	764 961	2,0
11. Mikko Majjala	687 600	1,8
12. Kristiina Turjanmaa	585 842	1,5
13. Valtion Eläkerahasto	500 000	1,3
14. Fondita Rahastoyhtiö Oy:n hallinnoimat sijoitusrahastot	387 000	1,0
15. Glitnir Varainhoito Oy:n hallinnoimat sijoitusrahastot	361 749	0,9
16. SEB Gyllenberg Rahastoyhtiö Oy:n hallinnoimat sijoitusrahastot	335 787	0,9
17. Eeva Majjala	312 500	0,8
18. Aktia Rahastoyhtiö Oy:n hallinnoimat sijoitusrahastot	305 878	0,8
19. Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjola	295 000	0,8
20. Evli-Rahastoyhtiö Oy:n hallinnoimat sijoitusrahastot	279 606	0,7
Yhteensä	21 581 141	55,6

Tiedot osakkeenomistajista perustuvat Suomen Arvopaperikeskus Oy:n ylläpitämään osakasluetteloon.

Tiedot osakkeista ja osakkeenomistajista ovat nähtävissä yhtiön Internet-sivuilla. Tiedot päivitetään kerran kuukaudessa.

Osakekohtaiset tunnusluvut

	IFRS					FAS
	2007	2006	2005	2004**	2004	2003
Osakekohtainen tulos, € (EPS)	0,83	0,90	0,70	0,79	1,01	0,63
Laimennettu osakekohtainen tulos, € (EPS)	0,82	0,90	0,70	0,78	1,01	
Oma pääoma/osake, €	5,21	4,52	3,98	3,49	3,49	2,78
Osinko/osake, €	0,55*	0,55	0,40	0,25	0,25	1,01
Osinko/tulos, %	66,7*	61,1	57,0	31,7	24,7	159,6
Efektiiivinen osinkotuotto, %	2,4*	2,5	2,7	1,9	1,9	8,0
Hinta/voitto-suhde (P/E)	27,5	24,1	21,2	16,6	13,0	19,9
Liiketoiminnan rahavirta/osake, €	1,43	1,82	1,28	1,40	1,40	1,40
Osakeantioikaistu tilikauden						
alin kaupantekokurssi, €	20,03	14,75	13,10	11,48	11,48	6,89
ylin kaupantekokurssi, €	27,96	22,46	16,67	14,09	14,09	13,54
keskikurssi, €	23,59	16,99	14,68	12,72	12,72	8,83
viimeinen kaupantekokurssi, €	22,70	21,66	14,90	13,13	13,13	12,62
Osakekannan markkina-arvo 31.12., milj. €	880,4	834,5	571,8	500,7	500,7	435,2
Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä						
keskimäärin vuoden aikana	38 670 047	38 444 950	38 193 024	34 650 239	34 650 239	34 477 003
vuoden lopussa	38 784 374	38 528 174	38 377 774	38 136 234	38 136 234	34 477 003
keskimäärin vuoden aikana, laimennettu	38 843 151	38 600 805	38 420 755	34 870 587	34 870 587	
Vaihdetujen osakkeiden antioikaistu lukumäärä, kpl	19 802 194	12 807 684	15 263 446	17 264 627	17 264 627	10 365 220
% keskimääräisestä osakemäärästä	51,2	33,3	40,0	49,8	49,8	30,1
Osakkeiden vaihto, 1 000 €	467 215	217 562	224 128	219 558	219 558	91 556

* hallituksen ehdotus

** tulos ilman eläkevastuun tuloutusta

Tunnuslukujen laskentaperusteet

Osakekohtainen tulos =	$\frac{\text{emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto}}{\text{osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin}}$
Oma pääoma/osake =	$\frac{\text{emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Liiketoiminnan rahavirta/osake =	$\frac{\text{liiketoiminnan nettorahavirta rahoituslaskelmasta}}{\text{osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin}}$
Osinko/osake =	$\frac{\text{tilikauden osinko/osake}}{\text{tilikauden jälkeen tapahtuneiden osakeantien oikaisukerroin}}$
Osinko/tulos, % =	$\frac{\text{osinko/osake}}{\text{osakekohtainen tulos}} \times 100$
Efektiiivinen osinkotuotto, % =	$\frac{\text{osinko/osake}}{\text{tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}} \times 100$
Hinta/voitto-suhde (P/E) =	$\frac{\text{tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}}{\text{osakekohtainen tulos}}$
Osakekannan markkina-arvo =	$\text{osakkeiden lukumäärä vuoden lopussa} \times \text{tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}$
Vuoden 2004 osakeannin oikaisukerroin =	2,178462

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	IFRS					FAS
	2007	2006	2005	2004*	2004	2003
Liikevaihto, milj. €	554,6	436,0	377,4	337,2	337,2	306,3
Liikevoitto, milj. €	48,8	50,2	39,3	40,8	51,3	35,7
% liikevaihdosta	8,8	11,5	10,4	12,1	15,2	11,7
Voitto ennen veroja, milj. €	44,5	48,5	37,5	37,9	48,4	31,8
% liikevaihdosta	8,0	11,1	9,9	11,2	14,4	10,4
Tilikauden voitto, milj. €	32,2	35,3	27,2	27,7	35,5	22,1
% liikevaihdosta	5,8	8,1	7,2	8,2	10,5	7,2
Tilikauden voitto emoyhtiön omistajille, milj. €	31,9	34,6	26,8	27,3	35,1	21,8
% liikevaihdosta	5,8	7,9	7,1	8,1	10,4	7,1
EVA, milj. €	23,0	28,6	18,3	22,7		19,6
Liiketoiminnan rahavirta, milj. €	55,4	69,9	48,9	48,4	48,4	48,2
Taseen loppusumma, milj. €	438,3	352,6	314,8	283,0	283,0	238,7
Oman pääoman tuotto, % (ROE)	17,0	21,2	18,8	25,2	32,3	24,0
Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI)	17,6	21,0	17,9	22,5	27,1	20,5
Omavaraisuusaste, %	46,6	50,4	49,5	48,1	48,1	40,6
Gearing, %	42,7	29,7	49,3	45,6	45,6	80,1
Korolliset nettovelat, milj. €	86,4	52,5	76,5	61,4	61,4	77,6
Bruttoinvestoinnit, milj. €	93,2	47,2	60,9	48,1	48,1	43,8
% liikevaihdosta	16,8	10,8	16,1	14,3	14,3	14,3
Poistot, milj. €	33,4	28,2	24,8	21,4	21,4	25,6
Henkilöstö kokoaikaiseksi muutettuna keskimäärin	7 819	6 775	5 918	5 409	5 409	4 595
Henkilöstö 31.12., kokoaikaiset ja osa-aikaiset yhteensä	9 387	8 328	7 512	6 456	6 456	5 987

* tulos ilman eläkevastuun tuloutusta

Tunnuslukujen laskentaperusteet

Oman pääoman tuotto, % (ROE) = $\frac{\text{tilikauden voitto}}{\text{oma pääöma (keskiarvo)}} \times 100$

Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI) = $\frac{(\text{voitto ennen veroja} + \text{korkokulut ja muut rahoituskulut})}{(\text{taseen loppusumma} - \text{korottomat velat (keskiarvo)})}$

Omavaraisuusaste, % = $\frac{\text{oma pääöma}}{(\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot})} \times 100$

Korolliset nettovelat = korollinen vieras pääöma - likvidit varat

Gearing, % = $\frac{\text{korolliset nettovelat}}{\text{oma pääöma}} \times 100$

EVA = liikevoitto - sijoitetulle pääömalle (vuosineljännesten keskiarvo)
laskettu kustannus ennen veroja
WACC 2006–2007: 8,75 %
WACC 2003–2005: 9 %

Tuloslaskelma vuosineljänneksittäin

1 000 €	10-12/2007	7-9/2007	4-6/2007	1-3/2007	10-12/2006	7-9/2006	4-6/2006	1-3/2006
Liikevaihto								
Ympäristöpalvelut	74 788	67 915	71 744	65 398	53 765	52 696	51 420	46 945
Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut	54 798	51 963	48 660	48 720	44 584	41 463	41 243	41 113
Teollisuuspalvelut	19 867	19 890	19 572	16 150	18 252	18 500	16 785	13 305
Konsernihallinto ja muut	1	3	3	3	3	19	26	70
Toimialojen välinen liikevaihto	-1 282	-1 202	-1 220	-1 158	-1 242	-1 030	-1 044	-869
Lassila & Tikanoja	148 172	138 569	138 759	129 113	115 362	111 648	108 430	100 564
Liikevoitto								
Ympäristöpalvelut	8 372	9 730	8 104	8 771	7 104	10 056	8 100	7 503
Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut	4 015	4 213	1 690	1 087	1 154	4 833	1 499	1 272
Teollisuuspalvelut	180	2 133	2 595	-139	3 025	3 730	2 005	576
Konsernihallinto ja muut	-468	-601	-349	-558	-971	1 233	-547	-388
Lassila & Tikanoja	12 099	15 475	12 040	9 161	10 312	19 852	11 057	8 963
Liikevoittoprosentti								
Ympäristöpalvelut	11,2	14,3	11,3	13,4	13,2	19,1	15,8	16,0
Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut	7,3	8,1	3,5	2,2	2,6	11,7	3,6	3,1
Teollisuuspalvelut	0,9	10,7	13,3	-0,9	16,6	20,2	11,9	4,3
Lassila & Tikanoja	8,2	11,2	8,7	7,1	8,9	17,8	10,2	8,9
Rahoituskulut, netto	-1 247	-1 294	-924	-852	-366	-740	-391	-201
Osuus osakkuusyritysten tuloksista					18			
Voitto ennen veroja	10 852	14 181	11 116	8 309	9 964	19 112	10 666	8 762

Lassila & Tikanoja Oyj:n tilinpäätös vuodelta 2007

Konsernitilinpäätös

Konsernituloslaskelma	45
Konsernitase	46
Konsernin rahavirtalaskelma	48
Konsernin oman pääoman muutoslaskelma	49

Tilinpäätöksen liitetiedot

Laatimisperiaatteet	50
1. Segmentti-informaatio	55
2. Hankitut liiketoiminnot	58
3. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	60
4. Pitkäaikaishankkeet	60
5. Poistot ja arvonalentumiset	61
6. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	61
7. Tutkimus- ja kehitysmenot	61
8. Rahoitustuotot ja -kulut	61
9. Tuloverot	62
10. Osakekohtainen tulos	63
11. Osakekohtainen osinko	63
12. Aineettomat hyödykkeet	64
13. Liiketoiminnan arvonalentumistestit	65
14. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	66
15. Yhteisyritykset	67
16. Osuudet osakkuusyhtiöissä	67
17. Tytäryhtiöt	68
18. Myytävissä olevat pitkäaikaiset sijoitukset	68
19. Rahoitusleasingit	68
20. Vaihto-omaisuus	68
21. Myyntisaamiset ja muut saamiset	68
22. Myytävissä olevat lyhytaikaiset sijoitukset	69
23. Rahavarat	69
24. Oma pääoma	69
25. Osakeperusteiset maksut	70
26. Eläkeveloitteet	72
27. Varaukset	73
28. Korolliset velat	73
29. Muut pitkäaikaiset velat	74
30. Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	74
31. Rahoitusvarat ja -velat ryhmittäin	75
32. Johdannais sopimukset	77
33. Muut vuokrasopimukset	78
34. Rahavirtalaskelman liitetiedot	78
35. Lähipiiritapahtumat	78
36. Vastuositoumukset	79
37. Rahoitusriskien hallinta	79
38. Riita-asiat ja oikeusprosessit	82

Emoyhtiön tilinpäätös **83**

Voitonjakoehdotus **87**

Tilintarkastuskertomus **88**

Kaikki vuosikertomuksen luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta.

Konsernituloslaskelma

1.1. - 31.12. 1 000 €	2007	%	2006	%	Liitetieto
Liikevaihto	554 613	100,0	436 004	100,0	1
Myytyjä suoritteita vastaavat kulut	-478 151	-86,2	-367 968	-84,4	
Bruttokate	76 462	13,8	68 036	15,6	
Liiketoiminnan muut tuotot	3 834	0,7	4 702	1,1	6
Myyntin ja markkinoinnin kulut	-14 616	-2,6	-12 844	-2,9	
Hallinnon kulut	-11 614	-2,1	-8 660	-2,0	
Liiketoiminnan muut kulut	-5 291	-1,0	-1 049	-0,2	6
Liikevoitto	48 775	8,8	50 185	11,5	3, 5
Rahoitustuotot	1 661	0,3	1 509	0,3	8
Rahoituskulut	-5 978	-1,1	-3 208	-0,7	8
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta			18		16
Voitto ennen veroja	44 458	8,0	48 504	11,1	
Tuloverot	-12 291	-2,2	-13 249	-3,0	9
Tilikauden voitto	32 167	5,8	35 255	8,1	
Tilikauden voiton jakautuminen:					
Emoyhtiön omistajille	31 909		34 613		
Vähemmistölle	258		642		
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:					
Osakekohtainen tulos, €	0,83		0,90		10
Laimennettu osakekohtainen tulos, €	0,82		0,90		

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

Konsernitase

31.12. 1 000 €	2007	%	2006	%	Liitetieto
VARAT					
Pitkäaikaiset varat					
Aineettomat hyödykkeet					12
Liikearvo	119 946		106 611		
Aineettomat hyödykkeet yrityskaupoista	30 600		9 893		
Muut aineettomat hyödykkeet	11 571		7 903		
	162 117	37,0	124 407	35,3	
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet					14
Maa-alueet	3 532		3 215		
Rakennukset ja rakennelmat	39 594		38 239		
Koneet ja kalusto	103 832		90 397		
Muut aineelliset hyödykkeet	82		174		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 830		2 013		
	151 870	34,6	134 038	38,0	
Muut pitkäaikaiset varat					
Osuudet osakkuusyrityksissä			3		16
Myytavissä olevat sijoitukset	410		2 954		18, 31
Rahoitusleasingsaamiset	3 823		3 174		19, 31
Laskennalliset verosaamiset	924		425		9
Muut saamiset	236		229		31
	5 393	1,2	6 785	1,9	
Pitkäaikaiset varat yhteensä	319 380	72,8	265 230	75,2	
Lyhytaikaiset varat					
Vaihto-omaisuus	14 350		4 315		20
Myyntisaamiset ja muut saamiset	71 824		54 561		21, 31
Johdannaissaamiset	1 189		3 533		31, 32
Ennakkomaksut	774		155		31
Myytavissä olevat sijoitukset	21 287		13 955		22, 31
Rahavarat	9 521		10 835		23, 31
Lyhytaikaiset varat yhteensä	118 945	27,2	87 354	24,8	
Varat yhteensä	438 325	100,0	352 584	100,0	

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

31.12. 1 000 €	2007	%	2006	%	Liitetieto
OMA PÄÄOMA JA VELAT					
Oma pääoma					
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma					24
Osakepääoma	19 392		19 264		
Ylikurssirahasto	50 474		47 666		
Muut rahastot	14 055		326		
Kertyneet voittovarot	86 327		72 291		
Tilikauden voitto	31 909		34 613		
	202 157	46,2	174 160	49,4	
Vähemmistön osuus	187		2 709	0,8	
Oma pääoma yhteensä	202 344	46,2	176 869	50,2	
Velat					
Pitkäaikaiset velat					
Laskennalliset verovelat	29 842		22 350		9
Eläkeveloitteet	542		352		26
Varaukset	953		936		27
Korolliset velat	81 411		59 031		28, 31
Muut velat	500		431		29, 31
	113 248	25,8	83 100	23,6	
Lyhytaikaiset velat					
Korolliset velat	35 757		18 231		28, 31
Ostovelat ja muut velat	85 183		73 174		30, 31
Johdannaisvelat	897				31, 32
Verovelat	794		938		
Varaukset	102		272		27
	122 733	28,0	92 615	26,3	
Velat yhteensä	235 981	53,8	175 715	49,8	
Oma pääoma ja velat yhteensä	438 325	100,0	352 584	100,0	

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

Konsernin rahavirtalaskelma

1000 €	2007	2006	Liitetieto
Liiketoiminnan rahavirta			
Tilikauden voitto	32 167	35 255	
Oikaisut	52 128	39 930	34
Tulorahoitus ennen käyttöpääoman muutosta	84 295	75 185	
Käyttöpääoman muutos			
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos	-4 903	-7 654	
Vaihto-omaisuuden muutos	-6 824	541	
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos	-1 450	9 585	
Käyttöpääoman muutos	-13 177	2 472	
Maksetut korot	-5 104	-2 925	
Saadut korot	1 460	938	
Maksetut verot	-12 041	-5 776	
Liiketoiminnan nettorahavirta	55 433	69 894	
Investointien rahavirta			
Hankitut tytäryritykset ja liiketoiminnat vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	-37 050	-10 658	2
Mydyt tytäryritykset ja liiketoiminnat vähennettynä myyntihetken rahavaroilla	1 878		34
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin käyttöomaisuushyödykkeisiin	-49 109	-34 878	
Aineellisten ja aineettomien käyttöomaisuushyödykkeiden myynnit	2 261	13 727	
Investoinnit myytävissä oleviin sijoituksiin	-147		
Muiden pitkäaikaisten saamisten muutos	1	-7	
Myytavissä olevien pitkäaikaisten sijoitusten myynnit	1 098	353	
Saadut osingot investoinneista	4	9	
Investointien nettorahavirta	-81 064	-31 454	
Rahoituksen rahavirta			
Osakeannista saadut maksut	2 936	1 018	24
Lyhytaikaisten lainojen muutos	23 011	-14 525	
Pitkäaikaisten lainojen nostot	50 302	15 000	
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-39 909	-7 041	
Maksetut osingot	-21 360	-15 339	
Rahoituksen nettorahavirta	14 980	-20 887	
Likvidien varojen nettomuutos			
Likvidit varat tilikauden alussa	24 790	7 252	
Valuuttakurssien muutosten vaikutus	-131	-15	
Likvidit varat taseessa tilikauden lopussa	14 008	24 790	
Likvidit varat			
1000 €	2007	2006	
Rahavarat	9 521	10 835	
Sijoitus- ja yritystodistukset	4 487	13 955	
Yhteensä	14 008	24 790	

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

Konsernin oman pääoman muutoslaskelma

1 000 €	Osake- pääoma	Yli- kurssi- rahasto	Muunto- ero- rahasto	Arvon- muutos- rahastot	Kertyneet voittovarot	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	Vähem- mistön osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2006	19 189	46 606	-180	1	87 250	152 866	2 166	155 032
Suojausrahasto, käyvän arvon muutos				384		384		384
Myytavissä olevat lyhytaikaiset sijoitukset, käyvän arvon muutos				10		10		10
Muuntoerot			111			111	-1	110
Suoraan omaan pääomaan kirjatut tuotot ja kulut			111	394		505	-1	504
Tilikauden voitto					34 613	34 613	642	35 255
Kaudella kirjatut tuotot ja kulut			111	394	34 613	35 118	641	35 759
Optiopalkitseminen								
Merkinnät 2002-optioilla	75	1 060				1 135		1 135
Kulukirjaus optioista					396	396		396
Osingonjako					-15 355	-15 355	-164	-15 519
Vähemmistön sijoitus							66	66
Oma pääoma 31.12.2006	19 264	47 666	-69	395	106 904	174 160	2 709	176 869
Oma pääoma 1.1.2007	19 264	47 666	-69	395	106 904	174 160	2 709	176 869
Suojausrahasto, käyvän arvon muutos				136		136		136
Myytavissä olevat lyhytaikaiset sijoitukset, käyvän arvon muutos				14 230		14 230		14 230
Muuntoerot			-637			-637	-1	-638
Suoraan omaan pääomaan kirjatut tuotot ja kulut			-637	14 366		13 729	-1	13 728
Tilikauden voitto					31 909	31 909	258	32 167
Kaudella kirjatut tuotot ja kulut			-637	14 366	31 909	45 638	257	45 895
Optiopalkitseminen								
Merkinnät 2002-optioilla	128	2 808				2 936		2 936
Kulukirjaus optioista					613	613		613
Osingonjako					-21 190	-21 190	-180	-21 370
Vähemmistön osto							-2 599	-2 599
Oma pääoma 31.12.2007	19 392	50 474	-706	14 761	118 236	202 157	187	202 344

Lisätietoja omasta pääomasta on liitetiedossa 24. Oma pääoma ja omaan pääomaan kirjatuista veroista liitetiedossa 9. Tuloverot.

Konsernitiilinpäätöksen liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Perustiedot

Lassila & Tikanoja Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Helsinki. Yhtiön rekisteröity osoite on Hopeatie 2, 00440 Helsinki. Konserni, jonka muodostavat emoyhtiö Lassila & Tikanoja Oyj ja sen tytäryritykset (L&T), on erikoistunut ympäristön- huoltoon sekä kiinteistöjen ja laitosten ylläpitoon. Konsernilla on toimintaa Suomessa, Ruotsissa, Latviassa, Venäjällä ja Norjassa.

Lassila & Tikanoja Oyj:n osake noteerataan OMX Pohjoismaisessa Pörssissä Helsingissä.

Tämän tilinpäätöksen on Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus hyväksynyt julkistettavaksi 4. päivänä helmikuuta 2008.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen tärkeimmät laatimisperiaatteet on esitetty alla. Samoja periaatteita on käytetty yhdenmukaisesti kaikissa esitetyissä tiedoissa, ellei erikseen toisin ole mainittu.

Laatimisperusta

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2007 voimassa olleita IFRS- ja IAS-standardeja sekä IFRIC- ja SIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen Kirjanpito-laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettavaksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja.

Konsernitilinpäätös on laadittu euroissa ja se esitetään tuhan- sina euroina. Tilinpäätös perustuu alkuperäisiin hankintameno- hin lukuun ottamatta sellaisia myytävissä olevia sijoituksia, joiden käypä arvo voidaan määrittää markkinahintojen avulla, ja johdan- naissopimuksia, jotka on arvostettu käypään arvoon. Osake- perusteiset maksut on kirjattu käypään arvoon niiden myöntämis- hetkellä.

Yhdistelyperiaatteet

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiön Lassila & Tikanoja Oyj:n sekä kaikki tytäryritykset, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välil- lisesti yli 50 %:n osuus äänimäärästä. Tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, jolloin L&T on saanut määräysvallan, siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Määrä- ysvallalla tarkoitetaan oikeutta määrätä yrityksen talouden ja liike- toiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta.

Hankitut tytäryritykset sisällytetään tilinpäätökseen käyttäen hankintameno menetelmää. Hankintamenoa määritettäessä ote- taan huomioon käypiin arvoihin arvostetut vastikkeeksi annetut var- rat ja vastuulle otetut velat sekä hankinnasta välittömästi johtuneet menot. Hankitut, yksilöitävissä olevat varat ja velat arvostetaan hankintahetken käypiin arvoihin. Se määrä, jolla hankintameno ylitt- äää konsernin osuuden hankittujen nettovarojen käyvästä arvosta, kirjataan liikearvoksi. Jos hankintameno on pienempi kuin hankitun tytäryhtiön nettovarojen käypä arvo, tämä erotus kirjataan suoraan tuloslaskelmaan. Ennen vuotta 2004 tapahtuneiden liiketoimintojen yhdistämisen osalta liikearvo vastaa aiemman tilinpäätösnormis- ton mukaista kirjanpitoarvoa. Näiden hankintojen tilinpäätöskäsit- telyyn sovelletaan siirtymästandardia, eikä hankintameno laskel- mia ole laadittu uudelleen IFRS 3:n mukaisiksi konsernin avaavaa IFRS-tasetta (1.1.2004) laadittaessa.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat, realisoit- tumattomat katteet sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan kon- sernitilinpäätöksessä. Tilikauden voiton jakautuminen emoyhtiön omistajille ja vähemmistölle esitetään tuloslaskelman yhteydessä ja vähemmistölle kuuluva osuus omista pääomista esitetään omana

eränään taseessa konsernin omissa pääomissa. Vähemmis- tön osuus kertyneistä tappioista kirjataan konsernitilinpäätökseen enintään sijoituksen määrään saakka.

Samana määräysvallan alaisten yhteisöjen väliset liiketoiminto- jen yhdistämiset on käsitelty alkuperäisiin hankintamenoihin pe- rustuen, sillä nämä hankinnat eivät sisälly IFRS 3 Liiketoimintojen yhdistämiset -standardin soveltamisalaan. Vähemmistöosuuksien hankinnoissa hankintameno ja hankitun oman pääoman välinen erotus kirjataan liikearvoksi. Tällaisia olivat vuonna 2007 L&T Muoviportti Oy:n sekä Suomen Keräystuote Oy:n vähemmistöjen hankinnat.

Yhteisyryitykset ovat yrityksiä, joissa L&T käyttää toisen osa- puolen kanssa yhteistä määräysvaltaa. Yhteisyryitykset yhdistellään suhteellista yhdistelytapaa käyttäen rivi riviltä. Konsernitilinpäätös sisältää L&T:n osuuden yhteisyryitysten varoista, veloista, tuotoista, kuluista ja vastuista.

Osakkuusyryitykset, joissa osuus äänivallasta on 20–50 %, on yhdistelty pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Kauden päättyessä konsernilla ei ollut osakkuusyhtiöitä. Suomen Keräystuote Oy:stä tuli tytäryhtiö vuoden 2006 aikana.

Ulkomaan rahan määräisten erien muuntaminen

Konserniin kuuluvien tytäryritysten tilinpäätökseen sisältyvät erät mitataan sen taloudellisen ympäristön valuutassa, jossa kukin tytäryritys pääasiallisesti toimii (toimintavaltuutta). Konsernitilinpäätös esitetään euroina, joka on emoyhtiön toimintavaltuutta.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat muunnetaan euroiksi tapahtumapäivän valuuttakursseihin. Ulkomaan rahan määräiset monetaariset erät muunnetaan euroiksi käyttäen tilin- päätöspäivän valuuttakursseja. Ei-monetaariset erät arvostetaan tapahtumapäivän kurssiin. L&T:llä ei ole ulkomaan rahan mää- räisiä ei-monetaarisia eriä, jotka arvostettaisiin käypiin arvoihin. Ulkomaan rahan määräisistä liiketapahtumista ja monetaaristen erien muuntamisesta syntyneet kurssivoitot ja -tappiot merkitään tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle ja rahoituserien kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Niiden konserniyritysten, joiden toimintavaltuutta ei ole euro, tuloslaskelmat muunnetaan euroiksi tilikauden keskikursseihin ja taseet tilinpäätöspäivän valuuttakursseihin. Tilikauden tuloksen muuntaminen eri kursseilla tuloslaskelmassa ja taseessa aiheuttaa muuntoeron, joka kirjataan oman pääoman muuntoerorahastoon. Ulkomaisten tytäryhtiöiden hankintameno eliminoinnista sekä hankinnan jälkeen kertyneiden oman pääoman erien muuntami- sesta syntyneet muuntoerot kirjataan muuntoerorahastoon. Osana tytäryhtiöiden nettosijoitusta käsitellään pitkäaikaiset lainasaami- set, joiden suorittamista ei ole suunniteltu ja joiden suorittaminen ei ole todennäköistä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa. Myös näiden saamisten aiheuttamat muuntoerot kirjataan muuntoerora- hastoon. Kun tytäryritys myydään, kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myynnistä syntyvää kokonaisvoittoa tai -tappiota.

Tuloutusperiaatteet

Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu. Esimerkiksi rengaskierrätyksessä renkaat tuloutetaan siinä vaiheessa, kun vastaanotetut renkaat on leikattu. Mikäli laitoilla valmistetaan myytäviä materiaaleja, kirjataan materiaalien hankintameno vaihto- omaisuuteen. Mikäli käsiteltävällä materiaalilla ei ole myyntihintaa, kirjataan kustannusvaraukset siirtovelkoihin.

Tuotot myydyistä tavaroista kirjataan, kun tavaroiden omista- miseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle ja tuoton määrä on määritettävissä luotettavasti.

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituottoja oikaistaan välillisillä veroilla, alennuksilla ja kurssieroilla.

Korkotuotot on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä. Konsernin osinkotuotot ovat vähäiset ja ne kirjataan oikeuden synty-mishetkellä, mikäli tieto osingoista saadaan tällöin. Muutoin ne kirjataan maksupäivänä.

Pitkäaikaishankkeet

Pitkäaikaishankkeen tulot ja menot kirjataan tuotoiksi ja kuluiksi valmistumisasteen perusteella, kun hankkeen lopputulos voidaan arvioida luotettavasti. Kaatopaikkojen sulkemisurakat ovat osatuloitettavia pitkäaikaishankkeita, koska niiden aloitus ja valmistuminen ajoittuvat pääsääntöisesti eri tilikausille. Hankkeen valmistumisaste määritellään tarkasteluhetken mennessä suoritetusta työstä aiheutuneiden menojen osuutena hankkeen arvioiduista kokonaismenoista. Jos syntyneet menot ja kirjatut voitot ovat suuremmat kuin hankkeesta laskutettu määrä, erotus esitetään taseessa erässä siirtosaamiset. Jos syntyneet menot ja kirjatut voitot ovat pienemmät kuin hankkeen laskutus, erotus esitetään erässä saadut ennakot.

Silloin, kun pitkäaikaishankkeen lopputulosta ei voida arvioida luotettavasti, hankkeesta johtuvat menot kirjataan kuluksi samalla tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet ja hankkeesta saatavia tuotteita kirjataan vain siihen määrään asti, kuin toteutuneita menoja vastaava rahamäärä on saatavissa. Mikäli on todennäköistä, että hankkeen valmiiksi saamiseen tarvittavat kokonaismenot ylittävät hankkeesta saatavat kokonaistulot, odotettavissa oleva tappio kirjataan kuluksi välittömästi.

Pilaantuneiden maiden vastaanotto toimintaa ei ole käsitelty pitkäaikaishankkeena, koska hankkeiden lopputulokset eivät ole arviotavissa luotettavasti. Varovaisuuden periaatteen mukaan tuloutus tapahtuu vasta, kun maat on loppusijoitettu. Hankkeiden menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet.

Tutkimus ja kehitys

Tutkimuskustannukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Uusien palvelukonseptien antamat hyödyt ovat todennettavissa vasta niin myöhäisessä vaiheessa, että aktivoitavaksi jäävä osuus on epäolennainen ja näin ollen aktivointia ei tehdä.

Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet

Liikearvo on se osa hankintamenoista, joka ylittää L&T:n osuuden hankittujen yritysten nettovarallisuuden käyvästä arvosta hankintahetkellä. Liikearvosta ei tehdä poistoja, vaan se testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Taseessa liikearvot esitetään alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla.

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut aineettomat hyödykkeet arvostetaan käypään arvoon. Aineettomien hyödykkeiden taloudellisen vaikutusajan arvioidaan olevan joko rajallinen tai rajoittamaton. L&T:llä liiketoimintojen yhdistämisissä kirjatut aineettomat hyödykkeet ovat mm. asiakassuhteita, kilpailukielto sopimuksia ja ympäristölupia. Niillä on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, joka vaihtelee kahdesta kolmeentoista vuoteen.

Muut aineettomat hyödykkeet ovat pääasiassa ohjelmistoja ja ohjelmistolisenssejä.

Ohjelmistoprojektien kustannukset aktivoidaan muihin aineettomiin hyödykkeisiin siitä lähtien, kun projekti on siirtynyt tutkimusvaiheesta kehittämävaiheeseen, ja projektin tulos on yksilöitävissä oleva aineeton hyödyke. Tällaisen aineettoman hyödykkeen tulee tuottaa L&T:lle vastaista taloudellista hyötyä, joka ylittää sen kehittämisestä syntyneet menot. Hankintameno käsittää kaikki menot, jotka johtuvat välittömästi omaisuserän saattamisesta valmiiksi toimimaan johdon tarkoittamalla tavalla. Suurimmat menot ovat ulkopuolisille maksetut konsulttipalkkiot ja oman henkilöstön palkka- ja muut kustannukset.

Ohjelmistojen ja ohjelmistolisenssien poisto aika on viisi vuotta.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineellinen käyttöomaisuus arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoa. Alkuperäinen hankintameno sisältää menot, jotka välittömästi johtuvat kyseisen hyödykkeen hankkimisesta. Liiketoimintojen yhdistämisissä aineellinen käyttöomaisuus arvostetaan hankintahetken käypään arvoon. Taseessa aineellinen käyttöomaisuus esitetään vähennettynä kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla.

Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat tarkistetaan jokaisena tilinpäätöspäivänä, ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvioista, poistoaikojen muutetaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Tilinpäätöksen poistot perustuvat seuraaviin arvioituihin taloudellisiin vaikutusaikoihin:

Rakennukset ja rakennelmat	5–25 vuotta
Kuljetusvälineet	6–15 vuotta
Koneet ja kalusto	4–15 vuotta

Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Tavanomaiset korjaus- ja kunnossapitokustannukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden luovutuksesta ja käytöstä poistamisesta johtuvat voitot ja tappiot lasketaan saatujen nettotuottojen ja tasearvojen erotuksena ja kirjataan liiketoiminnan muihin tuottoihin tai kuluihin.

L&T:llä ei ole sijoituskiinteistöjä.

Arvonalentumiset

Omaisuuksien tasearvoja arvioidaan jatkuvasti mahdollisen arvonalentumisen selvittämiseksi. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä arvonalentumistestausta varten. Arvonalentumistestausta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksiköiden tasolla, eli sillä alimmalla yksikkötasolla, joka on pääosin muista yksiköistä riippumaton ja jonka rahavirrat ovat erotettavissa muista rahavirroista.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuvilla kustannuksilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvolla tarkoitetaan kyseisestä omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettorahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa. Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan, kun omaisuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Aikaisemmin kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan, mikäli olosuhteissa on tapahtunut muutos ja kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut.

Liikearvojen arvonalentumistestit tehdään vuosittain tai aina, kun viitteitä arvon alenemisesta ilmenee. Kerrytettävissä olevista rahamääristä tehdään sekä käyttöarvoon että nettomyyntihintaan perustuvat laskelmat niille rahavirtaa tuottaville yksiköille, joille liikearvot kuuluvat. Rahavirtaa tuottavaan yksikköön kohdistuvalla arvonalentumistappiolla vähennetään ensin rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen muita yksikön omaisuseriä tasasuhteisesti. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet ovat ohjelmistoprojektteja, joille ei voida tehdä arvonalentumistestejä, koska niillä ei ole itsenäistä rahavirtaa. Jos tilikauden päättyessä todetaan, että projekti aiotaan saattaa loppuun ja ottaa ohjelmistot käyttöön, arvonalennukselle ei ole tarvetta.

Vuokrasopimukset

Ympäristöpalvelu-toimiala vuokraa asiakkaille laitteita, esimerkiksi jätepuristimia, pitkäaikaisilla vuokrasopimuksilla, joiden mukaan olennainen osa omistamiseen liittyvistä riskeistä ja eduista siirtyy

Konserni

vuokralleottajalle. Tällaiset sopimukset luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi ja niihin tehty nettosijoitus kirjataan sopimuksen alkamishetkellä myyntisaamiseksi. Kukin vuokraerä jaetaan rahoitustuotoksi ja myyntisaamisen lyhennykseksi. Rahoitustuotot kohdistetaan vuokra-ajalle siten, että jäljellä olevalle saamiselle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen tuottoprosentti.

Rahoitusleasingsopimuksilla vuokralle otetut hyödykkeet kirjataan aineelliseen käyttöomaisuuteen. Ne merkitään taseeseen määrään, joka on hyödykkeen käypä arvo tai sitä alempi vähimmäisvuokrien nykyarvo, ja poistetaan vuokrasopimuksen voimassaoloaikana tai sitä lyhyempänä taloudellisena vaikutusajana. Jos kuitenkin on kohtuullisen varmaa, että vuokralle otetun hyödykkeen omistusoikeus siirtyy L&T:lle vuokrakauden päättymiseen mennessä, poistot hyödykkeestä tehdään kuten vastaavasta L&T:n omistamasta hyödykkeestä. Sopimuksista johtuvat veloitteet kirjataan korollisiin velkoihin. Kukin vuokraerä jaetaan rahoituskuluksi ja velan lyhennykseksi. Rahoituskulut kohdistetaan vuokraajalle siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen korkoprosentti.

Sellaiset hyödykkeiden ja toimilajien vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut säilyvät olennaisilta osin vuokranantajalla, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Niihin liittyvät vuokrat kirjataan tasasuuruusina erinä vuokra-ajan kuluessa tuotoiksi tai kuluiksi riippuen siitä, onko L&T vuokralle antajana vai ottajana. Muilla vuokrasopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet kirjataan aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin ja poistetaan taloudellisena vaikutusajana, kuten vastaavat omassa käytössä olevat käyttöomaisuushyödykkeet.

Rahoitusinstrumentit

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan lainoihin ja muihin saamiin, myytävissä oleviin sijoituksiin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin sekä muihin velkoihin. Luokittelu tehdään hankinnan yhteydessä hankinnan tarkoituksen perusteella.

Rahoitusvaroihin kuuluva erä kirjataan pois taseesta silloin, kun oikeudet omaisuuserän rahavirtoihin lakkaavat tai kun siihen liittyvät riskit ja edut ovat siirtyneet olennaisilta osin L&T:n ulkopuolelle.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Myyntisaamiset ja muut saamiset sisältyvät tähän ryhmään ja ne merkitään taseeseen alkuperäisen arvon mukaisina vähennettynä hyvityksillä ja arvonalentumistappioilla.

Myytävissä olevat sijoitukset sisältävät osakkeita sekä sijoitus- ja yritystodistuksia. Ryhmään määritellään kuuluviksi toisaalta varsinaiseen liiketoimintaan kuulumattomat ei tuotantokäytössä olevat rahoitusvarat ja toisaalta sellaiset rahoitusvarat, joita voidaan myydä liiketoiminnassa tarvittavan käyttöpääoman hankkimiseksi. Ryhmään kuuluvat rahoitusinstrumentit arvostetaan käypään arvoon, paitsi osakkeet, jotka ovat noteeraamattomia. Mikäli niiden käypä arvo ei voida määritellä luotettavasti, ne kirjataan hankintamenoon tai tätä alempaan arvoon, mikäli niistä on kirjattu arvonalentumistappio. Silloin kun ne on tarkoitus pitää yli 12 kuukautta tilinpäätöspäivästä lukien, ne sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin. Kaikki myytävissä olevien sijoitusten ostot ja myynnit kirjataan selvityspäivänä. Mahdollinen sijoitus- ja yritystodistusten käyvän arvon muutos kaupantekopäivän ja selvityspäivän välisenä aikana kirjataan omaan pääomaan. Tilinpäätöksissä ne arvostetaan käypään arvoon käyttämällä tilinpäätöspäivän markkinahintoja. Myytävissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset merkitään verovaikutus huomioon ottaen arvonmuutosrahastoon omaan pääomaan ja kirjataan omasta pääomasta tuloslaskelmaan, kun sijoitus myydään tai se erääntyy.

L&T:n tekemät johdannaisopimukset ovat koronvaihtosopimuksia, jotka on tehty vaihtuvakorkoisten lainojen rahavirran suojaamiseksi korkorisikiltä, termiinisopimuksia, jotka on tehty ulkomaisille tytäryhtiöille myönnettyjen lainojen valuuttarisikiltä suojaamiseksi sekä ostettuja raakaöljyn myyntioptioita ja futuurisopimuksia, joilla on suojattu yhteisyrittäjä L&T Recoilin rakenteilla olevan regenerointilaitoksen tulevan perusöljytuotannon myyntituloihin liittyvää hintariskiä. Johdannaiset merkitään taseeseen alun perin hankintamenoon, joka on niiden käypä arvo hankintahetkellä. Hankinnan jälkeen ne arvostetaan kunkin tilinpäätöshetken käypiin arvoihin. Koronvaihtosopimusten, valuuttatermiinisopimusten ja raakaöljyfutuuriin käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän markkinahintoihin. Optioiden käyvät arvot tilinpäätöspäivänä määritellään yleisesti käytössä olevilla optioiden arvonmäärittämällä. Käypään arvoon arvostamisesta syntyvät voitot ja tappiot käsitellään kirjanpidossa johdannaisopimuksen käyttötarkoituksen määrittämällä tavalla.

Kaikki korko- ja valuuttasuojaukset täyttävät konsernin riskienhallinnan asettamat tehokkaan suojauksen vaatimukset. Valuuttatermiinisopimuksiin ja osaan koronvaihtosopimuksista ei kuitenkaan sovelleta tällä hetkellä IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa, vaan niiden käypien arvojen muutokset kirjataan tuloslaskelmaan rahoitustuotoksi tai -kuluksi. Yhteisyrittäjien nimiin tehtyihin öljy-suojauksiin L&T ei myöskään sovelleta suojauslaskentaa, ja käypien arvojen muutokset kirjataan kokonaisuudessaan tuloslaskelmaan liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin. Nämä johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi rahoitusvaroiksi ja -veloiksi. Kaikkien johdannaisten positiiviset käyvät arvot kirjataan taseeseen johdannaisaamiin. Johdannaisten negatiiviset käyvät arvot kirjataan vastaavasti johdannaisvelkoihin. Kaikki johdannaisten käyvät arvot sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin tai velkoihin.

Niistä koronvaihtosopimuksista, joihin L&T soveltaa suojauslaskentaa, dokumentoidaan suojattavan lainan ja koronvaihtosopimuksen välinen suhde sekä riskinhallintavoitteet. Suojauksen alkaessa ja jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä L&T arvioi suojaavan instrumentin kykyä kumota rahavirtojen muutokset. Siltä osin kuin rahavirran suojaus on tehokas, käypien arvojen muutokset kirjataan omaan pääoman suojausrahastoon. Kun suojausinstrumentti erääntyy, se myydään tai suojauslaskennan kriteerit eivät enää täytä IAS 39:n vaatimuksia, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio jää omaan pääomaan, kunnes suojattava rahavirta toteutuu. Jos suojattavan rahavirran ei enää odoteta toteutuvan, suojausinstrumentista kertynyt voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan.

L&T:n ottamat lainat kirjataan selvityspäivänä taseeseen alun perin saadun vastikkeen perusteella käypään arvoon, johon sisällytetään hankinnasta tai liikkeellelaskusta välittömästi johtuvat transaktiokustannukset. Myöhemmin lainat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenoon.

Ostovelat ja muut lyhytaikaiset korottomat velat kirjataan taseeseen alkuperäiseen arvoonsa. Niiden käypä arvo on sama tai lähellä sitä.

Rahavarat

Rahavarat sisältävät käteisen rahan, vaadittaessa nostettavat pankkitalletukset ja muut lyhytaikaiset liikkeet sijoitukset. Ne kirjataan selvityspäivänä ja arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko olemassa viitteitä siitä, että jonkin rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alen-

tunut. Mikäli arvonalentumisesta on näyttöä, käyvän arvon rahastoon kertynyt tappio siirretään tuloslaskelmaan. Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen osakkeiden arvonalentumistappiota ei peruuteta tuloslaskelman kautta kuten korkoinstrumenteista kirjattu arvonalentumistappion myöhempi peruuntuminen.

Epävarmat saamiset arvioidaan kuukausittain suoritettavan tarkastelun perusteella. Jos on objektiivista näyttöä siitä, että saamisten tasearvo on suurempi kuin niistä kerrytettävissä oleva rahamäärä, erotus kirjataan arvonalentumistappiona tuloslaskelmaan liiketoiminnan muihin kuluihin. Kriteerinä saamisen arvonalentumistappion kirjaamiseen pidetään velallisen merkittäviä taloudellisia vaikeuksia, yrityssaneerausta, perintätoimiston antamaa luottotappiosuositusta tai maksujen pitkäaikaista laiminlyöntiä. Mikäli saamisten tasearvon ja niistä kerrytettävissä olevan rahamäärän erotus myöhemmin pienenee, arvonalentumistappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alhaisempaan nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvo on tavannomaisessa liiketoiminnassa saatu arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot. L&T Biowatin ja ympäristötuotteiden vaihto-omaisuus arvostetaan painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen. Muut varastot määritetään fifo-periaatteella.

Kierrätyslaitoksilla valmistetaan kierrätysmateriaaleista myytäviä materiaaleja. Näiden materiaalien varastojen hankintameno muodostuu materiaalikustannuksista, välittömistä palkoista, muista välittömistä valmistusmenoista sekä osuudesta muuttuvista ja kiinteistä yleismenoista normaallilla toiminta-asteella.

Työsuhde-etuudet

Eläkevelvoitteet

Eläkejärjestelyt luokitellaan etuus pohjaisiksi ja maksu pohjaisiksi järjestelyiksi. Maksu pohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja eläkkeistä eikä sillä ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä. Maksu pohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jota veloitus koskee. L&T:n eläkejärjestelyt noudattavat kunkin maan paikallisia säädöksiä ja käytäntöjä ja ovat pääosin maksu pohjaisia.

L&T:llä on pieniä, pääosin yritys kauppojen mukana tulleita, etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä. Näistä etuus pohjaisista eläkkeistä osa on konsernin omalla vastuulla ja osalle on otettu eläke vakuutus. Velvoitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen käyttäen ennakoitua etuoikeus yksikköön perustuva menetelmä. Eläke menot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutus matemaatikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa diskonttokorko perustuu swap-korkokäyrään lisättyinä 0,2 % riskipreemiolla ja laskettavan eläkevastuun arvioituaan kestoan. Taseeseen kirjattavan eläkevelvoitteen nykyarvosta vähennetään eläkejärjestelyyn kuuluvat varat tilinpäätöspäivän käypään arvoon arvostettuina, kirjaamattomien vakuutus matemaattisten voittojen ja tappioiden osuus sekä mahdolliset takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot.

IFRS-standardeihin siirtymispäivänä 1.1.2004 kaikki kertyneet vakuutus matemaattiset voitot ja tappiot oli kirjattu omaan pääomaan IFRS 1:n salliman helpotuksen mukaisesti. Tämän jälkeen syntyneet vakuutus matemaattiset voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan järjestelmään kuuluvien henkilöiden keskimääräiselle jäljellä olevalle palvelusajalle siltä osin kuin ne ylittävät suuremman seuraavista: 10 % eläkevelvoitteista tai 10 % varojen käyvästä arvosta.

Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä sinä aikana, jonka kuluessa ne vapaakirjautuvat.

Osakeperusteiset maksut

IFRS 2 Osakeperusteiset maksut -standardia on sovellettu sellaisiin optiojärjestelyihin, jotka on myönnetty 7.11.2002 jälkeen ja joihin ei ole syntynyt oikeutta ennen 1.1.2005. Optiojärjestelyn kulukirjaus perustuu etuisuuden myöntämispäivänä määriteltyyn käypään arvoon ja myönnettyjen etuisuuksien lopulliseen lukumäärään. Käypä arvo määritetään Black-Scholes-optionhinnoittelumallin perusteella. Myöntämispäivän käypä arvo kirjataan kuluksi tasaerinä oikeuden syntymisajanjakson aikana. Kulukirjaus on tältä osin peruuttamaton riippumatta siitä, onko etuisuuden saaja myöhemmin toteuttanut saamansa osakeoption. Tuloslaskelmaan tehdyn kirjauksen vastaerä merkitään aina omaan pääomaan, eikä kirjaus siten kokonaisuutena vaikuta yhtiön oman pääoman määrään.

Ei-markkinaperusteisia ehtoja ei oteta huomioon myönnetty etuisuuden käyvän arvon määrittämisessä. Myöntämispäivänä optioiden palautumaksi on oletettu 0 %. Toteutettavien optioiden arvioitu lukumäärä tarkastetaan neljännesvuosittain ja oikaistaan kulukirjaukseen sisällytettävien etuisuuksien lukumäärä vastaamaan sitä lukumäärää, joihin odotetaan syntyvän lopullinen oikeus etuisuuden syntymisjakson täytyttyä. Mahdollisten muutosten vaikutukset kirjataan tuloslaskelmaan ja omaan pääomaan.

Kun optioita toteutetaan, osakemerkintöjen perusteella saadut rahasuoritukset kirjataan osakepääomaan ja ylikurssirahastoon.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun L&T:llä on aikaisemman tapahtuman seurauksena syntynyt oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite kolmatta osapuolta kohtaan ja tapahtumaan liittyy maksuvelvoite, jonka toteutuminen on todennäköistä ja jonka suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Mikäli erän täsmällistä määrää tai tapahtumisaajan kohtaa ei tiedetä, se kirjataan varaukseksi. Muussa tapauksessa erä kirjataan siirtovelkoihin. Ympäristöön liittyvät varaukset kirjataan silloin, kun on todennäköistä, että on syntynyt olemassa oleva velvoite, jonka määrä on luotettavasti arvioitavissa. Ympäristön ennalleen palauttamiseen liittyvät ympäristövaraukset tehdään projektin alkaessa. Varauksena aktivoidut kustannukset ja omaisuuden alkuperäinen hankintameno poistetaan omaisuuden taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Varaukset diskontataan nykyarvoonsa. Taseessa kooltaan suurimmat varaukset ovat kaatopaikan ja pilaantuneiden maiden käsittelyalueen peittokustannusvaraukset sekä tappiollisia vuokrasopimuksia koskeva varaus.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan pääsääntöisesti kuluksi sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Poikkeuksena ovat lainojen hankinnasta välittömästi johtuvat transaktiomenot, jotka sisällytetään lainan alkuperäiseen hankintamenoon ja jaksotetaan laina-aikana korkokuluksi efektiivisen koron menetelmällä. Lisäksi L&T Recoilin regenerointilaitoksen rakentamiseen liittyvät rahoituskulut aktivoidaan osana investoinnin hankintamenoa ja poistetaan hyödykkeen taloudellisena vaikutusajana. Ennen regenerointilaitoksen valmistamista L&T Recoilille ei synny lainkaan liikevaihtoa.

Julkiset avustukset

Syntyneiden menojen korvaukseksi saadut julkiset avustukset kirjataan tuloslaskelmaan silloin, kun konserni täyttää avustuksen saamisen edellytykset ja on kohtuullisen varmaa, että avustukset tullaan saamaan. Ne esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa. Välittömästi henkilöstön palkkaukseen liittyvät julkiset työllistämisen, oppisopimus- ja muut vastaavat tuet kirjataan henkilöstökulujen

Konserni

vähennykseksi. Käyttöomaisuushyödykkeiden hankintaan liittyvät julkiset avustukset kirjataan alkuperäisten hankintamenojen vähennykseksi. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen käyttöaikana.

Tuloverot

Konsernin verot muodostuvat kauden verotettavaan tuloon perustuvista veroista ja laskennallisista veroista. Verokulu kirjataan tuloslaskelmaan, paitsi suoraan omaan pääomaan kirjattavien erien osalta, jolloin verovaikutus kirjataan vastaavasti omaan pääomaan. Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verot lasketaan verotettavasta tulosta kunkin maan voimassaolevan verokannan perusteella. Veroja oikaistaan mahdollisilla edellisiin kausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verot lasketaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista omaisuus- ja velkaerien verotusarvojen ja kirjanpitoarvojen välillä. Suurimmat väliaikaiset erot syntyvät FAS:ssa tehdyistä liikearvon poistoista, käyttöomaisuushyödykkeiden poistoista, johdannaissopimusten uudelleenarvostuksesta ja hankintojen yhteydessä tehdyistä käypiin arvoin arvomistamisesta. Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä tilinpäätöspäivään mennessä säädetyjä verokantoja. Verotuksessa vähennyskelvottomista liikearvon arvonalentumisista ei kirjata laskennallista veroa. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti, kuin on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden valintaan ja soveltamiseen liittyvä johdon harkinta

Konsernin johto käyttää harkintaa tehdessään päätöksiä tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden valinnasta ja niiden soveltamisesta. Tämä koskee erityisesti niitä tapauksia, joissa voimassaolevassa IFRS-normistossa on vaihtoehtoisia kirjaamis-, arvostamis- tai esittämistapoja. Merkittävä laatimisperiaatteen valintaa koskeva päätös on se, että yhteisyritykset yhdistellään suhteellisella yhdistelyperiaatteella eikä pääomaosuusmenetelmällä.

Arvioiden käyttö tilinpäätöksessä

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää L&T:n johdolta sellaisten arvioiden ja oletusten käyttämistä, jotka vaikuttavat taseen laadintahetken varojen ja velkojen sekä tilikauden tuottojen ja kulujen määriin. Toteumat voivat poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista. Tärkeimmät alueet, joissa arvioita ja harkintaa on erityisesti käytetty, on kuvattu alla.

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankittujen varojen ja velkojen käyvän arvon määrittäminen

Liiketoimintojen yhdistymisissä hankitut varat ja velat arvostetaan IFRS 3:n mukaan käypään arvoon. Johto käyttää mahdollisuuksien mukaan hankintamenojen kohdistamisen perusteena saatavilla olevia markkina-arvoja käypien arvojen määrittämisessä. Kun tämä ei ole mahdollista, arvostaminen perustuu omaisuuserän historialliseen tuottoon ja sen aiottuun käyttöön tulevassa liiketoiminnassa. Erityisesti aineettomien hyödykkeiden arvostaminen perustuu diskontattuihin kassavirtoihin ja edellyttää johdon arvioita tulevasta kassavirroista sekä oletuksia omaisuuserien tulevasta käytöstä. Arviot perustuvat johdon parhaaseen näkemykseen, mutta on mahdollista että toteumat poikkeavat käytetyistä arvioista (liitetieto 2. Hankitut liiketoiminnat). Omaisuuden tasearvoja arvioidaan jatkuvasti mahdollisten arvonalentumisten selvittämiseksi. Tästä kerrotaan lisää laatimisperiaatteiden kohdassa Arvonalentumiset.

Liikearvojen arvonalentumistestaus

Liikearvojen arvonalentumistesteissä kerrytettävissä olevista rahamääristä tehdään käyttöarvoon perustuvat laskelmat niille rahavirtaa tuottaville yksiköille, joille liikearvot kuuluvat. Nämä laskelmat edellyttävät johdon arvioiden käyttämistä. Vaikka johdon käsityksen mukaan käytetyt oletukset ovat asianmukaisia, saattavat arviot tulevasta rahavirroista erota olennaisesti tulevaisuudessa toteutuvista (liitetieto 13. Liikearvojen arvonalentumistestit).

Uusien tai muutettujen IFRS-standardien soveltaminen

Vuoden 2007 alusta voimaan tulleet standardien muutokset:

- IFRS 7 Rahoitusinstrumentit, Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot. Standardi edellyttää uusia liitetietoja rahoitusinstrumenteista aiheutuville riskeille, mukaan lukien minimiliitetietovaatimukset koskien luottoriskiä, maksuvalmiusriskiä ja markkinariskiä sekä vaatimuksen herkkyyksianalyysin markkinariskin osalta.
- IAS 1 (muutos) Tilinpäätöksen esittäminen, Tilinpäätöksessä esitettävät pääomatiedot. Muutos astui voimaan 1.1.2007, mutta konserni sovelsi standardia jo tilinpäätöksessään 31.12.2006.
- IFRIC 7 Tilinpäätöksen oikaisemiseen perustuvan lähestymistavan soveltaminen IAS 29:n Taloudellinen raportointi hyperinflaatiomaissa mukaisesti. Koska millään L&T:n konserniyhtiöllä ei ole tällä hetkellä hyperinflaatiotalouden valuutta toimintavaluuttana, IFRIC 7:n käyttöönnotolla ei ole konsernille merkitystä.
- IFRIC 8 IFRS 2:n soveltamisala. Tulkinnassa selvennetään, että kansainvälistä tilinpäätösstandardia IFRS 2 Osakeperusteiset maksut sovelletaan järjestelyihin, joissa yhteisö suorittaa osakeperusteisia maksuja ilmeisesti siten, että vastike on nolla tai riittämätön. Tulkinnalla ei ole ollut vaikutusta L&T:n tämänhetkisen optio-ohjelman tilinpäätöskäsittelyyn.
- IFRIC 9 Kytettyjen johdannaisten uudelleenarviointi. Tulkinnassa selvennetään tiettyjä kytettyjen johdannaisten käsittelyyn liittyviä näkökohtia standardissa IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen. Tulkinnan käyttöönnotolla ei ole konsernille merkitystä.
- IFRIC 10 Osavuosikatsaukset ja arvon alentuminen kieltää osavuosikatsauksissa liikearvosta, osakesijoituksista ja hankintamenojen kirjattavista rahoitusvaroista tehdyn arvonalentumistapion palauttamisen myöhempänä tilinpäätöspäivänä. Tulkinnalla ei ole ollut vaikutusta konsernin tilinpäätöksiin.
- IFRIC 11 IFRS 2 Konsernin ja omia osakkeita koskevat liiketoimet. Tulkinta selventää kuinka sovelletaan IFRS 2 Osakeperusteiset maksut standardia silloin, kun järjestely koskee yhteisön omia tai yhteisön emoyhtiön oman pääoman ehtoisia instrumentteja ja yhteisö ostaa instrumentit. Lisäksi tulkinta ohjeistaa standardin soveltamista tytäryhtiön erillistilinpäätökseen. Tulkinnalla ei ole vaikutusta L&T:n tämänhetkisen optio-ohjelman tilinpäätöskäsittelyyn.

IASB on julkistanut seuraavat uudet tai uudistetut standardit ja tulkinnat, jotka eivät vielä ole voimassa ja joita konserni ei ole vielä soveltanut. Konserni ottaa ne käyttöön voimaantulopäivästä, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien.

- IFRS 8 Toiminnalliset segmentit (voimassa 1.1.2009 jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardi korvaa nykyisen Segmenttiraportointi-standardin (IAS 14) ja edellyttää raportoinnin esittämistä johdon näkökulmasta. Johdon tämänhetkisen käsityksen mukaan standardin käyttöönotto ei aiheuta merkittäviä muutoksia konsernin laskentaperiaatteisiin tai segmenttiraportointiin, koska nykyinenkin segmenttiraportointi perustuu konsernin hallitukselle raportoituihin lukuihin. Standardin käyttöönotto lisää kuitenkin tilinpäätöksen liitetietoja.

- IAS 23 (muutos) Vieraan pääoman menot (voimassa 1.1.2009 jälkeen alkavilla tilikausilla, EU:n hyväksyntä puuttuu). Standardi edellyttää, että ehdot täyttävän hyödykkeen, kuten tuotantolaitoksen hankintameno, sisällytetään välittömästi kyseisen hyödykkeen hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta johtuvat vieraan pääoman menot. Konserni on kirjannut aiemmin vieraan pääoman menot kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Poikkeuksena ovat L&T Recoilin regenerointilaitoksen rakentamiseen liittyvät rahoituskulut, jotka aktivoidaan osana investoinnin hankintamenoa. Standardin käyttöönoton jälkeen esimerkiksi kierrätyslaitosten rakennusaikana konsernin rahoituskulut pienenevät ja niiden valmistuttua poistot kasvavat.
- IAS 1 (muutos) Tilinpäätöksen esittäminen (voimassa 1.1.2009 jälkeen alkavilla tilikausilla, EU:n hyväksyntä puuttuu). Uudistettu standardi muuttaa tilinpäätöslaskelmien esitystapaa, jolloin tulolaskelman ja oman pääoman muutoslaskelman esitystavat muuttuvat.
- IFRIC 12 Service Concession Arrangements* (voimassa 1.1.2008 jälkeen alkavilla tilikausilla, EU:n hyväksyntä puuttuu). Tulkinnassa määritetään laskentakäsittely infrastruktuurille (esim. tiet, sillat, sairaalat), joka rakennetaan tai hankitaan palvelujen tuottamiseksi. Konsernilla ei ole tulkinnassa tarkoitettuja sopimuksia, joten tulkinnalla ei ole vaikutusta konsernin tilinpäätöskäytäntöön.
- IFRIC 13 Customer Loyalty Programmes* (voimassa 1.1.2008 jälkeen alkavilla tilikausilla, EU:n hyväksyntä puuttuu) selvittää asiakkaille suunnattujen kanta-asiakasjärjestelmien laskentakäytäntöä. Standardin käyttöönotolla ei ole vaikutusta konsernin tilinpäätöskäytäntöön, koska konsernilla ei ole käytössään kannustinohjelmia asiakkaille.
- IFRIC 14 IAS19 The Limit on a Defined Benefit Asset, Minimum Funding Requirements and their Interaction* (voimassa 1.1.2008 jälkeen alkavilla tilikausilla, EU:n hyväksyntä puuttuu). Tulkintaa sovelletaan IAS 19 -standardin mukaisiin työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuusperustaisiin järjestelyihin ja muihin pitkäaikaisiin etuusperustaisiin työsuhde-etuuksiin silloin, kun järjestelyyn liittyy vähimmäisrahoitinta vaatimus. Konsernilla on muutama yksittäinen etuusperustainen eläkejärjestely, mutta niissä ei ole vähimmäisrahoitinta vaatimusta. Johdon tämänhetkisen käsityksen mukaan tulkinnalla ole vaikutusta konsernitilinpäätöksiin.
- IFRS 3 (muutos) Liiketoimintojen yhdistäminen ja IAS 27 (muutos) Konsernitilinpäätös ja erillistilinpäätös (voimassa 1.7.2009 jälkeen alkavilla tilikausilla, EU:n hyväksyntä puuttuu). Tammikuussa 2008 annettiin standardeihin muutoksia, joista L&T:n kannalta tärkeimmät käsittelevät uudistettujen standardien käyttöönoton jälkeen tehtävien yrityskauppojen laskemista ja omistusosuuden muutosten käsittelyä konsernitilinpäätöksissä. Johto arvioi parhaillaan muutosten vaikutuksia konsernitilinpäätöksiin.
- IFRS 2 (muutos) Osakeperusteiset maksut (voimassa 1.1.2009 jälkeen alkavilla tilikausilla, EU:n hyväksyntä puuttuu). Muutos käsittelee oikeuden syntymisehtoja ja peruutuksia, mutta sillä ei ole vaikutusta L&T:n voimassaolevan optio-ohjelman tilinpäätöskäsittelyyn.

* Ne standardien ja tulkintojen nimet, joista ei ole olemassa virallista käännöstä, esitetään englanniksi.

1. Segmentti-informaatio

Segmentti-informaatio esitetään konsernin liiketoiminnallisen ja maantieteellisen segmenttijaon mukaisesti. Konsernin ensisijainen segmenttiraportoinnin muoto on liiketoimintasegmenttien mukainen.

Liiketoimintasegmentit perustuvat konsernin sisäiseen organisaatorakenteeseen ja sisäiseen taloudelliseen raportointiin. Segmenttien välinen hinnoittelu tapahtuu käypään markkinahintaan.

Segmentin varat ovat sellaisia liiketoiminnan eriä, joita segmentti käyttää liiketoiminnassaan, ja jotka ovat järkevällä perusteella kohdistettavissa segmentille. Segmentin velat ovat sellaisia liiketoiminnan velkoja, jotka aiheutuvat segmentin liiketoiminnasta, ja jotka ovat järkevällä perusteella kohdistettavissa segmentille. Segmentin varat sisältävät aineettomat hyödykkeet, aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet, rahoitusleasingaamiset, osuudet osakkuusyrityksissä, vaihto-omaisuuden, johdannaissaamiset öljyjohdannaisista sekä myyntisaamiset ja muut saamiset lukuun ottamatta siirtosaamisia koroista ja verosaamisia. Segmentin velat sisältävät varaukset ja eläkevelvoitteet sekä pitkäaikaisista veloista ennakat, siirtovelat ja kauppahintavelat ja lyhytaikaisista veloista johdannaisvelat öljyjohdannaisista, ostovelat ja muut velat lukuun ottamatta siirtovelkoja koroista ja verovelkoja.

Konsernin liiketoimintasegmentit ovat:

Ympäristöpalvelut: Jätteen ja hyötymateriaalien keräys, kuljetus ja käsittely sekä jalostettujen kierrätysmateriaalien toimittaminen hyötykäyttöön. L&T Biowatti on erikoistunut puupolttoainesten hankintaan, prosessointiin ja toimittamiseen asiakkaille. Lisäksi toimiala myy ympäristöhuoltoalan tuotteita.

Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut: Siivous-, toimitila- ja käyttäjäpalvelut sekä kiinteistöhoitopalvelut

Teollisuuspalvelut: Teollisuuspalvelut on erikoistunut raskaisiin ja erikoisosaamista vaativiin ympäristöhuolto- ja ylläpitopalveluihin.

Konsernihallinto ja muut käsittää jo myydyin kiinteistön osan vuokraamisesta ulkopuolisille saadut tuotot, konsernijohdon ja liiketoiminnan kehittämisen kulut sekä kulut, jotka aiheutuvat pörssiyhtiönä toimimisesta, ja näitä tuottoja ja kuluja vastaavat varat ja velat. Lisäksi konsernihallinnon varoihin kuuluvat myytävissä olevat sijoitukset.

Kohdistamattomat varat sisältävät likvidit varat, saamiset korko- ja valuuttajohdannaisista, siirtosaamiset koroista ja muista rahoituseristä sekä verosaamiset. Verosaamiset olivat 1 004 tuhatta euroa vuonna 2007 (834 tuhatta euroa). Kohdistamattomat velat sisältävät korollisen vieraan pääoman, velat korko- ja valuuttajohdannaisista, siirtovelat koroista ja muista rahoituseristä sekä verovelat. Verovelat olivat 30 635 tuhatta euroa vuonna 2007 (23 288 tuhatta euroa).

Konsernin maantieteelliset segmentit ovat Suomi ja muut maat. Maantieteellisten segmenttien liikevaihto esitetään asiakkaan sijainnin mukaan ja varat esitetään varojen sijainnin mukaan.

Konserni

1.1. Liiketoimintasegmentit

2007

1 000 €	Ympäristö- palvelut	Kiinteistö- ja käyttäjä- palvelut	Teollisuus- palvelut	Konserni- hallinto ja muut	Eliminoinnit	Konserni
Liikevaihto						
Liikevaihto, ulkoinen	278 115	201 762	74 726	10		554 613
Toimialojen välinen liikevaihto	1 730	2 379	753		-4 862	0
Liikevaihto yhteensä	279 845	204 141	75 479	10	-4 862	554 613
Liikevoitto	34 977	11 005	4 769	-1 976		48 775
Liikevoitto, %	12,5	5,4	6,3			8,8
Rahoitustuotot ja -kulut (liitetieto 8)						-4 317
Voitto ennen veroja						44 458
Tuloverot (liitetieto 9.1)						-12 291
Tilikauden voitto						32 167
Varat						
Toimialan varat	250 980	75 508	78 311	2 814		407 613
Kohdistamattomat varat						30 712
Varat yhteensä						438 325
Osuudet osakkuusyrityksissä						
						0
Velat						
Toimialan velat	36 935	32 447	17 046	667		87 095
Kohdistamattomat velat						148 886
Velat yhteensä						235 981
Investoinnit (liitetiedot 12 ja 14)	60 704	20 040	12 267	176		93 187
Poistot (liitetieto 5)	20 330	7 782	5 315	5		33 432
Muut kulut, joihin ei liity maksutapahtumaa						
Optiopalkitseminen				613		613
Eläkeveloitteet	133	20		74		227
Varaukset	44		97			141
Yhteensä	177	20	97	687		981

2006						
1 000 €	Ympäristö- palvelut	Kiinteistö- ja käyttäjä- palvelut	Teollisuus- palvelut	Konserni- hallinto ja muut	Eliminoinnit	Konserni
Liikevaihto						
Liikevaihto, ulkoinen	203 341	166 560	65 985	118		436 004
Toimialojen välinen liikevaihto	1 484	1 843	858		-4 185	0
Liikevaihto yhteensä	204 825	168 403	66 843	118	-4 185	436 004
Liikevoitto	32 762	8 758	9 337	-672		50 185
Liikevoitto, %	16,0	5,2	14,0			11,5
Osuus os.yr. tuloksesta (liitetieto 16)	18					18
Rahoitustuotot ja -kulut (liitetieto 8)						-1 699
Voitto ennen veroja						48 504
Tuloverot (liitetieto 9.1)						-13 249
Tilikauden voitto						35 255
Varat						
Toimialan varat	196 994	59 394	66 386	2 804		325 578
Kohdistamattomat varat						27 006
Varat yhteensä						352 584
Osuudet osakkuusyrietyksissä	3					3
Velat						
Toimialan velat	33 455	29 708	10 300	1 084		74 547
Kohdistamattomat velat						101 168
Velat yhteensä						175 715
Investoinnit (liitetiedot 12 ja 14)	21 940	19 472	5 696	54		47 162
Poistot (liitetieto 5)	15 671	7 067	5 127	83		27 948
Arvonalentumiset (liitetiedot 5 ja 12)		207				207
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	15 671	7 274	5 127	83		28 155
Muut kulut, joihin ei liity maksutapahtumaa						
Optiopalkitseminen				396		396
Eläkeveloitteet	97	29	1	69		196
Varaukset	42		-10	448		480
Yhteensä	129	29	1	913		1 072

Vuonna 2007 Salvor Oy siirtyi kokonaan L&T:n omistukseen. Salvorin toiminta organisoitiin uudelleen ja pääosa liiketoiminnasta siirrettiin Ympäristöpalveluista Teollisuuspalveluihin. Vertailutiedot on korjattu vastaavasti.

1.2. Maantieteelliset segmentit

1 000 €	2007	2006
Liikevaihto		
Suomi	493 464	399 502
Muut maat	61 149	36 502
Yhteensä	554 613	436 004
Varat		
Suomi	366 367	296 512
Muut maat	41 246	29 066
Kohdistamattomat varat	30 712	27 006
Yhteensä	438 325	352 584
Investoinnit		
Suomi	81 004	32 524
Muut maat	12 183	14 638
Yhteensä	93 187	47 162

2. Hankitut liiketoiminnot

Liiketoimintojen yhdistämisissä aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan käypään arvoon vastaavien hyödykkeiden markkinahintojen perusteella ottaen huomioon hyödykkeiden ikä, kuluminen ja muut vastaavat tekijät. Aineelliset hyödykkeet poistetaan johdon arvioon perustuvana taloudellisena vaikutusajana ottaen huomioon konsernissa noudatettavat poistoperiaatteet.

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut aineettomat hyödykkeet kirjataan erillään liikearvosta hankinta-ajankohdan käypään arvoon, mikäli hyödykkeen käypä arvo on määritettävissä luotettavasti. Hankituissa liiketoiminnoissa konserni on hankkinut pääasiassa kilpailukieltopimuksia ja asiakkuuksia. Asiakassopimusten ja niihin liittyvien asiakassuhteiden käypä arvo on määritetty asiakassuhteiden arvioidun kestoajan ja nykyisistä asiakkuuksista syntyvien diskontattujen nettorahavirtojen perusteella. Kilpailukieltopimusten arvo on laskettu vastaavalla tavalla sopimuksen kestoajan rahavirtojen kautta. Muut aineettomat erät poistetaan sopimukseen tai johdon arviointiin perustuvana taloudellisena vaikutusajanaan.

Liiketoimintojen yhdistämisistä syntynyt liikearvo muodostuu hankittujen yritysten henkilöstön ammattitaidon lisäksi muista aineettomista eristä, joita ei voida yksilöidä erikseen IAS 38:n mukaan. Tällaisia eräiä ovat hankituissa yrityksissä oleva uusien asiakkaiden hankintapotentiaali, uusien tuotteiden ja palveluiden kehitysmahdollisuudet sekä hankitun liiketoiminnan vahva alueellinen asema. Nämä erät eivät täytä IAS 38:n kriteerejä millään osin: Ne eivät ole eroteltavissa, eivät perustu sopimukseen tai lailliseen oikeuteen, eikä niille pystytä luotettavasti määrittämään arvoa. Kaikista liiketoimintojen yhdistämisistä syntyy lisäksi synergiaetuja, jotka ovat pääasiassa säästöjä tuotannon kiinteissä kustannuksissa. Salvorin hankinnasta syntynyt negatiivinen konserniliikearvo on tuloutettu. Negatiivinen konserniliikearvo syntyi, koska hankintahetken omassa pääomassa huomioitiin laskennalliset verosaamiset aikaisempien vuosien vahvistetuista tappioista.

Hankittujen liiketoimintojen liikearvoon tai hankintamenoihin voi tulla muutoksia kauppakirjojen kauppahintaa koskevien ehtojen perusteella. Monissa hankinnoissa pieni osa kauppahinnasta on sidottu lyhytaikaisiin (alle 12 kk) tulevaisuuden tapahtumiin. Kauppahinnan muutokset, joita ovat myös yhteenliittymään liittyvät asianajo- ja konsulttipalkkiot, kirjataan liikearvoon 12 kuukauden kuluessa kaupasta. Näitä muutoksia voi vielä tulla vuonna 2007 hankittuihin liiketoimintoihin. Niitä ja alla kuvattua Biowatin vähemmistön hankintaa lukuun ottamatta kohdistuslaskelmat ovat lopullisia.

1.1.–31.12.2007 konsernin liikevaihto olisi ollut 570,2 miljoonaa euroa ja tilikauden voitto 32,4 miljoonaa euroa, jos kaikki yritykset olisi hankittu 1.1.2007. Konsernin liikevaihtoon on lisätty ostettujen yritysten toteutuneet liikevaihdot ja konsernin tulokseen ostettujen yritysten toteutuneet voitot ja tappiot hankintahetken välitilinpäätösten mukaan. Tilikauden voitoista on vähennetty yhteenliittymässä käypiin arvoihin arvostettujen aineettomien ja aineellisten erien kauden poistot. Synergiaetuja ei ole otettu huomioon.

Vuonna 2007 ostettujen yritysten yhteenlaskettu vuosiliikevaihto oli 90,6 miljoonaa euroa.

2007

Biowatti Oy	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	Kirjanpitoarvot ennen yhdistämistä
1 000 €		
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	1 107	1 107
Asiakassopimukset	72	
Kilpailukieltopimukset	14 593	
Muut aineettomat hyödykkeet yrityskaupoista	8 657	
Muut aineettomat hyödykkeet	647	647
Vaihto-omaisuus	3 213	3 213
Myyntisaamiset ja muut saamiset	9 768	9 768
Rahavarat	5 251	5 251
Varat yhteensä	43 308	19 986
Laskennalliset verovelat	-6 442	-40
Pitkäaikaiset korolliset velat	-5 806	
Ostovelat ja muut velat	-7 877	-7 877
Velat yhteensä	-20 125	-7 917
Nettovarat	23 183	12 069
Hankinnasta syntynyt liikearvo	7 762	
Hankintameno	30 945	
Hankintameno	30 945	
Hankintahetken rahavarat	-5 251	
Rahavirtavaikutus rahavirtalaskelmalla	25 694	

18.12.2006 allekirjoitettiin sopimus Biowatti Oy:n osake-enemmistön (70 %) ostamisesta yhtiön toimivalta johdolta. Samalla sitouduttiin ostamaan loput 30 prosenttia yhtiön osakkeista vuoden 2012 alkuun mennessä. 70 prosentin omistusosuudesta maksettava hinta oli 30,9 miljoonaa euroa, ja se maksettiin käteisellä. Kaupassa ei siirtynyt korollisia velkoja. Kauppa astui voimaan kilpailuviranomaisten hyväksynnän jälkeen 1.2.2007. Biowatista muodostui uusi rahavirtaa tuottava yksikkö L&T Biowatti Ympäristöpalvelut-toimialalle.

Biowatin ostosta kirjattiin konsernitiilinpäätöksessä hankintahinnaksi sadan prosentin mukainen osuus. Tuloksesta tai omasta pääomasta ei erotettu vähemmistöosuutta, vaan arvio 30 prosentin kauppahinnasta (5 806 tuhatta euroa) kirjattiin korolliseksi pitkäaikaiseksi velaksi. Loppuosuuden kauppahinta määräytyy L&T Biowatin tulevan tuloskehityksen perusteella. Arvion oikeellisuutta tarkastellaan vuosittain 31.12. tai aina kun viitteitä arvion muutoksesta ilmenee. Mikäli taseen arviota on tarpeellista muuttaa, hankintamenoa oikaistaan vastaavasti, ja liikearvon ja korollisen velan määrä muuttuu.

Hankittujen aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvot tarkastettiin ja niiden todettiin vastaavan käypiä arvoja, jotka perustuvat vastaavien hyödykkeiden markkinahintoihin ottaen huomioon hyödykkeiden ikä, kuluminen ja muut vastaavat tekijät. Biowatin käyttöomaisuushyödykkeet oli jo kirjattu käypiin arvoihin aiemasta yritysjärjestelystä johtuen.

Muihin aineettomiin hyödykkeisiin yrityskaupoista kirjattu toimittajasopimusten arvo määritettiin niiden arvioidun kestoajan ja nykyisistä toimittajasuhteista syntyvien diskontattujen nettorahavirtojen perusteella. Aineettomat erät poistetaan sopimukseen tai johdon arviointiin perustuvana taloudellisena vaikutusajanaan.

L&T Biowatin liikevaihto 1.2.–31.12.2007 oli 62 816 tuhatta euroa ja tulos oli 2 936 tuhatta euroa.

Muut hankitut liiketoiminnot yhteenlaskettuina

1 000 €	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	Kirjanpitoarvot ennen yhdistä- mistä
Aineelliset käyttöomaisuus- hyödykkeet	4 438	3 878
Asiakassopimukset	2 555	
Kilpailukieltosopimukset	1 103	
Muut aineettomat hyödykkeet yrityskaupoista	97	
Muut aineettomat hyödykkeet	168	168
Muut pitkäaikaiset rahavarat	1 098	945
Vaihto-omaisuus	395	395
Myyntisaamiset ja muut saamiset	4 430	4 430
Rahavarat	4 592	4 592
Varat yhteensä	18 876	14 408
Laskennalliset verovelat	-647	-402
Pitkäaikaiset korolliset velat	-104	-104
Ostovelat ja muut velat	-7 773	-8 070
Varaukset	-40	
Velat yhteensä	-8 564	-8 576
Nettovarat	10 312	5 832
Hankinnasta syntynyt liikearvo	6 504	
Negatiivisen liikearvon tuloutus	-868	
Hankintameno	15 948	
Hankintameno	15 948	
Hankintahetken rahavarat	-4 592	
Rahavirtavaikutus rahavirtalaskelmalla	11 356	

Valuuttamääräisinä hankitut liiketoiminnot on muunnettu euroiksi hankintapäivän kurssiin.

Ympäristöpalveluiden jätehuoltoon ostettiin 1.7.2007 Kuljetus Kummunmäki Oy:n liiketoiminta. Kierrätyspalveluihin ostettiin 1.9.2007 50 % Salvor Oy:stä, josta Lassila & Tikanoja omisti entuudestaan 50 %.

Kiinteistö- ja käyttäjäpalveluihin ostettiin Ruotsista siivouspalvelukonserni Skånsk All Service AB 4.1.2007, Siivouspalvelu Ta-Bu Oy 31.5.2007 ja kiinteistönhoitoon Kiinteistöhuolto Pentti Nissinen Oy 1.2.2007 sekä Kiinteistöhuolto Jauhainen Oy 31.5.2007.

Tiedot hankituista yrityksistä on esitetty yhteenlaskettuina, koska mikään niistä ei ole yksitellen tarkasteltuna olennainen. Käyvät arvot on määritetty kaupan toteutumisajankohtana. Mistään liiketoiminnoista ei ole luovuttu hankinnan seurauksena. Kaikki hankinnat on maksettu käteisellä. Yksittäisiä kauppahintoja ei ole esitetty erikseen, koska mikään niistä ei ole yksitellen tarkasteltuna olennainen. Osakekaupoilla saavutettiin 100 prosentin osuus äänivallasta.

Liikevaihdoltaan suurimmat yritykset olivat Skånsk All Service -konserni (10,8 milj. e), Kiinteistöhuolto Jauhainen Oy (6,5 milj. e) ja Siivouspalvelu Ta-Bu Oy (5,3 milj. e).

Ostettujen yritysten vaikutusta konsernin raportointikauden liikevaihtoon ja tulokseen ei ole mahdollista esittää erikseen, koska L&T integroi ostetut yritykset olemassa olevaan liiketoimintaan mahdollisimman nopeasti. Nopea integrointi on edellytys synergiaetujen saavuttamiselle.

Lisäksi L&T osti 31.1. loput 5,5 % Suomen Keräystuote Oy:n osakkeista, joista yhtiö omisti ennestään 94,5 %. L&T hankki 1.7.2007 16,5 % Muoviportti-konsernista, kun omistusosuus aiemmin oli 67 %. Ostosta kirjattiin konsernitilinpäätökseen

33 prosentin mukainen osuus, koska Lassila & Tikanoja on sitoutunut ostamaan jäljellä olevat osakkeet. Arvio 16,5 prosentin kauppahinnasta on kirjattu korolliseksi pitkäaikaiseksi velaksi. Näitä liiketoimintojen yhdistämisistä ei käsitellä IFRS 3:n mukaan, koska ne koskevat saman määräysvallan alaisia yhteisöjä.

1.1.2008 ostettiin Kiinteistö- ja käyttäjäpalveluihin Siivousliike Siivokset Oy:n liiketoiminta (vuosiliikevaihto 0,1 milj. e).

2006

1 000 €	Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot	Kirjanpitoarvot ennen yhdistämistä
Aineelliset käyttöomaisuus- hyödykkeet	3 260	3 213
Asiakassopimukset	1 870	
Kilpailukieltosopimukset	448	
Muut aineettomat hyödykkeet yrityskaupoista	231	
Muut aineettomat hyödykkeet	375	367
Vaihto-omaisuus	117	101
Myyntisaamiset ja muut saamiset	4 057	4 057
Rahavarat	3 200	3 200
Varat yhteensä	13 558	10 938
Laskennalliset verovelat	-913	-262
Pitkäaikaiset korolliset velat	-186	-186
Ostovelat ja muut velat	-5 778	-5 779
Velat yhteensä	-6 877	-6 227
Nettovarat	6 681	4 711
Hankinnasta syntynyt liikearvo	7 282	
Negatiivisen liikearvon tuloutus	-105	
Hankintameno	13 858	
Hankintameno	13 858	
Hankintahetken rahavarat	-3 200	
Rahavirtavaikutus rahavirtalaskelmalla	10 658	

Valuuttamääräisinä hankitut liiketoiminnot on muunnettu euroiksi hankintapäivän kurssiin.

Hämeenlinnan Puhtaanapito Oy ostettiin 1.3.2006. Toiminnasta 63 % on Ympäristöpalveluiden jätehuollossa, 12 % kierrätyspalveluissa, 21 % Teollisuuspalveluiden ongelmajätepalveluissa ja 4 % jätevesipalveluissa. Jätehuoltoon ostettiin lisäksi 21.4. Wee-Cee Finland Oy:n wc-vuokrausliiketoiminta. Kierrätyspalveluihin ostettiin tilikauden aikana Suomen Keräystuote Oy:stä 66,7 %. Määräysvalta siirtyi Lassila & Tikanojalle 21.4. Lassila & Tikanoja omisti ennestään Suomen Keräystuotteesta 27,8 %.

Kiinteistö- ja käyttäjäpalveluihin ostettiin Ruotsista siivouspalveluyritykset Allied Service Partners Holding AB (ASP) 4.1. ja All Clean & Consulting Entrepreneur i Sverige AB (Accent) 9.10. sekä Latviasta siivoustoimintaa harjoittava SIA Evus 1.8. Kiinteistö- ja käyttäjäpalveluiden kiinteistönhoitoon ostettiin 1.2. Kempeleen Kiinteistöhuolto Oy:n kiinteistönhuolto- ja siivousliiketoiminta, 1.9. Kiimingin Kiinteistöpalvelut Oy:n liiketoiminta ja 2.10. Sisä-Suomen Kiinteistöapu Oy LKV:n kiinteistöhuolto- ja siivousliiketoiminta.

Tiedot hankituista yrityksistä on esitetty yhdisteltynä, koska mikään niistä ei ole yksitellen tarkasteltuna olennainen. Käyvät arvot on määritetty kaupan toteutumisajankohtana. Mistään liiketoiminnoista ei ole luovuttu hankinnan seurauksena. Kaikki hankinnat on maksettu käteisellä. Yksittäisiä kauppahintoja ei ole esitetty erikseen, koska mikään niistä ei ole yksitellen tarkasteltuna olennainen. Osakekaupoilla saavutettiin 100 prosentin osuus äänivallasta kaikissa muissa hankinnoissa paitsi Suomen Keräystuote Oy:ssä, jossa Lassila & Tikanojan omistusosuus 31.12.2006 oli 94,5 %.

Konserni

Suomen Keräystuote Oy:n osakkeiden hankinnasta syntynyt negatiivinen liikearvo on kirjattu liiketoiminnan muihin tuottoihin. Negatiivisen liikearvon kirjaamiseen päädyttiin ostetun oman pääoman ylittäessä ostettujen osakkeiden arvon. Enemmistö ostetuista osakkeista siirtyi Lassila & Tikanon määräysvaltaan Hämeenlinnan Puhtaanapito Oy:n yrityskaupan yhteydessä erillisellä kaupalla. Muut osakkeet ostettiin tämän jälkeen yksittäisinä erinä useilta osakkeenomistajilta.

Hankittujen liiketoimintojen liikearvoon tai hankintamenoihin voi tulla muutoksia kauppakirjojen kauppahintaa koskevien ehtojen perusteella. Silloin kun liiketoimintojen yhdistämistä koskevassa sopimuksessa määrätään yhdistämisen hankintamenon oikaisusta, joka riippuu tulevaisuuden tapahtumista, sisällytetään oikaisun määrä yhdistämisen hankintamenoon hankinta-ajankohtana, jos oikaisu on todennäköinen ja luotettavasti määritettävissä. Tulevaisuuden tapahtumiin perustuvat kauppahinnan tarkistukset, jotka on määritetty tehtäväksi yli 12 kuukauden kuluttua hankintahetkestä, kirjataan hankintahetkellä inflaatio-oikaistuna taseeseen velaksi. Vuoden 2006 yrityskaupoista yksi sisältää tällaisen tarkistusehdon. Jos tulevaisuuden tapahtumat eivät toteudu tai arviota on tarpeellista muuttaa, liiketoimintojen yhdistämisen hankintamenoa oikaistaan vastaavasti ja liikearvon määrä muuttuu.

Ostettujen yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli 29 miljoonaa euroa. Vuosiliikevaihdoltaan suurimmat yritykset olivat ASP-konserni (10,6 milj. e), All Clean & Consulting Entrepreneur i Sverige AB (9,6 milj. e) ja Hämeenlinnan Puhtaanapito Oy (4,4 milj. e).

Vuonna 2006 konsernin liikevaihto olisi ollut 446 miljoonaa euroa ja tilikauden voitto 35 miljoonaa euroa, jos kaikki yritykset olisi hankittu 1.1. Konsernin liikevaihtoon on lisätty ostettujen yritysten toteutuneet liikevaihdot ja konsernin tulokseen ostettujen yritysten toteutuneet voitot ja tappiot hankintahetken välitilinpäätösten mukaan. Tilikauden voitoista on lisäksi vähennetty yhteenliittymässä käypiin arvoihin arvostettujen aineettomien ja aineellisten erien kauden poistot. Lasketuissa luvuissa ei ole huomioitu synergiaetuja.

Ostettujen yritysten vaikutusta konsernin raportointikauden liikevaihtoon ja tulokseen ei ole mahdollista esittää erikseen, koska L&T integroi ostetut yritykset olemassa olevaan liiketoimintaan mahdollisimman nopeasti. Nopea integrointi on edellytys synergiaetujen saavuttamiselle.

3. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut

1 000 €	2007	2006
Palkat ja palkkiot	170 204	144 824
Eläkekulut		
maksupohjaiset järjestelyt	24 766	22 106
etuuspohjaiset järjestelyt	227	196
Optiopalkitseminen	613	396
Muut henkilösivukulut	17 667	13 042
Yhteensä	213 477	180 564
Etuuspohjaiset eläkekulut		
toiminnoittain		
Hankinnan ja valmistuksen kulut	20	30
Myyntin ja markkinoinnin kulut	133	97
Hallinnon kulut	74	69
Yhteensä	227	196

Tiedot myönnettyistä optioista esitetään liitetiedossa 25.

Osakeperusteiset maksut.

Tiedot johdon työsuhde-etuuksista esitetään liitetiedossa 35.

Lähipiiritapahtumat.

Tiedot etuuspohjaisten eläkkeiden tase-eristä esitetään liitetiedossa

26. Eläkevelvoitteet.

Henkilökunta kokoaikaiseksi laskettuna keskimäärin

	2007	2006
Toimihenkilöt	1 299	1 124
Työntekijät	6 520	5 651
Yhteensä	7 819	6 775
Suomi	5 740	5 115
Muut maat	2 079	1 660
Yhteensä	7 819	6 775

4. Pitkäaikaishankkeet

1 000 €	2007	2006
Tilikaudella tuotoiksi kirjatut tulot pitkäaikaishankkeista	4 731	5 689
Keskeneräisten hankkeiden kertyneet toteutuneet menot ja kirjatut voitot vähennettynä kertyneillä tappioilla	100	4 418
Siirtosaamisissa esitetyt bruttosaamiset asiakkailta	120	363
Saaduissa ennakoissa esitetyt bruttovelat asiakkaille		1 134

Pilaantuneiden maiden vastaanottotoimintaa ei ole käsitelty pitkäaikaishankkeena, koska hankkeiden lopputulokset eivät ole arvioitavissa luotettavasti. Varovaisuuden periaatteen mukaan tuloutus tapahtuu vasta, kun maat on loppusijoitettu. Hankkeiden menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet.

5. Poistot ja arvonalentumiset

Poistot toiminnoittain

1 000 €	Aineelliset käyttö- omaisuus- hyödykkeet		Yhteensä
	Aineettomat hyödykkeet	Yhteensä	
2007			
Poistot			
Hankinnan ja valmistuksen poistot	7 350	24 950	32 300
Myyntin ja markkinoinnin poistot	44	318	362
Hallinnon poistot	527	243	770
Poistot yhteensä	7 921	25 511	33 432
2006			
Poistot			
Hankinnan ja valmistuksen poistot	2 919	23 993	26 912
Myyntin ja markkinoinnin poistot	33	387	420
Hallinnon poistot	305	311	616
Poistot yhteensä	3 257	24 691	27 948
Arvonalentumiset			
Hankinnan ja valmistuksen poistot	207		207
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	3 464	24 691	28 155

Arvonalentumiskirjausta on selvitetty liitetiedossa 12. Aineettomat hyödykkeet

6. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

1 000 €	2007	2006
Liiketoiminnan muut tuotot		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	652	1 033
Rakennusten ja maa-alueiden myyntivoitot	105	1 893
Myyntivoitot myydyistä liiketoiminnoista	377	
Negatiivisen liikearvon tuloutus	868	
Vuokratuotot	134	82
Myyntisaamisten arvonalentumistappioiden peruutukset	99	71
Saadut korvaukset ja julkiset avustukset	631	225
Öljyjohdannaisten käyvän arvon muutos		726
Öljyjohdannaisten myyntivoitto	101	
Muut	867	672
Yhteensä	3 834	4 702
Liiketoiminnan muut kulut		
Käyttöomaisuuden myynti- ja romutustappiot	212	207
Myyntisaamisten arvonalentumistappiot	531	517
Öljyjohdannaisten käyvän arvon muutos	2 947	
Myyntitappiot myydyistä liiketoiminnoista	868	
Muut	733	325
Yhteensä	5 291	1 049

7. Tutkimus- ja kehitysmenot

Tuloslaskelmaan sisältyy kuluksi kirjattuja tutkimus- ja kehittämissenoja keskitetysti ohjatuista kehitysprojekteista 2,4 miljoonaa euroa (2,0 miljoonaa euroa).

8. Rahoitustuotot ja -kulut

1 000 €	2007	2006
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	4	9
Korkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	234	182
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	736	635
Korkotuotot koronvaihtosopimuksista	636	146
Arvonmuutokset käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista (ei suojauslaskennassa olevat koronvaihtosopimukset)		489
Valuuttakurssivoitot	51	48
Rahoitustuotot yhteensä	1661	1 509
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoan arvostettavista lainoista	-5 265	-2 935
Korkokulut koronvaihtosopimuksista		-110
Arvonmuutokset käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista (ei suojauslaskennassa olevat koronvaihtosopimukset)	-332	
Myytävissä olevien sijoitusten myyntitappiot	-3	-12
Muut rahoituskulut	-378	-151
Rahoituskulut yhteensä	-5 978	-3 208

Kurssierot ovat rahoitustoiminnan kurssieroja. Myynneistä syntyneet kurssierot 6 tuhatta euroa (4 tuhatta euroa) on kirjattu liikevaihdon oikaisuksi. Ostoista syntyneet kurssierot 22 tuhatta euroa (7 tuhatta euroa) on kirjattu myytyjen suoritteiden hankintameno oikaisuksi. Oman pääoman arvomuutosrahastoon on kirjattu myytävissä olevista sijoituksista voittoa 14 246 tuhatta euroa (14 tuhatta euroa).

Konserni

9. Tuloverot

9.1. Tuloverot tuloslaskelmassa

1 000 €	2007	2006
Verotettavaan tuloon perustuva vero		
Tilikauden verot	-12 247	-11 095
Edellisten tilikausien verot	121	3 151
Laskennalliset verot	-165	-5 305
Yhteensä	-12 291	-13 249

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan verokannalla 26 % laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma

1 000 €	2007	2006
Suomen verokannan mukainen tulovero konsernin tuloksesta ennen veroja	-11 559	-12 611
Ulkomaisten tytäryhtiöiden poikkeavat verokannat ja tappiot	-620	-597
Vähennyskelvottomat kulut	-334	-294
Verovapaat tulot	94	68
Verot aiemmilta tilikausilta*	121	3 151
Ed. vuosien purkutappioiden poistojen verojen siirto laskennalliseen verovelkaan*		-2 940
Muut erät	7	-26
Yhteensä	-12 291	-13 249

* Konserniverokeskus palautti vuonna 2006 vuosien 2000-2005 veroja, jotka koskivat Säkkiväline Ympäristöpalvelut Oy:n purkamisen yhteydessä syntyneitä purkutappiota. Vero kirjattiin laskennalliseen verovelkaan.

9.2. Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos tilikauden aikana

2007

1 000 €	1.1.2007	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Kurssierot	Hankitut/myydyt liiketoiminnot	31.12.2007
Laskennalliset verosaamiset						
Eläke-etuudet	95	46				141
Varaukset	216	38				254
Käyvän arvon muutokset		280				280
Tuloutus	390	-287				103
Hyllypoistot	137	-106				31
Yhteisyritysten tappiot	426	-317				109
Tytäryritysten tappiot		1 308				1 308
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	167	111	175	-4	-7	442
Yhteensä	1 431	1 073	175	-4	-7	2 668
Laskennalliset verovelat						
Poistoerot	-22 504	-1 750	181	12	-7 121	-31 182
Käyvän arvon muutokset	-501	565	-64			
Rahoitusleasing	-351	-53				-404
Yhteensä	-23 356	-1 238	117	12	-7 121	-31 586
Laskennallinen verovelka, netto	-21 925	-165	292	8	-7 128	-28 918

2006

1 000 €	1.1.2006	Kirjattu tuloslaskelmaan	Kirjattu omaan pääomaan	Kurssierot	Hankitut/myydyt liiketoiminnot	31.12.2006
Laskennalliset verosaamiset						
Eläke-etuudet	46	49				95
Varaukset	163	53				216
Tuloutus	280	110				390
Hyllypoistot	88	49				137
Yhteisyritysten tappiot	263	163				426
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	227	4	-64			167
Yhteensä	1 067	428	-64			1 431
Laskennalliset verovelat						
Poistoerot	-16 173	-5 371			-960	-22 504
Käyvän arvon muutokset	-62	-299	-140			-501
Rahoitusleasing	-288	-63				-351
Yhteensä	-16 523	-5 733	-140		-960	-23 356
Laskennallinen verovelka, netto	-15 456	-5 305	-204		-960	-21 925

9.3. Laskennalliset verot taseessa

1 000 €	2007	2006
Laskennalliset verosaamiset	924	425
Laskennalliset verovelat	-29 842	-22 350
Laskennalliset verovelat, netto	-28 918	-21 925

Laskennallinen vero on taseessa esitetty nettona niissä tapauksissa, joissa on olemassa laillisesti toimeenpantavissa oleva oikeus kuitata tilikauden verotettavaan tuloon perustuva verosaaminen ja -velka keskenään ja laskennalliset verosaamiset ja -velat liittyvät saman veronsaajan perimiin tuloveroihin joko samalta verovelvolliselta tai eri verovelvollisilta, jotka aikovat kuitata tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset ja -velat keskenään.

Konsernitilinpäätökseen on jätetty vuonna 2007 kirjaamatta 999 tuhatta euroa (626 tuhatta euroa) tytäryritysten tappioihin liittyviä laskennallisia verosaamisia, koska niihin sisältyvän verohyödyn realisoiduminen ei ole todennäköistä.

Taseeseen sisältyy 686 tuhatta euroa (426 tuhatta euroa) laskennallisia verosaamisia yhteisyritysten tappiollisista tuloksista. Verosaamisten kirjaaminen perustuu tulosennusteisiin, jotka osoittavat verohyödyn realisoidumisen olevan todennäköistä.

Tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista ei aiheudu konsernitilinpäätökseen laskennallista verovelkaa, koska EU-maista saaduista tytäryhtiöosingoista ei jouduta maksamaan lähdeveroa.

10. Osakekohtainen tulos

Osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden voitto kauden aikana ulkona olevien osakkeiden osakeantioikaistulla keskimääräisellä lukumäärällä.

1 000 €	2007	2006
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	31 909	34 613
Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin kauden aikana, 1000 kpl	38 670	38 445
Osakekohtainen tulos, €	0,83	0,90

Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa osakkeiden lukumäärän painotetussa keskiarvossa otetaan huomioon kaikkien potentiaalisten osakkeiden laimentava vaikutus. Osakekohtaista tulosta laimentavat vuonna 2007 2002C-, 2005A- ja 2005B-optiot ja vuonna 2006 edellisten lisäksi 2002B-optiot. Osakeoptiolla on laimentava vaikutus, kun osakkeen merkintähinta optiolla on alempi kuin osakkeen käypä arvo. Laimennusvaikutukseksi tulee se määrä osakkeita, jotka joudutaan laskemaan liikkeelle vastikkeettomana, koska optioiden käytöstä saatavilla varoilla yhtiö ei voisi laskea liikkeelle samaa määrää osakkeita käypään arvoon. Osakkeen käypä arvo perustuu osakkeen kauden keskimääräiseen hintaan.

1 000 €	2007	2006
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	31 909	34 613
Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin kauden aikana, 1000 kpl	38 670	38 445
Osakeoptioiden vaikutus, 1000 kpl	173	156
Laimennettu osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin kauden aikana, 1000 kpl	38 843	38 601
Laimennettu osakekohtainen tulos, €	0,82	0,90

11. Osakekohtainen osinko

Yhtiön hallitus esittää 1.4.2008 pidettävälle yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 0,55 euroa osakkeelta. Jaettavan osingon määrä on 21 338 280,70 euroa. Ehdotettua osinkoa ei ole kirjattu velaksi tilinpäätökseen. Vuonna 2007 osinkoa jaettiin 0,55 euroa osakkeelta.

12. Aineettomat hyödykkeet

2007

1 000 €	Sisäisesti aikaansaadut aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Aineettomat hyödykkeet yrityskau- poista	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennako- maksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2007	1 419	8 806	106 611	14 226	4 616	1 086	136 764
Lisäykset	352	259	281		3 397	1 114	5 403
Hankitut liiketoiminnot		798	14 077	27 010			41 885
Vähennykset		-75	-738	-228	-547		-1 588
Kurssierot			-285	-68			-353
Siirrot erien välillä		320		-90	1 388	-1 390	228
Hankintameno 31.12.2007	1 771	10 108	119 946	40 850	8 854	810	182 339
Kertyneet poistot 1.1.2007	-2	-6 925		-4 333	-1 097		-12 357
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		42					42
Tilikauden poistot	-234	-637		-5 931	-1 119		-7 921
Kurssierot				14			14
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2007	-236	-7 520		-10 250	-2 216		-20 222
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	1 535	2 588	119 946	30 600	6 638	810	162 117

Aineettomien hyödykkeiden hankintaa koskevat sopimukseen perustuvat sitoumukset olivat 70 tuhatta euroa.

Kesäkuussa 2007 silloinen yhteisyritys Salvor Oy myi osan liiketoiminnastaan. Luovutettavaan toimintoon liittyvä liikearvo ja aineettomat hyödykkeet määritettiin IAS 36.86:n mukaisesti luovutetun osan ja yksiköstä jäljelle jäävän osan arvojen suhteen perusteella ja lisättiin luovutetun osan kirjanpitoarvoon luovutustappiota määritettäessä. Myynnin seurauksena myytyä liiketoiminnan osaa vastaava liikearvo ja aineettomat hyödykkeet yrityskaupoista kirjattiin myyntitappiona liiketoiminnan muihin kuluihin.

Syyskuussa 2007 myyty osa liiketoimintaa on käsitelty samoin, ja myynnin seurauksena syntynyt myyntivoitto kirjattiin liiketoiminnan muihin tuottoihin.

Nämä myydyt liiketoimintojen osat eivät täytä IFRS 5.31-32:n vaatimuksia lopetettujen toimintojen esittämisestä.

2006

1 000 €	Sisäisesti aikaansaadut aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Aineettomat hyödykkeet yrityskau- poista	Muut aineettomat hyödykkeet	Ennako- maksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2006	548	8 177	99 120	11 617	2 415	1 873	123 750
Lisäykset	871	664			183	1 298	3 016
Hankitut liiketoiminnot		57	7 282	2 546			9 885
Vähennykset		-92			-67		-159
Kurssierot			209	63			272
Siirrot erien välillä					2 085	-2 085	
Hankintameno 31.12.2006	1 419	8 806	106 611	14 226	4 616	1 086	136 764
Kertyneet poistot 1.1.2006		-6 398		-1 758	-722		-8 878
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		-2					-2
Tilikauden poistot	-2	-525		-2 355	-375		-3 257
Arvonalentumiset				-207			-207
Kurssierot				-13			-13
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2006	-2	-6 925		-4 333	-1 097		-12 357
Kirjanpitoarvo 31.12.2006	1 417	1 881	106 611	9 893	3 519	1 086	124 407

Aineettomien hyödykkeiden hankintaa koskevat sopimukseen perustuvat sitoumukset olivat 150 tuhatta euroa.

Asiakassuhteille tehtiin arvonalentumistestaus 1.10.2006, jonka seurauksena erälle on tehty 207 tuhannen euron arvonalennus. Arvonalentumistestaus suoritettiin ulkoisten viitteiden perusteella ASP-konsernin hankinnan myötä syntyneelle asiakassuhteelle-erälle Kerrytettävissä olevat rahavirrat arvioitiin MEEM-menetelmällä. Vastaiset rahavirrat perustuivat johdon toteamaan toteutuneeseen asiakassopimusten uusiutumisasasteeseen vuosina 2006 ja 2007 sekä tästä seuraavaan tulevaisuuden kehitykseen liikevaihto- ja EBITDA-prosenttitasolla. Rahavirrat määritettiin neljälle vuodelle kullekin erikseen. Diskonttokorkona käytettiin WACCia ennen veroja, joka on 12,3 %. WACCin laskentakomponentit olivat samat kuin määritettäessä asiakassuhteiden käypää arvoa 4.1.2006, mutta ne päivitettiin testaushetkeen.

13. Liikearvojen arvonalentumistestit

Liikearvojen kohdistaminen

Lassila & Tikanojan toimialat jaetaan tuotelinjoihin, jotka muodostavat rahavirtoja tuottavat yksiköt. Rahavirtaa tuottavia yksiköitä ovat lisäksi Latvian/Baltian ja Ruotsin liiketoiminnat. Arvonalennustestausta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille.

Liikearvon kirjanpitoarvot on kohdistettu seuraavasti:

1 000 €	2007	2006
Jätehuolto	43 859	43 859
Kierrätyspalvelut	18 560	19 556
L&T Biowatti	7 762	
Siivouspalvelut	10 443	16 770
Ongelmajätepalvelut	10 007	9 640
Ruotsi	11 253	
Yhteensä	101 884	89 825
Yksiköt, joille kohdistettu liikearvo ei ole merkittävä suhteessa konsernin tasearvoon	18 062	16 786
Yhteensä	119 946	106 611

Arvonalentumistestaus

Kerrytettävissä olevat rahamäärät on arvonalentumistestauksessa arvioitu sekä käyttöarvon että nettomyyntihinnan perusteella. Tavat ovat samanarvoiset. Vastaiset rahavirrat perustuvat johdon viiden vuoden vuosikohtaisiin tuloslaskelma- ja ylläpitoinvestointienusteesiin, jotka on tehty budjetointiprosessin yhteydessä. Johto perustaa ennusteensa toteutuneeseen kehitykseen sekä käsitykseensä alansa kasvunäkymistä (markkinoiden yleinen kehitys ja tuotelinjakohittainen kannattavuus, hinnoittelu, kunnallistamispäätökset, henkilöstö- ja raaka-ainekustannukset). Kasvuennusteissa huomioidaan hyväksytyt investointipäätökset. Näissä ennusteissa rahavirtaa tuottavien yksiköiden liikevaihdon kasvuprosentit vaihtelevat -2,8 %:n ja 29,3 %:n välillä (-8,7 % – 34,5 %). Siitä eteenpäin rahavirroille on arvioitu ylläpitoinvestoinnit ja pääsääntöisesti inflaatiota vastaava residuaalikasvu, joka on 3 %, paitsi Latviassa 8,5 %. Kierrätyksen residuaalikasvuksi on arvioitu 4 % ja ongelmajätepalveluiden 4,5 %. Tulevaisuuden EBITDA-prosentit on määritetty konservatiivisin perustein ja niiden arvo perustuu toteutuneeseen kehitykseen eikä niissä ennakoita tapahtuvan olennaisia muutoksia ennustekauden aikana.

Käyttöarvon laskentamenetelmänä on käytetty tuottoarvomenetelmää. Laskelmissa käytettyjen tuottovaatimusten laskenta-komponentit ovat riskitön tuotto prosentti (valtion 10 v. velkakirja), markkinariskipreemio, listaamattomien yritysten epälikvidisyyspreemio, toimialakohtainen beta, vieraan pääoman kustannus ja pääoman kustannusrakenne. Toimialakohtainen beta, vieraan pääoman kustannus ja pääoman kustannusrakenne on laskettu kullekin rahavirtaa tuottavalle yksikölle johdon määrittelemien samoilla toimialoilla toimivien julkisesti noteerattujen vertailuyritysten tunnuslukujen perusteella. Näillä perusteilla arvonalentumistestauksissa on käytetty diskonttokorkona pääoman tuottovaatimusta ennen veroja (WACC) seuraavasti: jätehuolto 10,2 % (9,7 %), kierrätyspalvelut 9,8 % (9,1 %), L&T Biowatti 10,0 %, siivouspalvelut 11,2 % (9,5 %) ja ongelmajätepalvelut 9,7 % (9,7 %) ja Ruotsi 10,7 %. Muiden rahavirtaa tuottavien yksiköiden korko on 11,5–14,1 % (8,3–10,5 %).

Hankintamenoihin kirjataan mahdollisia oikaisuja 12 kuukauden kuluessa hankintahetkestä.

Liikearvoista ei ole kirjattu arvonalentumistappioita. Kesäkuussa 2007 silloinen yhteisyritys Salvor Oy myi osan liiketoiminnastaan. Luovutettavaan toimintoon liittyvä liikearvo ja aineettomat hyödykkeet määritettiin IAS 36:86:n mukaisesti luovutetun osan ja yksiköstä jäljelle jäävän osan arvojen suhteen perusteella ja lisättiin luovutetun osan kirjanpitoarvoon luovutustappiota määritettäessä. Myynnin seurauksena myytyä liiketoiminnan osaa vastaava liikearvo ja aineettomat hyödykkeet yrityskaupoista kirjattiin myyntitappiona liiketoiminnan muihin kuluihin.

Syyskuussa 2007 myyty osa liiketoimintaa on käsitelty samoin, ja myynnin seurauksena syntynyt myyntivoitto kirjattiin liiketoiminnan muihin tuottoihin. L&T:n osuus 50 % Salvorin aineettomista omaisuusosista oli kirjattuna kierrätyksen rahavirtaa tuottavalle yksikölle. L&T:n ostettua 1.9.2007 loput 50 % Salvorin osakkeista nämä aineettomat erät siirtyivät Teollisuuspalveluiden rahavirtaa tuottaville yksiköille: ympäristövahinkopalvelut-liiketoiminta ongelmajätepalveluihin ja teollisuuden sivutuotteiden käsittely-liiketoiminta teollisuusratkaisuihin. Vuonna 2006 Ruotsin alakonsernin liikearvo testattiin osana siivouksen rahavirtaa tuottavaa yksikköä. Vuonna 2007 se on testattu omana rahavirtaa tuottavana yksikönään, koska liikearvo on kasvanut merkittävästi yrityskauppojen seurauksena.

Arvonalentumistestauksen herkkyysoanalyysi

Keskeiset oletukset	Osuus liikearvosta	Vaadittu muutos	Vaadittu muutos kriittisimmässä rahavirtaa tuottavassa yksikössä
2007			
Residuaali EBITDA-%	77 %	≥ -50 %	-18 %
WACC (ennen veroja)	75 %	≥ 99 %	34 %
2006			
Residuaali EBITDA-%	87 %	≥ -50 %	-23 %
WACC (ennen veroja)	97 %	≥ 99 %	46 %

50 prosentissa rahavirtaa tuottavista yksiköistä ja 75 prosentissa konsernin liikearvosta (88 % ja 97 %) korkokannan muutoksen olisi oltava 99 % tai enemmän, jotta käyttöarvo vastaisi kirjanpitoarvoa. 50 prosentissa rahavirtaa tuottavista yksiköistä ja 77 prosentissa konsernin liikearvosta (63 % ja 87 %) pitäisi residuaali-EBITDA-prosentin laskea 50 % tai enemmän, jotta käyttöarvo olisi yhtä suuri kuin kirjanpitoarvo. Kriittisimmän rahavirtaa tuottavan yksikön kohdalla tulisi koron nousta 34 % (46 %) ja residuaali-EBITDA-prosentin laskea 18 % (23 %), jotta käyttöarvo olisi yhtä suuri kuin kirjanpitoarvo. Arvonalentumistappion kirjaaminen edellyttäisi kriittisten muuttujien vielä suurempia muutoksia.

Konserni

14. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

2007

1 000 €	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2007	3 215	55 366	198 055	263	2 013	258 912
Kurssierot		-8	-61		2	-67
Lisäykset	264	1 557	29 653	3	8 670	40 147
Hankitut liiketoiminnat	420	1 866	3 288			5 574
Vähennykset	-329	-1 965	-4 180			-6 474
Siirrot erien välillä	-38	2 817	2 943	-95	-5 855	-228
Hankintameno 31.12.2007	3 532	59 633	229 698	171	4 830	297 864
Kertyneet poistot 1.1.2007		-17 127	-107 658	-89		-124 874
Kurssierot		4	9			13
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		628	3 750			4 378
Tilikauden poistot		-3 544	-21 967			-25 511
Kertyneet poistot 31.12.2007		-20 039	-125 866	-89		-145 994
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	3 532	39 594	103 832	82	4 830	151 870

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyvät rahoitusleasingsopimuksilla hankitut hyödykkeet

1 000 €	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2007	360	1 096	1 456
Lisäykset		70	70
Hankintameno 31.12.2007	360	1 166	1 526
Kertyneet poistot 1.1.2007	-39	-563	-602
Tilikauden poistot	-18	-225	-243
Kertyneet poistot 31.12.2007	-57	-788	-845
Kirjanpitoarvo 31.12.2007	303	378	681

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintaa koskevat sopimukseen perustuvat sitoumukset olivat 8 646 tuhatta euroa. Aineellisesta käyttöomaisuudesta ei ole kirjattu arvonalentumistappioita.

2006

1 000 €	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2006	4 824	53 392	185 111	124	2 849	246 300
Kurssierot		-4	-24		-2	-30
Lisäykset	46	2 501	23 531	73	4 526	30 677
Hankitut liiketoiminnat	30	1 301	1 864	66		3 261
Vähennykset	-1 685	-3 078	-16 407		-126	-21 296
Siirrot erien välillä		1 254	3 980		-5 234	
Hankintameno 31.12.2006	3 215	55 366	198 055	263	2 013	258 912
Kertyneet poistot 1.1.2006		-15 651	-95 165	-80		-110 896
Kurssierot			16			16
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		2 228	8 469			10 697
Tilikauden poistot		-3 704	-20 978	-9		-24 691
Kertyneet poistot 31.12.2006		-17 127	-107 658	-89		-124 874
Kirjanpitoarvo 31.12.2006	3 215	38 239	90 397	174	2 013	134 038

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyvät rahoitusleasingsopimuksilla hankitut hyödykkeet

1 000 €	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2006	360	1 184	1 544
Lisäykset		117	117
Vähennykset		-205	-205
Hankintameno 31.12.2006	360	1 096	1 456
Kertyneet poistot 1.1.2006	-21	-366	-387
Tilikauden poistot	-18	-197	-215
Kertyneet poistot 31.12.2006	-39	-563	-602
Kirjanpitoarvo 31.12.2006	321	533	854

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintaa koskevat sopimukseen perustuvat sitoumukset olivat 7 199 tuhatta euroa.

Aineellisesta käyttöomaisuudesta ei ole kirjattu arvonalentumistappioita.

Eräiden raskaan kaluston kalustoryhmien poistoaikojä on pidennetty vuoden 2006 alusta lähtien. Muutoksen vaikutus poistoihin vuositasona on noin 0,8 miljoonaa euroa.

Konserni sai 155 tuhatta euroa investointiavustusta koneiden ja kaluston hankintaan sekä tuotantotilojen laajentamiseen. Avustus on kirjattu hankintamenojen vähennyksiksi.

15. Yhteisyritykset

Konsernilla on 50 prosentin omistusosuus

seuraavista yhteisyrityksistä:

Blue Service Partners Oy, Helsinki

L&T Recoil Oy, Helsinki

Konsernin taseeseen ja tuloslaskelmaan sisältyvät yhteisyritysten varat, velat, tuotot ja kulut

1 000 €	2007	2006
Pitkäaikaiset varat	4 213	4 503
Lyhytaikaiset varat	2 192	5 512
Pitkäaikaiset velat		-394
Lyhytaikaiset velat	-5 485	-3 787
Nettovarot	920	5 834
Tuotot*	4 110	7 034
Kulut*	-8 171	-6 962
Tilikauden voitto/tappio	-4 061	72

* Salvor Oy muuttui 1.9.2007 yhteisyrityksestä sataprosenttiseksi tytäryhtiöksi, joten tuotot ja kulut sisältävät sisältävät puolet Salvorin eristä 31.8.2007 asti.

	2007	2006
Henkilöstö keskimäärin yhteisyrityksissä	68	50

Lisää tietoja yhteisyrityksistä esitetään liitetiedossa 35.

Lähipiiritapahtumat.

16. Osuudet osakkuusyhtiöissä

1 000 €	2007	2006
Hankintameno 1.1.	3	129
Lisäykset		143
Vähennykset	-3	-306
Hankintameno 31.12.		-34
Pääomaomikaisu 1.1.		209
Vähennykset		-190
Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta		18
Pääomaomikaisu 31.12.		37
Kirjanpitoarvo yhteensä		3

Tilikauden 2006 aikana ostettiin Suomen Keräystuote Oy:n osake-enemmistö, ja yhtiö muuttui osakkuusyhtiöstä tytäryhtiöksi. Vuonna 2007 myytiin Rodnik Ltd.

17. Tytäryritykset

	Konsernin osuus osakkeista ja äänivallasta %
Kanta-Hämeen Ympäristöyhtiö Oy, Helsinki	100,0
Kiinteistö Oy Vantaan Valimotie 33, Helsinki	100,0
Kiinteistöhuolto Aarappu Oy, vapaaehtoisessa selvitystilassa, Helsinki	100,0
Lassila & Tikanoja Service AB, Tukholma, Ruotsi	100,0
Lassila & Tikanoja Services Oü, Tallinna, Viro	100,0
L&T Advance Oy, Helsinki	100,0
L&T Biowatti Oy, Helsinki	70,0
L&T Hankinta Ky, Helsinki	100,0
L&T Hygienutveckling AB, Kävlinge, Ruotsi	100,0
L&T Hygieneutvikling AS, Brumunddal, Norja	100,0
L&T Improvement Oy, Helsinki	100,0
L&T Inno LLC, Pietari, Venäjä	100,0
L&T Kalusto Oy, Helsinki	100,0
L&T Muoviportti Oy, Merikarvia	83,3
L&T Podmoskovie LLC, Dubna, Venäjä	100,0
L&T Relations Oy, Helsinki	100,0
L&T Services LLC, Moskova, Venäjä	100,0
L&T Toimi Oy, Helsinki	100,0
L&T Viwaplast Oy, Valkeakoski	83,3
Salvor Oy, Helsinki	100,0
SIA L&T, Riika, Latvia	100,0
Siivouspalvelu Ta-Bu Oy, Helsinki	100,0
Suomen Keräystuote Oy, Tampere	100,0
The Russian-Finnish Company Ecosystem LLC, Dubna, Venäjä	74,0

18. Myytävissä olevat pitkäaikaiset sijoitukset

1 000 €	2007	2006
Tasearvo 1.1.	2 954	3 029
Lisäykset	35	7
Hankitut liiketoiminnot	139	313
Vähennykset	-179	-395
Siirrot erien välillä	-2 539	
Tasearvo 31.12.	410	2 954

Myytävissä olevat pitkäaikaiset sijoitukset ovat noteeraamattomia osakkeita. Hankittujen liiketoimintojen yhteydessä tulleet myytävissä olevat pitkäaikaiset sijoitukset on myyty välittömästi hankinnan jälkeen.

Ekokem Oy Ab:n osakkeiden tasearvo (2 542 tuhatta euroa) siirrettiin tilinpäätöksessä 2007 myytävissä oleviin lyhytaikaisiin sijoituksiin.

19. Rahoitusleasingsaamiset

1 000 €	2007	2006
Vähimmäisvuokrien erääntyminen		
Enintään 1 vuoden kuluessa	1 635	1 420
1-5 vuoden kuluttua	4 288	3 637
Yli 5 vuoden kuluttua	304	170
Bruttosijoitus rahoitusleasing-sopimuksiin	6 227	5 227
Vähimmäisvuokrien nykyarvojen erääntyminen		
Enintään 1 vuoden kuluessa	1 564	1 356
1-5 vuoden kuluttua	3 615	3 054
Yli 5 vuoden kuluttua	208	120
Vähimmäisvuokrien nykyarvo yhteensä	5 387	4 530
Kertymättömät rahoitustuotot	840	697
Bruttosijoitus rahoitusleasing-sopimuksiin	6 227	5 227

Rahoitusleasingsaamiset perustuvat asiakkaille vuokrattujen puristimien, paalaimien ja muiden hyödykkeiden vuokrasopimuksiin. Vähimmäisvuokrat sisältävät hyödykkeiden omistusoikeuden siirron suorittavan maksun vuokrauden lopussa, jos vuokrasopimukseen sisältyvä osto-optio on ehdoiltaan sellainen, että oikeuden käyttäminen sopimuksen syntymisajankohtana on kohtuullisen varmaa tai jos siitä on tehty sitova sopimus.

20. Vaihto-omaisuus

1 000 €	2007	2006
Aineet ja tarvikkeet	6 017	1 087
Valmiit tuotteet/tavarat	7 228	1 928
Muu vaihto-omaisuus	1 105	1 300
Yhteensä	14 350	4 315

Vuonna 2007 kirjattiin varaston arvonalennuksia 1,1 miljoonaa euroa (0,2 milj. euroa).

21. Myyntisaamiset ja muut saamiset

1 000 €	2007	2006
Myyntisaamiset	62 044	48 909
Rahoitusleasingsaamiset, lyhytaikaiset	1 564	1 356
Lainasaamiset	135	115
Siirtosaamiset	6 660	2 807
Verosaamiset	80	409
Muut saamiset	1 341	965
Yhteensä	71 824	54 561
Siirtosaamisten erittely		
Korot	229	27
Kela, työterveyshuollon korvaukset	1 811	949
Lakisääteiset henkilövakuutukset	883	634
Vakuutukset	412	22
Väälliset verot	1 425	90
Muut	1 900	1 085
Yhteensä	6 660	2 807

Kaikki saamiset ovat vakuudettomia. Saamisiin ei liity merkittäviä luottoriskikeskittymiä. Myyntisaamisista kirjatut arvonalentumistapit ja niiden palautukset ilmenevät liitetiedosta 6. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut.

22. Myytävissä olevat lyhytaikaiset sijoitukset

1 000 €	2007	2006
Sijoitus- ja yritystodistukset	4 487	13 955
Noteeraamattomat osakkeet	16 800	
Yhteensä	21 287	13 955

Myytävissä olevat lyhytaikaiset sijoitukset arvostetaan tilinpäätöksissä käypään arvoon. Käyvän arvon muutokset kirjataan oman pääoman arvonmuutosrahastoon.

Ekokem Oy Ab:n osakkeet siirrettiin tilinpäätöksessä 2007 pitkäaikaisista myytävissä olevista sijoituksista lyhytaikaisiin. Osakkeet myytiin tammikuussa 2008, mistä johtuen niille voitiin kirjata käypä arvo. Ekokem normalisoitui vuoden 2008 alusta veroa maksavaksi osakeyhtiöksi. Aiemmin saatavilla olleet osakkeiden kaupankäyntihinnat olivat L&T:n kirjanpitoarvojen tasolla.

24. Oma pääoma

Osakepääoma ja ylikurssirahasto

1 000 €	Osakkeiden lukumäärä (1000 kpl)	Osakepääoma	Ylikurssirahasto	Yhteensä
1.1.2007	38 528	19 264	47 666	66 930
14.2.2007 Merkintä 2002C-optioilla	21	11	236	247
15.5.2007 Merkintä 2002C-optioilla	166	83	1 823	1 906
9.8.2007 Merkintä 2002C-optioilla	36	18	390	408
15.11.2007 Merkintä 2002C-optioilla	33	16	359	375
31.12.2007	38 784	19 392	50 474	69 866
1.1.2006	38 378	19 189	46 606	65 795
16.2.2006 Merkintä 2002B-optioilla	10	5	63	68
12.5.2006 Merkintä 2002B-optioilla	26	13	172	185
4.8.2006 Merkintä 2002B- ja 2002C-optioilla	97	49	715	764
16.11.2006 Merkintä 2002B-optioilla	17	8	110	118
31.12.2006	38 528	19 264	47 666	66 930

Lassila & Tikanoja Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön osakkeilla ei ole enimmäismäärää eikä enimmäisosakepääomaa. Osakkeilla ei ole myöskään nimellisarvoa eikä kirjanpidollista vasta-arvoa.

Muut rahastot

Muuntoerorahasto

Muuntoerorahasto sisältää nettosijoituksista muihin kuin euromääräisiin konserniyrityksiin syntyneet muuntoerot. Muuntoeroja syntyy tytäryritysten oman pääoman ja tuloksen muuntamisesta euromääräisiksi. Tämän lisäksi osana nettosijoitusta tytäryhtiöihin käsitellään pitkäaikaiset lainasaamiset, joiden suorittamista ei ole suunniteltu ja joiden suorittaminen ei ole todennäköistä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Arvonmuutosrahasto

Arvonmuutosrahasto sisältää käyvän arvon rahaston myytävissä olevien sijoitusten käypien arvojen muutoksille ja suojausrahaston rahavirran suojausena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutoksille.

Pääoman hallinta

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on turvata L&T:n toiminnan jatkuvuus ja ylläpitää optimaalinen pääomarakenne investointien turvaamiseksi ottaen huomioon pääomakustannukset.

Vuotuisen osingon määrä on sidottu tulokseen. Se osa, jota ei katsota tarvittavan yhtiön terveen kehityksen varmistamiseen, jaetaan osakkaille. Osakepääomaa korotetaan, mikäli poikkeuksellisen nopea kasvu tai suuret investoinnit vaativat lisää pääomaa.

23. Rahavarat

1 000 €	2007	2006
Pankkitilit ja käteinen raha	5 521	5 035
Lyhytaikaiset talletukset	4 000	5 800
Yhteensä	9 521	10 835

Rahavarat esitetään nimellisarvoisina, mikä vastaa niiden käypää arvoa.

Pääoman rakenteen kehitystä seurataan omavaraisuus-tunnusluvun avulla vuosineljänneksittäin. Tunnusluku lasketaan siten, että konsernin oma pääoma jaetaan luvulla, joka saadaan, kun taseen loppusummasta vähennetään saadut ennakot.

1 000 €	2007	2006
Oma pääoma konsernitaseessa	202 344	176 859
Taseen loppusumma	438 325	352 584
Saadut lyhytaikaiset ennakot	-3 632	-1 948
Saadut pitkäaikaiset ennakot	-114	-49
	434 579	350 587
Omavaraisuusaste, %	46,6 %	50,4 %

Konsernin omavaraisuusaste on säilynyt korkealla tasolla, vaikka taseen loppusumma kasvoi merkittävästi. Kauden bruttoinvestoinnit olivat 93,2 miljoonaa euroa ja myös käyttöpääomaan sitoutui varoja. L&T Biowatin hankinta alensi omavaraisuusastetta hankintahetkellä helmikuun alussa noin 6 prosenttiyksikköä. Tilikauden 2007 päättyessä kirjattu myytävissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutos (14,2 miljoonaa euroa) paransi omavaraisuusastetta 1,8 prosenttiyksikköä. Tulorahoitus heikkeni hieman edellisvuotisesta hyvästä tasosta.

25. Osakeperusteiset maksut

Konsernilla on vuonna 2005 myönnetty optio-ohjelma, joka jakautuu A-, B- ja C-sarjoihin. 2002-optio-ohjelman C-sarjan merkintäaika päättyi 30.10.2007. Optioiden käyvästä arvosta syntyvä kulu jaksotetaan oikeuksien syntymisajanjaksolle. Käypä arvo määritetään Black-Scholes-optionhinnoittelumallilla.

Ulkona olevat optio-oikeudet

Optio	Osakkeiden merkintäaika	Merkintähinta €/osake	Osakkeita merkittävässä 31.12.2007	Osakkeita merkittävässä 31.12.2006	Oikeuden syntymisajanjakson päättyminen
2002C	2.5.2006–30.10.2007	11,46		256 300	päättynyt
2005A	2.11.2007–29.5.2009	14,22	162 000	162 000	2.11.2007
2005B	3.11.2008–31.5.2010	16,98	178 000	193 000	3.11.2008
2005C	2.11.2009–31.5.2011	26,87	228 500		2.11.2009
Yhteensä			568 500	611 300	

Ulkona olevien optio-oikeuksien lukumäärät ja keskimääräiset merkintähinnat

	2007		2006	
	Keskimääräinen merkintähinta €/osake	Optioita kpl	Keskimääräinen merkintähinta €/osake	Optioita kpl
Tilikauden alussa	13,93	611 300	11,25	576 900
Myönnetyt uudet optiot	26,87	230 000	16,98	200 000
Yhtiölle palautuneet optiot	17,88	-16 500	15,36	-15 000
Toteutetut optiot	11,46	-256 200*	7,54	-150 400*
Rauenneet optiot	11,46	-100	7,02	-200
Tilikauden lopussa	20,17	568 500	13,93	611 300
Kauden lopussa toteutettavissa olevat optiot	14,22	162 000	11,46	256 300

* Vuonna 2007 käytettiin 2002C-optioita 256 200 osakkeen merkintään. Vuonna 2006 käytettiin 2002B-optioita 132 700 osakkeen ja 2002C-optioita 17 700 osakkeen merkintään.

Tilikauden aikana optioilla merkittyjen osakkeiden toteutuspäivän osakehinnan painotettu keskiarvo oli 25,81 euroa vuonna 2007 (16,27 e). Optioilla merkityistä osakkeista konserni sai 2 936 tuhatta euroa, josta 128 tuhatta euroa kirjattiin osakepääomaan ja 2 808 tuhatta euroa ylikurssirahastoon (yhteensä 1 134 tuhatta euroa, josta osakepääomaan kirjattiin 75 tuhatta euroa ja 1 059 tuhatta euroa ylikurssirahastoon).

Oman pääoman muutokset on kerrottu liitetiedossa 24. Oma pääoma.

Black-Scholes-hinnoittelumallissa käytetyt muuttujat

	2005C	2005B	2005A
Myöntämispäivä	12.6.2007	12.6.2006	7.6.2005
Optio-ohjelman mukainen määrä	230 000	200 000	170 000
Osakehintaa myöntämishetkellä	25,18	16,50	14,76
Merkintähinta	26,87	16,98	14,22
Odotettavissa oleva volatiliiteetti	26 %	27 %	19 %
Oletettu option voimassaoloaika	3 v 354 pv	3 v 354 pv	3 v 359 pv
Oikeuden syntymisehdot	Työssäoloaika 2 v 4 kk	Työssäoloaika 2 v 4 kk	Työssäoloaika 2 v 4 kk
Riskitön korko	4,56 %	3,60 %	2,40 %
Odotettavissa olevat osingot, €	2,73	2,10	1,11
Käypä arvo myöntämispäivänä, €	4,70	3,16	2,35

Odotettavissa oleva volatiliiteetti on määritetty arvostuspäivää edeltävien 50, 100 ja 260 kaupankäyntipäivän keskiarvona.

Volatiliiteetin määrittely perustuu Bloomberg-tietokannan informaatioon.

Optioiden ehdoissa ei ole sellaisia käyttöehtoja, jotka tulisi ottaa huomioon optioiden käypää arvoa arvostettaessa.

Optioiden arvioitu palautuma myöntämispäivänä on 0 %.

Optio-ohjelmat

Optio-oikeuksia on myönnetty johtoon kuuluville avainhenkilöille. Optio-oikeudet antavat oikeuden merkitä Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeita optio-ohjelman ehtojen mukaisella merkintähinnalla ehtojen määräämänä aikana. Kaikkien optio-oikeuksien merkintäsuhde on 1:1.

Optio-oikeuksia, joiden osakemerkinnän aika ei ole alkanut ja joihin oikeus ei ole siten syntynyt, ei saa luovuttaa kolmannelle. Jos työ- tai toimisuhte päättyy muusta syystä kuin eläkkeelle siirtymisen tai kuoleman johdosta, on osallistujan viipymättä tarjottava vastikkeetta yhtiölle sellaiset optio-oikeudet, joiden osakemerkinnän aika ei ollut alkanut.

Optio-oikeuksilla merkittyjen osakkeiden osinko-oikeus ja muut osakasoikeudet alkavat osakepääoman tultua rekisteröidyksi kaupparekisteriin. Yllä olevassa taulukossa on esitetty optio-oikeuksien perusteella merkittävien osakkeiden merkintäajat ja -hinnat. Merkintähintoja alennetaan merkintähinnan määrääntymisen jälkeen ja ennen osakemerkintää jaettavien osakekohtaisten osinkojen määrällä, joka ylittää yhteensä 70 % sen tilikauden osakekohtaisesta voitosta, jolta osinkoja jaetaan.

Merkintäajan päättymisen jälkeen käyttämättä jääneet optio-oikeudet raukeavat arvottomina.

31.12.2007 ulkona olleiden optio-oikeuksien perusteella voidaan yhteensä merkitä enintään 568 500 uutta osaketta, mikä on 1,5 % yhtiön osakemäärästä ja sen tuottamista äänistä. Yhtiön osakepääoma voi näiden merkintöjen seurauksena nousta enintään 284 250 euroa.

Optio-ohjelma 2002

Vuoden 2002 varsinainen yhtiökokous päätti enintään 400 000 optio-oikeuden antamisesta. Niistä 130 000 merkittiin tunnuksella 2002A, 130 000 tunnuksella 2002B ja 140 000 tunnuksella 2002C. Yhtiön osakkeiden lukumäärä saattoi nousta merkintöjen seurauksena enintään 400 000 uudella osakkeella. Näiden osakkeiden osuus oli 2,5 % yhtiön osakemäärästä optioiden antamishetkellä. Ylimääräisen yhtiökokouksen 15.11.2004 päättämä rahastoanti kaksinkertaisti käyttämättömien optioiden määrän sekä niillä merkittävissä olevien osakkeiden määrän.

2002-optio-oikeuksia myönnettiin 28 henkilölle.

2002A-optio-oikeudet olivat kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssissä 3.5.2004–24.10.2005, 2002B-optio-oikeudet 2.5.2005–30.10.2006 ja 2002C-optio-oikeudet 2.5.2006–30.10.2007.

Vuoden 2007 aikana optio-ohjelmaan 2002 liittyvillä optio-oikeuksilla merkittiin yhteensä 256 200 osaketta ja osakepääomaa korotettiin vastaavasti 128 100 eurolla. Vuoden 2006 aikana optio-ohjelmaan 2002 liittyvillä optio-oikeuksilla merkittiin yhteensä 150 400 osaketta ja osakepääomaa korotettiin vastaavasti 75 200 eurolla.

Optio-ohjelma 2005

Vuoden 2005 varsinainen yhtiökokous päätti 600 000 optio-oikeuden antamisesta. 162 000 2005A-optio-oikeutta oli merkintäajan alkaessa 25 avainhenkilöllä. 2005A-optio-oikeuksia on laskettu liikkeelle yhteensä 170 000 kappaletta, mutta 8 000 optiota on L&T Advance Oy:n hallussa eikä niitä käytetä osakkeiden merkintään. 178 000 2005B-optio-oikeutta on 33 avainhenkilön ja 228 500 2005C-optio-oikeutta 43 avainhenkilön hallussa. Lassila & Tikanoja Oyj:n kokonaan omistaman tytäryhtiön L&T Advance Oy:n hallussa on lisäksi 22 000 2005B-optio-oikeutta ja 1 500 2005C-optio-oikeutta.

Osakkeen merkintähinta on 2005A-optio-oikeuksilla 14,22 euroa, 2005B-optio-oikeuksilla 16,98 euroa ja 2005C-optio-oikeuksilla 26,87 euroa.

2005A-optio-oikeudet ovat olleet listattuina OMX Pohjoismaisessa Pörssissä 2.11.2007 alkaen.

26. Eläkeveloitteet

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt ovat pieniä ja koskevat yksittäisiä henkilöitä Suomessa. Ne ovat syntyneet pääasiassa yrityskauppojen seurauksena. Osa eläkesopimuksista hoidetaan vakuutusyhtiöissä ja osa on yhtiön omalla vastuulla.

1 000 €	2007	2006
Taseen etuuspohjainen eläkevelka määräytyy seuraavasti:		
Rahastoitujen veloitteiden nykyarvo	565	234
Järjestelmään kuuluvien varojen käypä arvo	-475	-194
	90	40
Rahastoimattomien veloitteiden nykyarvo	422	326
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot (+) ja tappiot (-)	30	-14
Nettomääräinen eläkevelka taseessa	542	352
Veloitteen nykyarvon muutokset		
Veloitteiden alkuarvo	560	418
Työsuorituksista johtuvat menot	202	173
Korkomenot	31	27
Vakuutusmatemaattiset voitot (-) ja tappiot (+)	209	-43
Maksetut etuudet	-15	-15
Veloitteiden lopputarve	987	560
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypien arvojen muutokset		
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot kauden alussa	194	191
Varojen odotettu tuotto	8	9
Työnantajan suorittamat maksut järjestelyyn	37	20
Vakuutusmatemaattiset voitot (+) ja tappiot (-)	251	-11
Maksetut etuudet	-15	-15
Järjestelyyn kuuluvien varojen käyvät arvot kauden lopussa	475	194
Taseessa esitetyn velan muutokset		
Velka kauden alussa	352	176
Tuloslaskelmaan merkityt eläkekulut	227	196
Maksusuoritukset järjestelyyn	-37	-20
Velka kauden lopussa	542	352
Tuloslaskelman etuuspohjainen eläkekulu määräytyy seuraavasti:		
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	202	173
Korkomenot	31	27
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	-8	-9
Vakuutusmatemaattiset voitot (-) ja tappiot (+)	2	5
Yhteensä	227	196

Järjestelyyn kuuluvien varojen toteutunut tuotto oli 259 tuhatta euroa vuonna 2007 (-2 tuhatta euroa).

Konserni ennakoii maksavansa etuuspohjaisiin eläkejärjestelyihin 32 tuhatta euroa vuonna 2008.

1 000 €	2007	2006	2005
Määrät tilikaudelta ja kahdelta edelliseltä tilikaudelta ovat seuraavat:			
Veloitteen nykyarvo	987	560	418
Järjestelmään kuuluvien varojen käypä arvo	-475	-194	-191
Alikate	512	366	227
Kokemusperäiset tarkistukset järjestelyjen varoihin, voitot (+) / tappiot (-)	251	-11	-144
Kokemusperäiset tarkistukset järjestelyjen velkoihin, voitot (+) / tappiot (-)	-265	16	155
Tärkeimmät käytetyt vakuutusmatemaattiset oletukset			
Diskonttokorko	4,9 %	4,2 %	
Inflaatio-oletus	2,0 %	2,0 %	
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	4,0 %	4,2 %	
Tuleva palkankorotus-olettamus	4,5 %	4,5 %	

27. Varaukset

1 000 €	Ympäristö- varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2007	748	460	1 208
Varausten lisäykset	190		190
Käytetyt varaukset		-358	-358
Diskonttauksen vaikutus	15		15
Varaukset 31.12.2007	953	102	1 055
1 000 €	2007	2006	
Pitkäaikaiset varaukset	953	936	
Lyhytaikaiset varaukset	102	272	
Yhteensä	1 055	1 208	

Ympäristövaraukset kattavat seuraavat veloitteet:

Konserni on vuokrannut Keravan kaupungilta maa-alueen, jota se käyttää kaatopaikkana. Konsernilla on velvoite hoitaa vuokrasopimuksen päättyessä alueen jälkihoitotyöt.

Konsernilla on käytössä Varkaudessa maa-alue pilaantuneen maa-aineksen välivarastointia, puhdistustoimintaa ja loppusijoitusta varten. Toimintaa koskevan sopimuksen perusteella konserni on vastuussa alueen jälkihoitotyöstä.

Konsernilla on yksi ei-purettavissa oleva vuokrasopimus, jota koskevia tiloja konserni ei pysty hyödyntämään toiminnassaan. Konserni pyrkii vuokraamaan tilat edelleen, mutta toistaiseksi ne ovat tyhjillään.

Keravan kaatopaikan jälkihoitokustannusvaraus on jaettu kahden osaan. Tulevat kustannukset on arvioitu laskentahetken hintatason perusteella korjattuna 2-3 %:n vuotuisella inflaatiolla, koska kustannustaso on varauksen käyttöhetkellä korkeampi kuin kaatopaikan rakennusaikana. Inflaatiolla korjatut kustannukset on diskontattu kaatopaikan rakentamishetkeen. Korkokantana on käytetty valtion 5 vuoden riskittömän velkakirjan tuotto-odotusta rakennushetkellä lisättyä Lassila & Tikanojan lainamarginaalilla ko. ajankohtana. Tämän kaatopaikka-alueen rakentamisesta aiheutuvaa määrää on aktivoitu nykyarvon suuruisena osaksi alueen hankintamenoa taseeseen ja se poistetaan suunnitelman mukaisin poistoin.

Pitkäaikaisen lainojen erääntyminen

1 000 €	2008	2009	2010	2011	2012	2013 ja myöh.	Yhteensä
Pankkilainat	15 554	24 684	9 672	9 672	9 672	19 408	88 662
Rahoitusleasingvelat	224	407	54				685
Yhteensä	15 778	25 091	9 726	9 672	9 672	19 408	89 347

Pitkäaikaisen lainojen keskimääräinen duraatio 31.12.2007 oli 2,7 vuotta (1,9 vuotta) ja efektiivisten korkokantojen painotettu kesikkorko 5,148 % (4,124 %).

Pitkäaikaisen pankkilainojen sopimuksiin sisältyy omavaraisuus- ja korkokatekovenantteja sekä muita tavanomaisia ehtoja, jotka rajoittavat lisävakuuksien antoa muille rahoittajille ja nykyisen liiketoiminnan lakkauttamista ja luovuttamista. Näiden ehtojen rikkominen oikeuttaa lainantajat irtisanomaan lainat välittömästi. Ehdot eivät ole olleet lähellä rikkoutumista vuoden 2007 aikana.

Vastaavasti yhtä suuri erä on kirjattu taseen velkoihin varaukseksi, jota vuosittain kasvattaa rahoituskuluihin kirjattava diskonttokorko. Varauksen toinen osa lasketaan kaatopaikalle ajettavan tonnimäärän perusteella.

Varkauden pilaantuneen maa-aineksen käsittely- ja loppusijoituspaikan jälkihoitokustannusvaraus on käsitelty saman periaatteen mukaan.

Tappiollisia vuokrasopimuksia koskeva varaus kattaa niiden tappiot kokonaisuudessaan vuokrasopimusten päättymiseen saakka. Niiden nykyarvon määrittämisessä on käytetty diskonttauskorona 4 %.

Pitkäaikaisiin varauksiin merkittyjen veloitteiden arvioidaan johtavan taloudellisen hyödyn menetyksiin pääosin 1-5 vuoden kuluessa.

28. Korolliset velat

1 000 €	2007 Tasearvo	2006 Tasearvo
Pitkäaikaiset		
Pankkilainat	73 108	58 368
Rahoitusleasingvelat	461	663
Muut lainat	7 842	
Yhteensä	81 411	59 031
Lyhytaikaiset		
Pitkäaikaisen lainojen lyhennykset	15 554	16 929
Rahoitusleasingvelkojen lyhennykset	224	270
Lyhytaikaiset lainat	3 700	
Yritystodistukset	15 927	
Muut korolliset velat	352	1 032
Yhteensä	35 757	18 231

Korollisten velkojen käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 31. Rahoitusvarat ja -velat arvostusryhmittäin.

Konserni

Rahoitusleasingvelat

1 000 €	2007	2006
Vähimmäisvuokrien erääntyminen		
Enintään 1 vuoden kuluessa	233	281
1-5 vuoden kuluttua	504	747
Vähimmäisvuokrat yhteensä	737	1 028
Vähimmäisvuokrien nykyarvon erääntyminen		
Enintään 1 vuoden kuluessa	224	270
1-5 vuoden kuluttua	461	663
Vähimmäisvuokrien nykyarvo yhteensä	685	933
Tulevat rahoituskulut	52	95
Rahoitusleasingvelat yhteensä	737	1 028

Merkittävin rahoitusleasing sopimus on Merikarvialla sijaitsevan teollisuushallin vuokraamisesta tehty sopimus. Vähimmäisvuokrat sisältävät vuokrauden lopussa maksettavaksi sovitun lunastushinnan. Yli viiden vuoden kuluttua erääntyviä rahoitusleasingvelkoja ei ole.

29. Muut pitkäaikaiset velat

1 000 €	2007	2006
Siirtovelat	201	208
Saadut ennakot	114	49
Muut korottomat velat	185	174
Yhteensä	500	431

30. Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat

1 000 €	2007	2006
Saadut ennakot	3 632	1 948
Ostovelat	23 401	18 075
Muut korottomat velat	16 430	17 675
Siirtovelat	41 720	35 476
Yhteensä	85 183	73 174
Siirtovelat		
Henkilöstökuluihin liittyvät velat	33 686	26 414
Jätteenkäsittelymaksut	3 620	2 467
Korot	1 523	620
Muut jaksotetut kulut	2 891	5 975
Yhteensä	41 720	35 476

Ostovelkojen ja muiden lyhytaikaisten velkojen käyvät arvot ovat samat tai jokseenkin samat kuin niiden yllä esitetyt tasearvot.

31. Rahoitusvarat ja -velat arvostusryhmittäin

2007	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat		Lainat ja muut saamiset	Myytäväissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat rahoitusvelat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Tase-erien kirjanpito-arvot	Tase-erien käyvät arvot
	1 000 €							
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Myytäväissä olevat sijoitukset				410			410	410
Rahoitusleasingsaamiset		3 823					3 823	3 827
Muut saamiset		236					236	236
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
Myyntisaamiset ja muut saamiset		71 824					71 824	71 824
Johdannaissaamiset	486					703	1 189	1 189
Ennakkomaksut		774					774	774
Myytäväissä olevat sijoitukset				21 287			21 287	21 287
Rahavarat		9 521					9 521	9 521
Rahoitusvarat yhteensä	486	86 178		21 697		703	109 064	109 068
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					81 411		81 411	81 380
Muut velat					500		500	500
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					35 757		35 757	35 757
Ostovelat ja muut velat					85 183		85 183	85 183
Johdannaisvelat	897						897	897
Rahoitusvelat yhteensä	897				202 851		203 748	203 717
2006								
2006	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat		Lainat ja muut saamiset	Myytäväissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat rahoitusvelat	Suojauslaskennan alaiset johdannaiset	Tase-erien kirjanpito-arvot	Tase-erien käyvät arvot
	1 000 €							
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Myytäväissä olevat sijoitukset				2 954			2 954	2 954
Rahoitusleasingsaamiset		3 174					3 174	3 223
Muut saamiset		229					229	229
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
Myyntisaamiset ja muut saamiset		54 561					54 561	54 561
Johdannaissaamiset	3 014					519	3 533	3 533
Ennakkomaksut		155					155	155
Myytäväissä olevat sijoitukset				13 955			13 955	13 955
Rahavarat		10 835					10 835	10 835
Rahoitusvarat yhteensä	3 014	68 954		16 909		519	89 396	89 445
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					59 031		59 031	59 017
Muut velat					431		431	431
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					18 231		18 231	18 231
Ostovelat ja muut velat					73 174		73 174	73 174
Rahoitusvelat yhteensä					150 867		150 867	150 853

Rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen määrittämisperiaatteet

Myytävissä olevat sijoitukset

Myytävissä olevat sijoitukset koostuvat noteeraamattomista osakkeista ja sijoitustodistuksista. Sellaiset noteeraamattomat osakesijoitukset, joiden käypä arvo ei ole saatavissa, arvostetaan hankintamenoon. Sijoitustodistukset ovat jälkimarkkinakelpoisia ja niiden käypä arvo perustuu tilinpäätöspäivän korkomarkkinanoteerauksiin.

Johdannaiset

Valuuttatermiinisopimusten käyvät arvot määritetään käyttämällä tilinpäätöspäivän markkinahintoja vastaavan pituisille sopimuksille. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot määritetään tulevien rahavirtojen nykyarvoon perustuvalla menetelmällä, jonka tukena ovat tilinpäätöspäivän markkinakorot. Öljyfutuuriin käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän markkinahintoihin. Öljyoptioiden käyvät arvot määritetään yleisesti käytössä olevalla arvonmäärittämisellä. Käyvät arvot kuvaavat niitä hintoja, jotka konserni saisi tai joutuisi maksamaan, jos johdannais-sopimus purettaisiin tilinpäätöspäivänä.

Pankkilainat ja muut lainat

Lainojen käyvät arvot perustuvat diskontattuihin rahavirtoihin. Diskonttauskorona on käytetty korkoa, jolla konserni saisi vastaavaa lainaa tilinpäätöshetkellä. Lainan kokonaiskorko muodostuu riskittömästä markkinakorosta ja yrityskohtaisesta riskipreemiosta.

Rahoitusleasingvelat

Rahoitusleasingvelkojen käypä arvo on arvioitu diskonttaamalla tulevat rahavirrat korolla, jolla konserni voisi tehdä vastaavan leasing-sopimuksen tilinpäätöshetkellä.

Myyntisaamiset ja muut saamiset

Johdannaisvaroihin kuulumattomiin rahoitusvaroihin sisältyvät myyntisaamiset ja muut saamiset merkitään taseeseen alkuperäisen arvon mukaisina vähennettynä hyvityksillä ja arvonalentumistappioilla. Tämä vastaa niiden käypää arvoa, koska maksuajat ovat lyhyitä eikä diskonttauksella siten ole olennaista vaikutusta.

Ostovelat ja muut velat

Ostovelat ja muut lyhytaikaiset korottomat velat kirjataan taseeseen alkuperäiseen arvoonsa, joka vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen velkojen maturiteetti huomioon ottaen.

32. Johdannaissopimukset

Korkojohdannaiset

1 000 €	2007		2006	
	Nimellisarvo	Käypä arvo	Nimellisarvo	Käypä arvo
Kaupankäyntitarkoituksessa tehtyjen koronvaihtosopimusten erääntyminen				
Enintään 1 vuoden kuluessa	7 500		13 500	
1-5 vuoden kuluttua	15 000		30 500	
Yhteensä	22 500	394	44 000	726

Koronvaihtosopimuksilla on suojauduttu vaihtuvakorkoisiin lainoihin liittyvältä rahavirran korkoriskiltä. Niihin ei ole sovellettu IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa, vaan käypien arvojen muutokset on kirjattu rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

1 000 €	2007		2006	
	Nimellisarvo	Käypä arvo	Nimellisarvo	Käypä arvo
Suojauslaskennassa olevien koronvaihtosopimusten erääntyminen				
Enintään 1 vuoden kuluessa	3 029		1 429	
1-5 vuoden kuluttua	18 514		5 714	
yli 5 vuoden kuluttua	12 028		7 857	
Yhteensä	33 571	703	15 000	519

Koronvaihtosopimuksilla on suojauduttu vaihtuvakorkoisiin lainoihin liittyvältä rahavirran korkoriskiltä. Niihin on sovellettu IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa. Suojaukset ovat olleet tehokkaita ja niiden käyvän arvon muutokset on kirjattu kokonaisuudessaan oman pääoman suojausrahastoon (arvonmuutosrahasto).

Valuuttajohdannaiset

1 000 €	2007		2006	
	Nimellisarvo	Käypä arvo	Nimellisarvo	Käypä arvo

Kaupankäyntitarkoituksessa tehtyjen termiinisopimusten erääntyminen

Enintään 1 vuoden kuluessa	2 184	7		
----------------------------	-------	---	--	--

Valuuttatermiinisopimuksilla on suojattu ulkomaisille tytäryhtiöille niiden toimintavaluutassa myönnettyjen lainojen valuuttariskiä.

Öljyjohdannaiset

	2007		2006	
	Määrä 1 000 bbl	Käypä arvo 1 000 €	Määrä 1 000 bbl	Käypä arvo 1 000 €
Kaupankäyntitarkoituksessa ostettujen raakaöljyn myyntioptioiden erääntyminen				
Enintään 1 vuoden kuluessa	182		453	
1-5 vuoden kuluttua	226		453	
Yhteensä	408	83	453	2 288

Kaupankäyntitarkoituksessa myytyjen raakaöljyfutuuriin erääntyminen

Enintään 1 vuoden kuluessa	42	-897		
----------------------------	----	------	--	--

Öljyjohdannaisilla on suojattu yhteisyritys L&T Recoilin rakenteilla olevan regenerointilaitoksen tuottaman perusöljyn hintariskiä. Niihin ei ole sovellettu IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa, vaan käypien arvojen muutokset on kirjattu liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin.

Koronvaihtosopimusten, valuuttatermiinisopimusten ja raakaöljyfutuuriin käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän markkinahintoihin. Raakaöljyoptioiden käyvät arvot on määritetty yleisesti käytössä olevalla optioiden arvonmäärittäsmallilla.

33. Muut vuokrasopimukset

1 000 €	2007	2006
Ei-purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten vähimmäisvuokrien erääntyminen		
Enintään 1 vuoden kuluessa	7 424	6 107
1-5 vuoden kuluttua	15 611	12 742
Yli 5 vuoden kuluttua	3 905	3 614
Vähimmäisvuokrat yhteensä	26 940	22 463

Konserni on vuokrannut osan käytössään olevista tuotanto- ja toimistotiloista. Ei-purettavissa olevien vuokrasopimusten pituudet ovat yleensä kolmesta vuodesta kahdeksaan vuoteen ja normaalisti niihin sisältyy mahdollisuus jatkaa sopimusta alkuperäisen päättymispäivän jälkeen. Konserni on vuokrannut maa-alueita lähinnä tuotannollisten toimintojen varastokentiksi. Vuokrasopimusten ehdot ovat yleisen maanvuokrasopimusmallin mukaiset. Kaikkien vuokrasopimusten vuokrat perustuvat kiinteään neliömetripohjaiseen yksikköhintaan ja ne on sidottu pääsääntöisesti elinkustanusindeksiin. Konserni on vuokrannut edelleen osan yhden kiinteistövuokratiohteen tiloista. Vuoden 2007 tuloslaskelmaan sisältyy muiden vuokrasopimusten perusteella kuluksi kirjattuja vuokria 11 367 tuhatta euroa (8 581 tuhatta euroa).

34. Rahavirtalaskelman liitetiedot

1 000 €	2007	2006
Liiketoiminnan rahavirran oikaisut		
Verot	12 291	13 249
Poistot ja arvonalentumiset	33 432	28 155
Öljyjohdannaisten käyvän arvon laskennalliset muutokset	2 947	-726
Rahoitustuotot ja -kulut	4 317	1 699
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta		18
Myyntivoitot ja -tappiot	-525	-2 724
Varaukset	-27	458
Muut	-307	-199
Yhteensä	52 128	39 930

Tilikauden aikana myytyjen tytäryritysten ja liiketoimintojen vaikutus konsernin taloudelliseen asemaan

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	1 053
Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet	951
Vaihto-omaisuus	391
Varat ja velat yhteensä	2 395
Rahana saatu vastike	1 878
Luovutettujen yksiköiden rahavarat	
Rahavirtavaikutus	1 878

Huhtikuussa 2007 myytiin Kiinteistö Oy Meritonttu. Yritykseen ei ollut kohdistettu liikearvoja eikä muita aineettomia hyödykkeitä.

Kesäkuussa 2007 myytiin osa silloisen yhteisyritys Salvorin liiketoiminnasta. Luovutettavaan toimintaan liittyvä liikearvo ja aineettomat hyödykkeet määritettiin IAS 36.86:n mukaisesti luovutetun osan ja yksiköstä jäljelle jäävän osan arvojen suhteen perusteella ja lisättiin luovutetun osan kirjanpitoarvoon luovutustappiota määritettäessä. Myynnin seurauksena kirjattiin myytyä liiketoiminnan osaa vastaava liikearvo ja aineettomat hyödykkeet yrityskaupoista myyntitappiona liiketoiminnan muihin kuluihin.

Syyskuussa 2007 myyty osa liiketoimintaa on käsitelty samoin, ja myynnin seurauksena syntynyt myyntivoitto kirjattiin liiketoiminnan muihin tuottoihin.

Nämä myydyt liiketoimintojen osat eivät täytä IFRS 5.31-32 vaatimuksia lopetettujen toimintojen esittämisestä.

35. Lähipiiritapahtumat

Lassila & Tikanoja -konsernin lähipiiriin kuuluvat yhteisyritykset, osakkuusyrittäjät ja ylin johto.

1 000 €	2007	2006
Liiketoimet ja avoimet saldot yhteisyritysten kanssa		
Myynti	1 851	1 591
Ostot	247	556
Pitkäaikaiset saamiset		
Pääomalinasaaminen	2 646	3 296
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	110	28
Lyhytaikaiset velat		
Ostovelat		84

Yhteisyritys L&T Recoil Oy:n 1 296 tuhannen euron ja 1 350 tuhannen euron suuruisen pääomalainojen korko 31.12.2007 oli 6,753 % p.a. Kummankin lainan korko maksetaan ensimmäisen kerran 31.10.2008, mikäli yhteisyrityksellä on taseen mukaan voitonjakokelpoisia varoja.

Konsernin emoyhtiö on sitoutunut sijoittamaan lisää yhteisyritys L&T Recoil Oy:ön osakepääomana ja pääomalainoina 50 % siitä määrästä, jolla yhteisyrityksen rahoitussopimusten mukainen omavaraisuuskovenanti täyttyy.

Konsernin emoyhtiö on antanut omavelkaisen takauksen L&T Recoil Oy:n rahoitusliimiteille, joiden määrä on 24 500 tuhatta euroa. Takaus kattaa 50 % kulloinkin käytössä olevista limiittien määrästä.

Salvor Oy muuttui vuonna 2007 yhteisyrityksestä sataprosenttiseksi tytäryhtiöksi.

Konsernin osuus yhteisyritysten investointisitoumuksista 31.12.2007 oli 8 584 tuhatta euroa. (31.12.2006 yhteisyrityksillä ei ollut investointisitoumuksia.)

1 000 €	2007	2006
Liiketoimet ja avoimet saldot osakkuusyrittäjien kanssa		
Myynti		1 074
Ostot		21

Suomen Keräystuote Oy:stä tuli tytäryhtiö vuonna 2006. Liiketoimintatapahtumat osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa tapahtuvat käyvin markkinahinnoin.

1 000 €	2007	2006
Ylimmän johdon työsuhte- etuudet		
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhte-etuudet	1 444	1 077
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	27	78
Osakeperusteiset maksut (optioetu)	1 480	701
Yhteensä	2 951	1 856

Ylin johto koostuu hallituksesta, toimitusjohtajasta ja johtajistosta. Tuloslaskelmaan kirjattiin ylimmän johdon osuutena osakeperusteisista maksuista kuluksi 271 tuhatta euroa (214 tuhatta euroa).

1 000 €	2007	2006
Hallitukselle ja toimitusjohtajalle maksetut palkat ja palkkiot		
Juhani Majjala, puheenjohtaja	44	42
Juhani Lassila, varapuheenjohtaja	29	23
Eero Hautaniemi	25	
Lasse Kurkilahti	25	23
Soili Suonoja	25	23
Heikki Hakala, entinen varapuheenjohtaja		28
Jari Sarjo, toimitusjohtaja	878	325

Hallituksen jäsenillä ei ole eläkesopimuksia yhtiön kanssa. Toimitusjohtajalla on etuusperustainen eläkesopimus, jonka mukaan hänellä on oikeus siirtyä eläkkeelle 60-vuotiaana. Sopimuksesta kirjattiin tuloslaskelmaan 27 tuhatta euroa vuonna 2007 (36 tuhatta euroa vuonna 2006). Eläkkeen määrä on alle täysimääräisen TyEL-eläkkeen.

Hallituksen jäsenet eivät kuulu optio-ohjelman piiriin.

Toimitusjohtajalle ja johtajistolle myönnettiin 2005C-optioita 88 500 kpl vuonna 2007 (2005B-optioita 94 000 kpl vuonna 2006). Toimitusjohtajalla ja johtajistolla oli 31.12.2007 247 350 kpl optioita, joista 76 850 kpl oli toteutettavissa (31.12.2006 329 300 kpl optioita, joista 141 300 kpl oli toteutettavissa).

Konsernin lähipiiriin kuuluville henkilöille ei ole myönnetty lainoja eikä heidän puolestaan ole annettu takauksia tai muita vakuuksia.

36. Vastuositoumukset

1 000 €	2007	2006
Omista sitoumuksista annetut vakuudet		
Kiinteistökiinnitykset	10 114	10 484
Yrityskiinnitykset	15 000	12 778
Muut vakuudet	182	197
Ympäristölupien edellyttämät pankkitakaukset	4 309	2 026

Konserni ei ole antanut ulkopuolisten puolesta pantteja, kiinnityksiä tai takauksia.

37. Rahoitusriskien hallinta

L&T:n rahoitusriskien hallinnan periaatteet määritellään hallituksen hyväksymässä rahoituspolitiikassa. Rahoitusriskien hallinnan tarkoituksena on suojautua merkittäviltä rahoitusriskeiltä ja pyrkiä rajoittamaan rahoitusmarkkinoiden muutosten ja muiden riskitekijöiden epäedullisia vaikutuksia konsernin tulokseen.

Rahoitusriskien hallintaa ohjaa rahoitusryhmä, johon kuuluu toimitusjohtaja, talusjohtaja ja rahoitusjohtaja. Rahoitusryhmä käy kuukausittain läpi rahoitusriskeihin liittyvät raportit ja hyväksyy niiden pohjalta tarvittavat toimenpiteet.

Konsernin rahoitus hoidetaan keskitetysti konsernin taloushallinnossa, jota johtaa talusjohtaja. Rahoitusriskien hallintaan liittyvät transaktiot lukuun ottamatta yhteisyrittä L&T Recoilin nimissä tehtäviä öljyjohdannaisoppimuksia toteutetaan myös konsernin taloushallinnossa. L&T Recoilin öljyn hintariskin hallinnasta päättää sen hallitus. Päätösten mukaiset öljyjohdannaisoppimukset solmii yhteisyrittäjän toinen omistajaosapuoli, jonka osakkaat harjoittavat kansainvälistä öljykauppaa ja öljytuotteiden jalostamista.

Valuutariski

L&T muodostuu Suomessa toimivasta emoyhtiöstä sekä Suomessa, Ruotsissa, Latviassa, Venäjällä ja Norjassa toimivista tytäryhtiöistä. Emoyhtiön ja kotimaisten tytäryhtiöiden toiminta- ja raportointivaluuttana on euro ja tytäryhtiöissä sijaintimaan valuutta. Valuuttakurssien vaihtelut vaikuttavat siten konsernin tulokseen ja omaan pääomaan, mutta eivät kovin merkittävästi.

Transaktioriski

L&T:n ulkomaisten tytäryhtiöiden liiketoiminta tapahtuu lähes täysin niiden toimintavaluutassa. Tytäryhtiöiden rahoitus hoidetaan pääsääntöisesti konsernin sisäisillä lainoilla, jotka ovat myös kunkin tytäryhtiön toimintavaluutan määräisiä. Muut kuin nettosijoitukseen mukaan luettavat lainat on suojattu valuuttatermiineillä. Suomessa toimivat konserniyhtiöt käyttävät myynnin laskutusvaluuttana lähes poikkeuksetta euroa, ostoissa on laskutusvaluuttana vähäisessä määrin myös Ruotsin kruunu (alle 0,6 milj. e vuonna 2007). L&T:n lainat ovat euromääräisiä lukuun ottamatta kolmea latvialaisen tytäryhtiön nimissä olevaa pienehköä Latvian lati -määräistä lainaa.

Translaatoriski

L&T:n translaatoriskille alttiina oleva positio muodostuu ulkomaisiin tytäryhtiöihin tehdyistä nettosijoituksista, joihin sisältyvät omat pääomat ja niihin rinnastettavat lainat. Translaatiopositiota ei ole suojattu. Vuonna 2007 tapahtuneiden valuuttakurssimuutosten takia omaan pääomaan syntyi muuntoeroja -812 tuhatta euroa (175 te). Valuuttamääräiset nettosijoitukset on esitetty valuuttoittain alla olevassa taulukossa.

Nettosijoitusten translaatiopositio

1 000 €	2007	2006
SEK	13 170	8 573
LVL	11 398	10 660
RUB	3 248	2 103
Yhteensä	27 816	21 336

Konserni

Sijoitusten hintariski

L&T ei ole sijoittanut varoja noteerattuihin osakkeisiin, joiden arvo vaihtelee markkinahintojen muutosten vuoksi, joten se ei altistu arvopaperimarkkinoihin liittyvälle hintariskille. L&T:n omistamiin noteeraamattomiin osakkeisiin ei liity olennaista hintariskiä.

Hyödykehintariski

Ympäristöpalvelut-toimialan kannattavuuteen vaikuttaa raakaöljyn maailmanmarkkinahinta, jonka vaihtelut heijastuvat sekä jätehuollon kuljetuksissa käytettävien polttoaineiden hintoihin että ympäristöhuoltoalan tuotteiden hankintahintoihin öljypohjaisten raaka-aineiden kautta. Osassa jätehuollon asiakassopimuksia laskutusjaksot ja sopimusehdot ovat sellaiset, että hintoja ei pystytä korottamaan kuukausittain. Tämän vuoksi polttoaineiden hintojen kohoaminen saadaan siirrettyä palveluhintoihin viiveellä. Dieselöljyn 0,10 euron hinnannousu lisää kustannuksia vuositasolla noin 1,2 miljoonaa euroa. Tätä raaka-ainehintariskiä ei ole suojattu johdannaisilla. Ympäristötuotteiden raaka-ainehintariskiä pyritään hallitsemaan siten, että myyntihinnat sovitaan yleensä kiinteiksi enintään toimittajien vahvistamien ostohintojen voimassaoloajaksi.

Pitkäaikaisten korollisten velkojen korontarkistus- tai eräpäivä ml. koronvaihtosopimukset

31.12.2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013 ja myöh.	Yhteensä
Lainat rahoituslaitoksilta	43 120	19 629	4 629	4 628	4 628	12 028	88 662
Rahoitusleasingvelat	224	407	54				685
Yhteensä	43 344	20 036	4 683	4 628	4 628	12 028	89 347
Koronvaihtosopimusten vaikutus	45 542	-19 629	-4 629	-4 628	-4 628	-12 028	
Yhteensä ilman koronvaihtosopimuksia	88 886	407	54				89 347

31.12.2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ja myöh.	Yhteensä
Lainat rahoituslaitoksilta	31 226	16 929	16 429	1 429	1 429	7 855	75 297
Rahoitusleasingvelat	270	224	387	52			933
Yhteensä	31 496	17 153	16 816	1 481	1 429	7 855	76 230
Koronvaihtosopimusten vaikutus	44 071	-16 929	-16 429	-1 429	-1 429	-7 855	
Yhteensä ilman koronvaihtosopimuksia	75 567	224	387	52			76 230

Rahoitusvaroihin liittyvä käyvän arvon korkoriski on vähäinen, koska korkoa tuottavat varat pyritään pitämään pieninä suhteessa kulloiseenkin lyhyen aikavälin rahoitustarpeeseen ja sijoitettuina suhteellisen lyhytaikaisiin instrumentteihin.

Luotto- ja vastapuoliriski

Rahoitusinstrumentteihin liittyvä riski siitä, että vastapuoli ei pysty täyttämään sopimuksen mukaisia maksuvelvoitteitaan. Vastapuoliriskiä hallitaan tekemällä rahoitus- ja johdannaissopimuksia vain suurimpien pohjoismaisten pankkien kanssa sekä tekemällä likviditeettihallintaan liittyviä sijoituksia vain korkean luottokelpoisuuden omaavien liikkeellelaskijoiden sijoitus- ja yritystodistuksiin. Tilinpäätöshetkellä avoimina olevista sijoituksista ei odoteta aiheutuvan arvonalentumisia.

L&T:llä on laaja asiakaskunta, joka koostuu yrityksistä, laitoksista, toimisto- ja liikekiinteistöistä, institutionaalisista kiinteistönomistajista, asunto-osakeyhtiöistä, julkisesta sektorista ja kotitalouksista. Myyntisaamiset koostuvat pääosin suuresta määrästä suhteellisen pieniä saatavia, eikä merkittäviä luottoriskikeskittymiä ole. L&T:llä on luotonvalvontaohjeet, joilla pyritään varmistamaan se, että palveluita ja tuotteita myydään vain luottokelpoisille asiakkaille tai ennakkomaksulla, mikäli asiakkaan luottokelpoisuus ei ole riittävä. Suuri

Yhteisyritys L&T Recoil on rakentamassa regenerointilaitosta, jonka toiminta alkaa vuoden 2008 lopulla. Valmistuttuaan laitos tuottaa perusöljyä, jonka hintakehitys korreloi raakaöljyn hintakehityksen kanssa. Perusöljyyn liittyvää hintariskiä on suojattu raakaöljyn myyntioptiona ja -futuureilla.

Korkoriski

L&T:n korkoriski liittyy pääasiassa lainoihin, jotka on sidottu vaihtuviin korkoihin ja joista aiheutuvat rahavirrat vaihtelevat korkotason muuttuessa. Koska L&T:n palveluiden kysyntä tai niiden hinnat eivät ole merkittävästi riippuvaisia taloussuhdanteiden vaihteluista, korkokustannukset pyritään pitämään mahdollisimman vakaina. Tämän vuoksi suuri osa vaihtuvakorkoisin lainoihin liittyvästä rahavirrasta on suojattu korkoriskiltä koronvaihtosopimuksin. Lisäksi yhteen lainasopimukseen sisältyy korkokatko-optio. Siten korkotason muutokset eivät vaikuta korkokustannuksiin täysimääräisesti. Kaikki koronvaihtosopimukset ovat konsernin riskienhallintapolitiikan mukaisesti suojaavia, mutta L&T ei ole soveltanut IAS 39:n mukaisista suojauslaskentaa niihin koronvaihtosopimuksiin, jotka on tehty ennen IFRS-tilinpäätöskäytäntöön siirtymistä.

osa asiakassuhteista perustuu pitkäaikaisiin palvelusopimuksiin, eikä asiakkailta yleensä vaadita vakuuksia. Myyntisaamiin liittyvä luottoriskiä hallitaan tehokkaalla perintätoiminnalla, joka kotimaan myyntisaamisten osalta hoidetaan keskitetysti taloushallinnossa. Ulkomaiset tytäryhtiöt hoitavat omien myyntisaamisiensa perintän paikallisesti. Liikevaihdosta 89 % tuli Suomesta vuonna 2007. Myyntisaamisten arvonalennusten nettomäärä suhteessa liikevaihtoon on ollut viime vuosina alhainen (alle 0,2 % liikevaihdosta). Konsernin luottoriskin enimmäismäärä tilinpäätöshetkellä on rahoitusvarojen kirjanpitoarvo 31.12.2007.

Myyntisaamisten ikäjakauma

1 000 €	2007	2006
Erääntymättömät myyntisaamiset	52 611	43 502
Erääntyneet 1-90 pv	7 914	4 884
Erääntyneet 91-180 pv	992	287
Erääntyneet 181-365 pv	527	236
Yhteensä	62 044	48 909

Rahoitusvaroihin liittyvä luottoriski

1 000 €	2007 Tasearvo	2006 Tasearvo
Myytävissä olevat pitkäaikaiset sijoitukset	410	2 954
Pitkäaikaiset rahoitusleasingsaamiset	3 823	3 174
Muut pitkäaikaiset saamiset	236	229
Myyntisaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset	71 824	54 561
Johdannaissaamiset	1 189	3 533
Ennakkomaksut	774	155
Myytävissä olevat lyhytaikaiset sijoitukset	21 287	13 955
Rahavarat	9 521	10 835
Yhteensä	109 064	89 396

Kaikki rahoitusvarat ovat vakuudettomia eikä niissä ole merkittäviä luottoriskikeskittymiä. Niihin liittyvä enimmäisluottoriski on niiden kirjanpitoarvo.

Likviditeetti- ja jälleerahoitusriski

Likviditeettiriskin hallinnalla varmistetaan, että L&T pystyy jatkuvasti hoitamaan toimintaan liittyvät rahoitukselliset velvoitteensa mahdollisimman edullisin kustannuksin. L&T pyrkii säilyttämään hyvän maksuvalmiuden tehokkaalla kassanhallinnalla ja sijoittamalla sellaisiin rahamarkkinainstrumentteihin, jotka voidaan realisoida nopeasti. Likviditeettitilannetta seurataan ajantasaisesti ja sitä ennakoidaan kassavirtaennusteiden avulla. Kotimaisten konserniyhtiöiden likviditeetti netotetaan konsernitilien avulla ja konsernin taloushallinto vastaa likviditeettilyijäämien sijoittamisesta. Rahoituksen saatavuutta pyritään varmistamaan käyttämällä rahoitustoiminnassa useita pankkeja. Jälleerahoitusriskiä hallitaan hajauttamalla lainojen maturiteettia.

Lyhytaikaisia, kassavirran heilahteluista johtuvia rahantarpeita varten L&T:llä on käytössä lyhytaikaisten luottojen limiittejä (yhteensä 29,3 milj. e), shekkitililimiittejä (yhteensä 4,7 milj. e) ja yritystodistusohjelma (50 milj. e). 31.12.2007 konsernin likvidien varojen sijoitusten määrä oli 30,8 miljoonaa euroa. Luottolimiiteistä oli käytössä 4 miljoonaa euroa ja yritystodistusohjelmasta 15,9 miljoonaa euroa.

Rahoitusvelkojen erääntyminen

31.12.2007

1 000 €	Tasearvo	Sopimusten mukainen rahavirta						2013 ja myöh.
		2008	2009	2010	2011	2012		
Lainat rahoituslaitoksilta	88 662	102 306	19 781	27 872	12 057	11 558	11 061	19 977
Rahoitusleasingvelat	685	737	230	446	61			
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	7 842	9 109			2 001	7 108		
Muut pitkäaikaiset velat	500	515		215	300			
Yritystodistukset	15 927	16 000	16 000					
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	4 052	4 154	4 154					
Johdannaisvelat	897	897	897					
Ostovelat ja muut velat	85 183	85 183	85 183					
Yhteensä	203 748	218 901	126 245	28 533	14 419	18 666	11 061	19 977

31.12.2006

1 000 €	Tasearvo	Sopimusten mukainen rahavirta					2012 ja myöh.	
		2007	2008	2009	2010	2011		
Lainat rahoituslaitoksilta	75 297	82 024	19 670	31 279	17 626	2 248	2 181	9 020
Rahoitusleasingvelat	933	1 028	281	245	441	61		
Muut pitkäaikaiset velat	431	456		156	100	200		
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	1 032	1 037	1 037					
Ostovelat ja muut velat	73 174	73 174	73 174					
Yhteensä	150 867	157 660	94 162	31 680	18 167	2 509	2 181	9 020

Korollisten velkojen rakenne

1 000 €	Käytössä	Käytettävissä	Yhteensä	Käytössä	Käytettävissä	Yhteensä
	31.12.2007	31.12.2007		31.12.2006	31.12.2006	
Lainat rahoituslaitoksilta	88 662		88 662	75 297		75 297
Rahoitusleasingvelat	685		685	933		933
Sitova luottolimiitti		10 000	10 000		10 000	10 000
Ei-sitovat luottolimiitit	3 700	15 550	19 250		8 000	8 000
Yritystodistusohjelma	15 927	34 073	50 000		50 000	50 000
Shekkitililimiitit	347	4 371	4 718	973	2 100	3 073
Muut	7 847		7 847	59		59
Yhteensä	117 168	63 994	181 162	77 262	70 100	147 362

Konserni

Rahoitusinstrumenteista aiheutuva herkkyys markkinariskeille

Seuraavassa esitetty IFRS 7 -standardin edellyttämä herkkyys-analyysi pyrkii kuvaamaan konsernin tilikauden tuloksen ja oman pääoman herkkyyttä korkotason, valuuttakurssien ja öljyn hinnan muutoksille taseessa 31.12.2007 (31.12.2006) olevista rahoitusinstrumenteista eli rahoitusvaroista ja -veloista sekä johdannaissopimuksista. Niiden johdannaissopimusten, joihin sovelletaan suojauslaskentaa, käyvän arvon muutokset on oletettu kohdistuvan kokonaan omaan pääomaan ja muiden johdannaissopimusten tuloslaskelmaan.

Niiden valuuttojen, joiden vaihtelulle yhtiö altistuu, valuuttakurssien muutoksesta aiheutuvaa herkkyyttä laskettaessa on käytetty seuraavia oletuksia:

- Euron ja kunkin valuutan välisen valuuttakurssin muutoksen oletetaan olevan 10 %.
- Laskelman perustana oleva positio sisältää ulkomaisiin tytäryhtiöihin tehdyt nettosijoitukset ja muut kuin nettosijoitukseen luettavat valuuttamääräiset lainat, koska muut valuuttamääräiset erät ovat vähäisiä, sekä niihin liittyvät johdannaissopimukset.

Korkotason muutoksesta aiheutuvaa herkkyyttä laskettaessa on käytetty seuraavia oletuksia:

- Korkotason muutokseksi oletetaan +/- yksi prosenttiyksikkö.
- Laskelman perustana oleva positio sisältää korolliset rahoitusvelat ja -saamiset sekä koronvaihtosopimukset.

Öljyn hinnan muutoksesta aiheutuvaa herkkyyttä laskettaessa on käytetty seuraavia oletuksia:

- Raakaöljyn hinnanmuutoksen oletetaan olevan +/- 10 %.
- Laskelmassa on huomioitu johdannaissopimuksiin liittyvä herkkyys.

IFRS 7-standardin mukainen herkkyysanalyysi rahoitusinstrumenttien markkinariskeistä

Milj. €	2007		2006	
	Tuloslaskelma	Oma pääoma	Tuloslaskelma	Oma pääoma
+1 % muutos markkinakoroissa		0,7	0,4	0,4
-1 % muutos markkinakoroissa	0,2	-0,8	-0,4	-0,4
+/-10 % muutos niissä valuuttakurssissa, joiden vaihtelulle konserni on alttiina		+/-2,8		+/-2,1
+10 % muutos öljyn hinnassa	-0,3		-0,8	
-10 % muutos öljyn hinnassa	0,4		0,7	

Korkotason yhden prosenttiyksikön suuruinen nousu olisi vähentänyt vuoden 2006 nettorahoituskulujen määrää, koska ei-suojaavien koronvaihtosopimusten käyvän arvon positiivinen muutos olisi ollut suurempi kuin korkotason nousun vaikutus vaihtuvakorkoisten lainojen korkokuluihin. Korkotason yhden prosenttiyksikön suuruinen lasku olisi vastaavasti lisännyt nettorahoituskulujen määrää.

38. Riita-asiat ja oikeusprosessit

Lahti Energia Oy:n kanne vahingonkorvausasiassa Lassila & Tikanoja Oyj:tä vastaan on edelleen vireillä Lahden käräjäoikeudessa. Vaatimuksen määrä on 2 514 985,46 euroa. Yhtiö kiistää vaatimuksen sekä perusteeltaan että määrältään. Yhtiöllä on asianmukaiset vakuutukset mahdollisen korvausvelvollisuuden varalta.

Lassila & Tikanoja on lisäksi asianosaisena kahdessa pienessä konsernin liiketoimintaan liittyvässä riita-asiassa. Kyseisten riita-asioiden lopputuloksilla ei ole olennaista vaikutusta konsernin taloudelliseen asemaan.

Emoyhtiön tilinpäätös, FAS

Tuloslaskelma

1 000 €	2007	2006	Liitetieto
Liikevaihto	388 153	342 373	1
Hankinnan ja valmistuksen kulut	-327 013	-288 384	
Bruttokate	61 140	53 989	
Myyntin ja markkinoinnin kulut	-12 521	-10 594	
Hallinnon kulut	-7 250	-6 345	
Liiketoiminnan muut tuotot	3 118	5 091	4
Liiketoiminnan muut kulut	-550	-713	4
Liikevoitto ennen liikearvon poistoja	43 937	41 428	2,3
Liikearvon poistot	-8 849	-10 687	
Liikevoitto	35 088	30 741	
Rahoitustuotot ja -kulut	428	74	5
Voitto ennen satunnaisia eriä	35 516	30 815	
Satunnaiset erät	-2 632	73	6
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	32 884	30 888	
Tilinpäätössiirrot			
Poistoeron lisäys	325	-46	
Tuloverot	-8 606	-6 193	7
Tilikauden voitto	24 603	24 649	

Rahoituslaskelma

1 000 €	2007	2006
Liiketoiminta		
Liikevoitto	35 088	30 741
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	12 535	14 511
Muut oikaisut	-452	-3 654
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	47 171	41 598
Käyttöpääoman muutokset		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys/vähennys	-5 638	-4 883
Vaihto-omaisuuden lisäys/vähennys	-472	667
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys/vähennys	7 570	3 197
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	48 631	40 579
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-8 890	-6 661
Saadut korot liiketoiminnasta	8 939	6 635
Maksetut välittömät verot	-8 091	-3 847
Liiketoiminnan rahavirta	40 589	36 706
Investoinnit		
Investoinnit konserniyrityksiin	-32 182	-611
Konserniyritysten myynnit	429	
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-4 611	-5 335
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	403	8 127
Investoinnit muihin sijoituksiin	-1 397	-1 173
Luovutustulot muista sijoituksista	6	60
Saadut osingot investoinneista	665	286
Investointien rahavirta	-36 687	1 354
Rahoitus		
Maksullinen osakeanti	2 936	1 134
Maksettu konserniavustusta	-3 185	-4 753
Saatu konserniavustusta	3 258	4 897
Lyhytaikaisten lainojen nostot/takaisinmaksut	15 926	-15 462
Lyhytaikaisten konsernin sisäisten lainojen nostot/takaisinmaksut	-25 540	154
Pitkäaikaisten lainojen nostot	50 000	15 000
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-36 873	-8 408
Maksetut osingot	-21 180	-15 339
Rahoituksen rahavirta	-14 658	-22 777
Rahavarojen muutos	-10 756	15 283
Rahavarat 1.1.	20 488	5 205
Rahavarat 31.12.	9 732	20 488

Rahoituslaskelman erät eivät ole suoraan johdettavissa taseista mm. tytäryhtiöiden fuusioiden ja purkujen takia.

Tase

1 000 €	2007	2006	Liitetieto
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet			8
Aineettomat oikeudet	342	299	
Liikearvo	20 845	26 610	
Muut pitkävaikutteiset menot	95	119	
	21 282	27 028	
Aineelliset hyödykkeet			9
Maa-alueet	2 710	2 519	
Rakennukset ja rakennelmat	28 331	26 718	
Koneet ja kalusto	5 111	4 250	
Muut aineelliset hyödykkeet	47	47	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	646	618	
	36 845	34 152	
Sijoitukset			10
Osuudet saman konsernin yrityksissä	54 576	20 808	
Osuudet yhteisyrityksissä	508	3 008	
Pääomainsaamiset konserniyrityksiltä	2 000		
Pääomainsaamiset yhteisyrityksiltä	2 646	3 296	
Pääomainsaamiset muilta	115		
Muut osakkeet ja osuudet	2 744	2 685	
	62 589	29 797	
Pysyvät vastaavat yhteensä	120 716	90 977	
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	530	416	
Valmiit tuotteet/tavarat	2 368	1 821	
Muu vaihto-omaisuus	335	476	
	3 233	2 713	
Pitkäaikaiset saamiset			
Lainasaamiset	1	1	
Lyhytaikaiset saamiset			11
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	108 867	90 009	
Saamiset yhteisyrityksiltä	110	28	
Myyntisaamiset	44 618	40 957	
Muut saamiset	874	379	
Siirtosaamiset	4 011	1 594	
	158 480	132 967	
Rahat ja pankkisaamiset	9 732	20 488	
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	171 446	156 169	
Vastaavaa yhteensä	292 162	247 146	
1 000 €	2007	2006	Liitetieto
VASTATTAVAA			
Oma pääoma			12
Osakepääoma	19 392	19 264	
Ylikurssirahasto	50 474	47 666	
Edellisten tilikausien voitto	19 710	16 251	
Tilikauden voitto	24 603	24 649	
Oma pääoma yhteensä	114 179	107 830	
Tilinpäätössiirtojen kertymä			
Poistoero	3 422	3 176	
Pakolliset varaukset			13
Pitkäaikainen	1 255	1 150	
Lyhytaikainen	205	375	
	1 460	1 525	
Vieras pääoma			14
Pitkäaikainen			
Lainat rahoituslaitoksilta	70 927	56 072	
Saadut ennakot	108	48	
Muut velat	200	200	
	71 235	56 320	
Lyhytaikainen			
Joukkovelkakirjalainat	15 927		
Lainat rahoituslaitoksilta	15 144	16 929	
Saadut ennakot	75	1	
Ostovelat	14 390	12 976	
Velat saman konsernin yrityksille	9 072	9 354	
Velat yhteisyrityksille		84	
Muut velat	14 095	12 082	
Siirtovelat	33 163	26 869	
	101 866	78 295	
Vieras pääoma yhteensä	174 561	136 140	
Vastattavaa yhteensä	292 162	247 146	

Emoyhtiön tilinpäätös, FAS

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Lassila & Tikanoja Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain mukaisesti (FAS). Tilinpäätöksen erät on arvostettu alkuperäiseen hankintamenoon.

Pysyvät vastaavat

Aineettomat ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet merkitään taseeseen välittömään hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan tasapoistoina taloudellisen pitoajan perusteella alkuperäisestä hankintahinnasta. Poistoajat ovat:

Rakennukset ja rakennelmat	5–25 vuotta
Kuljetusvälineet	6–8 vuotta
Koneet ja kalusto	4–10 vuotta
Liikearvot	5–10 vuotta
Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot	5–10 vuotta

Tilikauden aikana hankitun käyttöomaisuuden poistot lasketaan käyttöönötosta lähtien.

Leasing-vuokrat käsitellään vuosikuluina eikä hyödykkeitä esitetä taseessa.

Sijoitukset arvostetaan hankintamenoon.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon ellei todennäköinen jälleenhankintameno tai luovutushinta ole sitä alhaisempi. Ympäristötuotteiden vaihto-omaisuus arvostetaan käyttäen liukuvaa keskihintaa. Muun vaihto-omaisuuden arvo määritellään fifo-periaatteella. Itse valmistetun vaihto-omaisuuden hankintamenoon luetaan välittömien kustannusten lisäksi myös osuus tuotannon yleiskustannuksista.

Ulkomaan rahan määräiset erät

Ulkomaan rahan määräiset liike tapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Valuuttamääräiset saamiset ja velat muunnetaan euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän Euroopan Keskuspankin kurssia. Kurssierot merkitään tuloslaskelmaan.

Johdannaiset

Rahavirran suojaamiseen korokorkilta käytetään koronvaihtosopimuksia. Niistä syntyvät korkotuotot tai -kulut jaksotetaan sopimusajalle ja niillä oikaistaan suojattavan erän korkoja.

Liikevaihto

Myyntituotoista vähennetään myynnin välilliset verot, annetut alennukset sekä myynnin kurssierot. Myyntirahdit ja muut myynti- ja toimituskulut käsitellään luonteensa mukaisesti hankinnan tai myynnin kuluina. Luottotappiot kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin.

Tutkimus- ja kehitysmenot

Tutkimus- ja kehitysmenot kirjataan kuluksi.

Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät säännölliseen palvelu- ja suorite myyntiin kuulumattomat erät kuten käyttöomaisuuden myyntivoitot, -tappiot ja romutukset sekä luottotappiokirjaukset ja niiden palautukset.

Tuloverot

Kauden tuloverot lasketaan verotettavasta tulosta voimassaolevan verokannan perusteella. Veroja oikaistaan mahdollisilla edellisissä kausiin liittyvillä veroilla. Laskennalliset verovelat ja -saamiset on esitetty liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen liitetiedot

1. Liikevaihto

1 000 €	2007	%	2006	%
Liikevaihto toimialoittain				
Ympäristöpalvelut	171 520	44,2	159 291	46,5
Kiinteistö- ja käyttäjäpalvelut	146 655	37,8	121 584	35,5
Teollisuuspalvelut	69 969	18,0	61 382	17,9
Konsernihallinto ja muut	9		116	0,1
Yhteensä	388 153	100,0	342 373	100,0
Liikevaihto markkina-alueittain				
Suomi	381 942	98,4	337 680	98,6
Muut maat	6 211	1,6	4 693	1,4
Yhteensä	388 153	100,0	342 373	100,0

2. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

	2007	2006
--	------	------

Henkilökunta keskimäärin

Toimihenkilöt	976	851
Työntekijät	4 331	3 656
Yhteensä	5 307	4 507

1 000 €	2007	2006
---------	------	------

Tilikauden henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	135 879	115 985
Eläkekulut	21 866	19 180
Muut henkilösivukulut	9 704	8 789
Yhteensä	167 449	143 954

Johdon palkkoja, palkkioita ja eläke-etuuksia selostetaan konsernitiilinpäätöksen liitetiedoissa 33. Lähipiiritapahtumat.

Konserniyhtiöiden lähipiiriin kuuluville henkilöille ei ole myönnetty lainoja.

3. Poistot

1 000 €	2007	2006
---------	------	------

Toimintokohtaiset poistot

Hankinnan ja valmistuksen poistot	3 645	3 797
Myynnin ja markkinoinnin poistot	22	8
Hallinnon poistot	19	19
Liikearvon poistot	8 849	10 687
Yhteensä	12 535	14 511

Tase-eräkohtainen poistoerittely sisältyy kohtiin aineettomat ja aineelliset hyödykkeet.

4. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

1 000 €	2007	2006
---------	------	------

Liiketoiminnan muut tuotot

Samana konsernin yrityksiltä		
Hallintoveloitus	302	290
Muilta		
Fuusiovoitot	544	
Kiinteistöjen myyntivoitot		3 693
Osakkeiden myyntivoitot	225	14
Muiden pysyvien vastaavien myyntivoitot	175	389
Saadut avustukset	157	225
Vuokratuotot	157	42
Luottotappioiden palautukset	98	69
Matalapalkkatuet	833	
Muut	627	369
Yhteensä	3 118	5 091

Liiketoiminnan muut kulut

Muille		
Pysyvien vastaavien myynti- ja romutustappiot	4	9
Osakkeiden myyntitappiot		19
Luottotappiot	388	473
Muut	158	212
Yhteensä	550	713

5. Rahoitustuotot ja -kulut

1 000 €	2007	2006
Osinkotuotot	362	11
Muut korko- ja rahoitustuotot	9 392	6 929
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-9 326	-6 866
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	428	74
Rahoitustuotot ja -kulut sisältävät:		
Osinkotuottoja		
Samanaikseen yrityksiä	360	8
Muilta	2	3
Korkotuottoja		
Samanaikseen yrityksiä	8 373	6 383
Muilta	1 017	546
Korkokuluja		
Samanaikseen yrityksille	4 614	3 913
Muille	4 639	2 909

6. Satunnaiset erät

1 000 €	2007	2006
Satunnaiset tuotot		
Saadut konserniavustukset	2 042	3 258
Satunnaiset kulut		
Annetut konserniavustukset	-4 674	-3 185
Satunnaiset erät yhteensä	-2 632	73

7. Tuloverot

1 000 €	2007	2006
Tuloverot tilikaudelta	8 635	8 936
varsinaisesta toiminnasta	-29	-2 743
Tuloverot aikaisemmilta tilikausilta		
Yhteensä	8 606	6 193
Laskennalliset verovelat/-saamiset		
Poistoeroista	-900	-846
Muista jaksotuseroista	380	424
Yhteensä	-520	-422

8. Aineettomat hyödykkeet

1 000 €	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 575	102 813	234	104 622
Lisäykset	69	5 988		6 057
Vähennykset	-17			-17
Hankintameno 31.12.	1 627	108 801	234	110 662
Kertyneet poistot 1.1.	-1 276	-76 203	-115	-77 594
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	1	-2 904		-2 903
Tilikauden poistot	-10	-8 849	-24	-8 883
Kertyneet poistot 31.12.	-1 285	-87 956	-139	-89 380
Kirjanpitoarvo yhteensä	342	20 845	95	21 282

9. Aineelliset hyödykkeet

1 000 €	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 519	39 840	30 900	132	618	74 009
Lisäykset	229	2 624	3 178		2 548	8 579
Vähennykset			-1 580			-1 580
Siirrot erien välillä	-38	2 008	550		-2 520	
Hankintameno 31.12.	2 710	44 472	33 048	132	646	81 008
Kertyneet poistot 1.1.		-13 122	-26 650	-85		-39 857
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		-468	-186			-654
Tilikauden poistot		-2 551	-1 101			-3 652
Kertyneet poistot 31.12.		-16 141	-27 937	-85		-44 163
Kirjanpitoarvo yhteensä	2 710	28 331	5 111	47	646	36 845

10. Sijoitukset

1 000 €	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet yhteis-yhteyksissä	Pääomalainasaamiset *	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	20 808	3 008	3 296	2 685	29 797
Lisäykset	31 608		1 465	67	33 140
Vähennykset	-340			-8	-348
Siirrot erien välillä	2 500	-2 500			
Hankintameno 31.12.	54 576	508	4 761	2 744	62 589
Kirjanpitoarvo yhteensä	54 576	508	4 761	2 744	62 589

* Pääomalainasaamiset sisältävät:

Pääomalainasaamisia	
Samanaikseen yrityksiä	2 000
Yhteisyrityksiltä	2 646
Muilta	115

Emoyhtiön tilinpäätös, FAS

Konserniyritykset

	Yhtiön osuus osakkeista ja äänivallasta %
Kanta-Hämeen Ympäristöyhtiö Oy, Helsinki	100,0
Kiinteistö Oy Vantaan Valimotie 33, Helsinki	100,0
L&T Advance Oy, Helsinki	100,0
L&T Biowatti Oy, Helsinki	70,0
L&T Improvement Oy, Helsinki	100,0
L&T Kalusto Oy, Helsinki	100,0
L&T Muoviportti Oy, Merikarvia	83,3
L&T Relations Oy, Helsinki	99,0
L&T Toimi Oy, Helsinki	100,0
Salvor Oy, Helsinki	100,0
Suomen Keräystuote Oy, Helsinki	100,0

Yhteisyritykset

Blue Service Partners Oy, Helsinki	50,0
L&T Recoil Oy, Helsinki	50,0

11. Saamiset

1 000 €	2007	2006
---------	------	------

Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Lainasaamiset	108 268	89 547
Myyntisaamiset	599	462
Yhteensä	108 867	90 009

Saamiset yhteisyrityksiltä

Myyntisaamiset	110	28
Yhteensä	110	28

Siirtosaamiset

Korot	168	19
Kela, työterveyshuollon korvaukset	1 775	851
Lakisääteiset henkilövakuutukset	689	355
Vakuutuskorvaussaamiset	941	60
Muut	438	309
Yhteensä	4 011	1 594

12. Oma pääoma

1 000 €	2007	2006
---------	------	------

Osakepääoma 1.1.	19 264	19 189
Merkintä 2002-optioilla	128	75
Osakepääoma 31.12.	19 392	19 264

Ylikurssirahasto 1.1.	47 666	46 606
Merkintä 2002-optioilla	2 808	1 060
Ylikurssirahasto 31.12.	50 474	47 666

Edellisten tilikausien voitto 1.1.	40 900	34 865
Osingonjako	-21 202	-15 356
Vanhentuneet osingot	12	
Arvonkorotusten purku		-3 258
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	19 710	16 251
Tilikauden voitto	24 603	24 649
Oma pääoma 31.12.	114 179	107 830

Voitonjakokelpoiset varat

Edellisten tilikausien voitto	19 710	16 251
Tilikauden voitto	24 603	24 649
Voitonjakokelpoisia varoja	44 313	40 900

13. Pakolliset varaukset

1 000 €	2007	2006
---------	------	------

Ympäristövaraukset	561	457
Vuokravaraukset	102	460
Eläkevastuut	493	297
Rakennusjätteen seulpta-aines	304	311
Yhteensä	1 460	1 525

Ympäristövaraukset koostuvat Keravan kaatopaikan jälkihoitokustannuksista ja vuokravaraukset tyhjiillään olevien vuokratilojen vuokrista.

14. Vierias pääoma

1 000 €	2008*	2009	2010	2011	2012	2013 ja myöh.
---------	-------	------	------	------	------	------------------

Pitkäaikaisen lainojen lyhennykset lähivuosina

Lainat rahoituslaitoksilta	15 144	24 245	9 244	9 244	9 244	18 950
----------------------------	--------	--------	-------	-------	-------	--------

* Taseessa lyhytaikaisessa vieraassa pääomassa

	2007	2006
--	------	------

Korottomat velat

Pitkäaikaiset	308	248
Lyhytaikaiset	62 089	52 142
Yhteensä	62 397	52 390

Velat saman konsernin yrityksille

Lyhytaikaiset korolliset	8 809	9 328
Lyhytaikaiset korottomat	263	26
Yhteensä	9 072	9 354

Velat yhteisyrityksille

Lyhytaikaiset korottomat		84
Yhteensä		84

Siirtovelat

Henkilöstökulut	26 364	21 966
Korot	1 053	617
Jätteenkäsittelymaksut	1 359	1 096
Muut jaksotetut kulut	4 387	3 190
Yhteensä	33 163	26 869

15. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

1 000 €	2007	2006
---------	------	------

Muista omista sitoumuksista kuin veloista

Kiinteistökiinnitykset	114	114
Muut vakuudet	127	112

Muut omat vastuut

Leasingvastuut		
Seuraavana vuonna erääntyvät vuokrat	2 362	2 614
Myöhemminä vuosina erääntyvät vuokrat	3 433	4 538
Yhteensä	5 795	7 152

Konserniyritysten puolesta

Takaukset	6 594	3 521
-----------	-------	-------

Yhteisyritysten puolesta

Takaukset	4 047	
-----------	-------	--

Ympäristölupien edellyttämät pankkitakaukset	3 000	1 741
--	-------	-------

Lisäksi yhtiö on antanut tytäryritys Salvor Oy:n puolesta sitoumuksen, joka liittyy Salvor Oy:n pilaantuneiden maiden väivarastointi- ja käsittelypaikkana käyttämän hallin vuokrasopimukseen. Yhtiö vastaa 50 %:sta mahdollisesti syntyvistä ympäristövahingoista, mikäli Salvor Oy ei itse pysty niitä korvaamaan tai vuokranantaja ei saa niistä korvausta esimerkiksi vakuutuksen kautta.

16. Johdannaisopimukset

1 000 €	2007	2006
---------	------	------

Koronvaihtosopimukset

Kohde-etuuden arvo	56 071	59 000
Käypä arvo	1 097	1 245

Koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Niiden käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivän markkinahintoihin.

Voitonjakoehdotus

Lassila & Tikanoja Oyj:n voitonjakokelpoiset varat tilinpäätöksessä ovat 44 312 723,09 euroa, josta tilikauden voitto on 24 602 737,17 euroa. Yhtiön taloudellisessa tilanteessa ei ole tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia eikä myöskään OYL 13:2 §:ssä tarkoitettu maksukykyisyydesti vaikuta voitonjakokelpoisten varojen määrään. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle voitonjakokelpoisten varojen käyttämistä seuraavasti:

Osinkona jaetaan 0,55 euroa 38 796 874 osakkeelle eli yhteensä	21 338 280,70 euroa
Jätetään vapaaseen omaan pääomaan	22 974 442,39 euroa
Yhteensä	44 312 723,09 euroa

Hallituksen päätöksen mukaan osingonmaksun täsmäytyspäivä on 4.4.2008.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinko maksetaan 11.4.2008.

Hallituksen toimintakertomuksen ja vuoden 2007 tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä 4. päivänä helmikuuta 2008

Juhani Majjala

Juhani Lassila

Eero Hautaniemi

Lasse Kurkilahti

Soili Suonoja

Jari Sarjo
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Lassila & Tikanoja Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.2007. Hallitus ja toimitusjohtaja ovat laatineet EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaan laaditun konsernitilinpäätöksen sekä Suomessa voimassa olevien säännösten ja määräysten mukaisesti laaditun toimintakertomuksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen, joka sisältää emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon konsernitilinpäätöksestä sekä emoyhtiön tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, etteivät tilinpäätös ja toimintakertomus sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty emoyhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Konsernitilinpäätös

EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaan laadittu konsernitilinpäätös antaa näiden standardien ja kirjanpitolaian tarkoittamalla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Emoyhtiön tilinpäätös, toimintakertomus ja hallinto

Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu kirjanpitolaian ja tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti ja antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Toimintakertomus on laadittu kirjanpitolaian ja toimintakertomuksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Toimintakertomus on yhdenmukainen tilinpäätöksen kanssa ja antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Konsernitilinpäätös ja emoyhtiön tilinpäätös voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys voitonjakokelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Helsingissä 13. päivänä helmikuuta 2008

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Heikki Lassila
KHT

Tietoja sijoittajille

Vuosikooste

Lassila & Tikanojan vuonna 2007 julkaisemat pörssitiedotteet

Päivämäärä	Otsikko
18.1.2007	Kilpailuvirastolta hyväksyntä Biowatin ostolle
6.2.2007	Tilinpäätöstiedote 1.1.–31.12.2006
6.2.2007	Osakkeiden merkintä optio-oikeuksilla
1.3.2007	Yhtiökokouskutsu
6.3.2007	Vuosikertomus ja vuosikooste vuodelta 2006 julkaistu
26.3.2007	Varsinaisen yhtiökokouksen päätökset ja hallituksen järjestäytyminen
4.5.2007	Osavuosikatsaus 1.1.–31.3.2007
4.5.2007	Osakkeiden merkintä optio-oikeuksilla
23.7.2007	Lassila & Tikanojan koko vuoden tulos ennakoarviota heikempi
31.7.2007	Osavuosikatsaus 1.1.–30.6.2007
31.7.2007	Osakkeiden merkintä optio-oikeuksilla
14.9.2007	Lassila & Tikanoja hakee 2005A-optioiden listausta
24.10.2007	Osavuosikatsaus 1.1.–30.9.2007
31.10.2007	Lassila & Tikanojan 2005A-optio-oikeudet kaupankäynnin kohteeksi
8.11.2007	Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeiden merkintä optio-oikeuksilla
8.11.2007	Lassila & Tikanojan taloustiedottaminen ja yhtiökokous vuonna 2008
13.11.2007	Lassila & Tikanojan optio-oikeuksilla tehtävien osakemerkintöjen aikataulu 2008

Kaikki Lassila & Tikanojan pörssitiedotteet vuodesta 2002 lähtien ovat luettavissa yhtiön Internet-sivuilla.

Yllä luetellut tiedotteet voivat sisältää vanhentunutta tietoa. Ajantasaiset tiedot ovat saatavilla yhtiön Internet-sivuilla.

Sijoittajasuhteet

Tavoitteet

Sijoittajaviestinnän tarkoitus on edistää yhtiön pääomanhankintaa julkisilta markkinoilta tarjoamalla sijoittajille ajan-kohtaista, oikeaa ja olennaista tietoa yhtiön taloudellisesta tilanteesta ja tulevaisuudennäkömistä.

Periaatteet

Lassila & Tikanojan sijoittajaviestinnän perustana on listayhtiön säännöllinen tiedonantovelvollisuus. Kaikista olennaisista asioista kerrotaan heti, kun se on mahdollista. Raportointikausien tiedoissa noudatetaan jatkuvaa ja johdonmukaista linjaa sekä numeroissa että sanallisissa arvioissa. Kaikille toimitetaan yhdenmukainen tieto yhtä aikaa. Tiedottaminen on tasapuolista ja symmetristä siten, että sekä positiiviset että negatiiviset asiat tiedotetaan.

Vastuut

Sijoittajasuhteiden hoidosta vastaa toimitusjohtaja Jari Sarjo. Sijoittajaviestinnästä vastaa talousjohtaja Sirkka Tuomola. Sijoittajayhteyksiä ja -tapaamisia hoitavat Jari Sarjo ja IR-päällikkö Keijo Keränen.

Yhtiön taloutta koskevia lausuntoja antavat vain hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja.

Hiljainen jakso

Tapaamisia ei järjestetä eivätkä yhtiön edustajat kommentoi tulosta eivätkä esiinny pääomamarkkinoihin liittyvissä tilaisuuksissa kauden päättymisen ja kyseistä kautta koskevan tulostiedotteen julkistamisen välisenä aikana.

Painotuotteet ja Internet

Vuosikertomus painetaan sekä suomen- että englanninkielisenä, osavuosikatsaus vain suomeksi. Vuosikertomus ja painetut osavuosikatsaukset postitetaan sekä osakkaille että yhtiön ylläpitämällä postituslistalla oleville.

Kaikki yhtiön pörssitiedotteet ovat luettavissa yhtiön Internet-sivuilla heti julkistamisen jälkeen.

Yhteystiedot

www.lassila-tikanoja.fi

Sähköposti: ir@lassila-tikanoja.fi

tai etunimi.sukunimi@lassila-tikanoja.fi

Lassila & Tikanoja Oyj:n osake OMX Pohjoismaisessa Pörssissä

Osake

Kaupankäyntitunnus	LAT1V
ISIN-koodi	FI0009010854
Listautumispäivä	1.10.2001
Lista	Pohjoismainen lista, keskiuuret yhtiöt
Toimialaluokka	Teollisuustuotteet ja -palvelut, Ympäristö- ja tilapalvelut
Osakkeiden lukumäärä	38 796 874

2005A-optio

Kaupankäyntitunnus	LAT1VEW105
ISIN-koodi	FI0009618375
Listautumispäivä	2.11.2007
Vaihtosuhte	1 (LAT1VEW105) : 1 (LAT1V)
Optioiden lukumäärä	149 500

Sijoitustutkimus

Lassila & Tikanoja Oyj:tä seuraavat ja arvioivat ainakin seuraavat pankkiiriliikkeet. Lassila & Tikanoja Oyj ei vastaa analyyseissä esitetystä arvioista.

ABN AMRO
Carnegie, Finland Branch
Evli Pankki
eQ Bank
Glitnir Pankki
Handelsbanken
Kaupthing Bank
Landsbanki, Helsinki
Nordea
SEB Enskilda
Cazenove, Lontoo
Merrill Lynch, Edinburgh

Lassila & Tikanojaa seuraavien analyytikoiden yhteystiedot ovat yhtiön Internet-sivuilla.

Yhtiökokous

Lassila & Tikanoja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään tiistaina 1.4.2008 klo 16.00 Helsingissä Finlandia-talon Helsinki-salissa, Mannerheimintie 13 e. Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka on 20.3.2008 merkittynä osakkeenomistajaksi Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon.

Osakkeenomistajan, joka haluaa ilmoittautua yhtiökokoukseen, tulee ilmoittaa osallistumisestaan viimeistään tiistaina 25.3.2008 klo 16.00 joko postitse osoitteella Lassila & Tikanoja Oyj, PL 28, 00441 Helsinki, puhelimitse numeroon 010 636 2882/Taru Määttä, faksilla numeroon 010 636 2899 tai sähköpostilla osoitteeseen taru.maatta@lassila-tikanoja.fi. Mahdolliset valtakirjat pyydetään toimitamaan ilmoittautumisajan loppuun mennessä yllä mainittuun osoitteeseen.

Osingonmaksu

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2007 maksetaan osinkoa 0,55 euroa osakkeelta. Yhtiökokouksen päättämä osinko maksetaan osakkaalle, joka täsmäytyspäivänä on merkitty Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon.

Yhtiökokous	1.4.2008
Osingon irtoamispäivä	2.4.2008
Osingonmaksun täsmäytyspäivä	4.4.2008
Osingonmaksu	11.4.2008

Taloudellinen tiedottaminen vuonna 2008

Osavuositarkastus tammi – maaliskuu julkaistaan 29.4.2008 klo 8.00

Osavuositarkastus tammi – kesäkuu julkaistaan 29.7.2008 klo 8.00

Osavuositarkastus tammi – syyskuu julkaistaan 28.10.2008 klo 8.00

Lassila & Tikanojan vuosikertomus ja osavuositarkastukset julkaistaan suomeksi ja englanniksi. Ne ovat heti julkistamisen jälkeen luettavissa ja tulostettavissa myös yhtiön Internet-sivuilta www.lassila-tikanoja.fi. Internet-sivuilla voi ilmoittautua pörssitiedotteiden sähköpostituslistalle sekä vuosikertomusten ja suomenkielisten osavuositarkastusten postituslistalle. Vuosikertomus ja osavuositarkastukset postitetaan osakkeenomistajille APK:n ylläpitämän osakerekisterin tietojen mukaan.

Osoitteenmuutokset

Osakkeenomistajia pyydetään ilmoittamaan osoitteenmuutokset siihen pankkiin, pankkiiriliikkeeseen tai muuhun tilinhoitajayhteisöön, joka hoitaa osakkeenomistajan arvosuustiliä.

LASSILA & TIKANOJA

Lassila & Tikanoja plc, P.O. BOX 28, FI-00441 Helsinki, Finland

tel. +358 10 636 111, fax +358 10 636 2800

www.lassila-tikanoja.com